

Fundusze Europejskie
dla Rybactwa

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

LOKALNA STRATEGIA ROZWOJU NA LATA 2021-2027

GRUPY RYBACKIEJ "OPOLSZCZYŻNA"

Grupa Rybacka
Opolszczyzna

*Czas
na rybę!*

WOJEWÓDZKIE
ŚWIĘTO
KARPIA
OPOLSKIEGO

OPOLE, 13 LUTEGO 2026 R.

WERSJA ZAAKCEPTOWANA PRZEZ MRIRW, Z ZAZNACZONYMI ZMIANAMI

SPIS TREŚCI

Rozdział I Charakterystyka RLGD	4
1.1 Nazwa RLGD.....	4
1.2 Forma prawna	4
1.3 Opis powstania i krótka historia RLGD	4
1.4 Opis struktury RLGD	6
1.5 Organ decyzyjny	7
1.6 Dokumenty regulujące funkcjonowanie RLGD.....	7
Rozdział II Charakterystyka obszaru realizacji LSR	8
2.1 Gminy stanowiące obszar realizacji LSR	8
2.2 Mapa obszaru realizacji LSR.....	9
2.3 Opis obszaru będącego obszarem realizacji LSR.....	10
2.4 Opis ludności obszaru realizacji LSR.....	20
2.5 Charakterystyka rybackości obszaru realizacji LSR.....	23
2.6 Zgodność obszaru z zasadami horyzontalnymi.....	31
Rozdział III Udział społeczności w przygotowaniu LSR	32
3.1 Opis metod angażowania społeczności lokalnej w proces przygotowania LSR	32
3.2 Dane z konsultacji społecznych przeprowadzonych na obszarze realizacji LSR wykorzystane do opracowania LSR.....	37
3.3 Opis metod angażowania społeczności lokalnej w proces realizacji LSR.....	39
Rozdział IV Analiza SWOT obszaru realizacji LSR oraz wnioski wynikające z analizy SWOT	40
4.1 Tabela SWOT	40
4.2 Wnioski wynikające z analizy SWOT dla całości obszaru realizacji LSR.....	47
4.3 Wnioski wynikające z analizy SWOT dla sektora rybackiego z obszaru realizacji LSR	49
Rozdział V Określenie celów LSR i środków służących do ich osiągnięcia, w tym operacje planowane do wsparcia	51
5.1 Cele główne wybrane do realizacji.....	51
5.2 Cele uzupełniające wybrane do realizacji.....	53
5.3 Środki służące do osiągnięcia poszczególnych celów głównych i uzupełniających, w tym operacje planowane do wsparcia.....	56
5.3.1 Opis i uzasadnienie operacji	57
5.4 Operacje skierowane do sektora rybackiego na obszarze realizacji LSR oraz operacje, w których beneficjentem będą podmioty sektora rybackiego	70

Rozdział VI Wykazanie spójności celów LSR z analizowanym obszarem	73
Rozdział VII Proces wyboru operacji oraz stosowane kryteria wyboru	79
7.1 Tworzenie procedur.	79
7.2 Proces wyboru operacji.	79
7.3 Kryteria wyboru operacji.....	80
7.4 Kwalifikowanie operacji jako realizowanych w interesie zbiorowym	85
Rozdział VIII Proces realizacji LSR i zdolność RLGD do jej realizacji	86
8.1 Proces realizacji LSR	86
8.2 Zdolność RLGD do realizacji LSR	88
Rozdział IX Plan finansowy (budżet) LSR	89
9.1 Opis finansowania działalności RLGD.	89
9.2 Powiązanie budżetu z celami LSR.....	90
9.3 Plan realizacji budżetu.	92
Rozdział X Wskaźniki realizacji LSR	97
Rozdział XI Monitorowanie i ewaluacja realizacji LSR	102
11.1 Zasady i procedury monitorowania.....	102
11.2 Zasady i procedury ewaluacji	103
11.3 Wykorzystanie wyników ewaluacji i monitorowania	106
Wykaz wykorzystanej literatury	108

Rozdział I Charakterystyka RLGD

1.1 Nazwa RLGD

Początkowo stowarzyszenie nosiło nazwę Lokalna Grupa Działania „Opolszczyzna”. W 2015 r. zmieniło nazwę na Rybacka Lokalna Grupa Działania „Opolszczyzna”, a następnie – w 2023 r. – na Grupa Rybacka „Opolszczyzna” i od tego czasu posługuje się taką nazwą.

1.2 Forma prawna

Grupa Rybacka „Opolszczyzna” jest stowarzyszeniem działającym na podstawie ustawy z dn. 7.04.1989 r. – Prawo o stowarzyszeniach (tekst jedn. Dz. U. z 2019 r. poz. 713) oraz Ustawy z dn. 26.05.2023r. o wspieraniu zrównoważonego rozwoju sektora rybackiego z udziałem Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury na lata 2021 – 2027 (Dz.U. z 2023r. poz. 1273).

Dane rejestrowe organizacji: KRS: 0000340924, NIP: 9910458545, REGON: 160293890

1.3 Opis powstania i krótka historia RLGD

Powstanie rybackiej lokalnej grupy działania było działaniem oddolnym, zainicjowanym głównie przez sektor społeczny i gospodarczy – rybacki, przy dużym wsparciu Urzędu Marszałkowskiego Województwa Opolskiego. Organizowane od 2009 działania inicjujące powstanie grup, miały na celu koncentrację przedsięwzięć związanych z sektorem rybackim i koordynację działań zgodną z potrzebami społecznymi i gospodarczymi obszaru. Zebranie założycielskie stowarzyszenia odbyło się 3 lipca 2009 r. w Biestrzynie (gm. Ozimek). Głównymi inicjatorami spotkania i członkami założycielami stowarzyszenia było 10 najważniejszych gospodarstw rybackich z obszaru, przedstawiciele 11 gmin obszaru, Okręg Polskiego Związku Wędkarskiego z siedzibą w Opolu i opolski oddział Polskiego Towarzystwa Rybackiego. Stowarzyszenie zostało wpisane do Krajowego Rejestru Sądowego 3 listopada 2009 r. Do grupy członków założycieli przyłączali się stopniowo kolejni przedstawiciele sektora gospodarczego i społecznego.

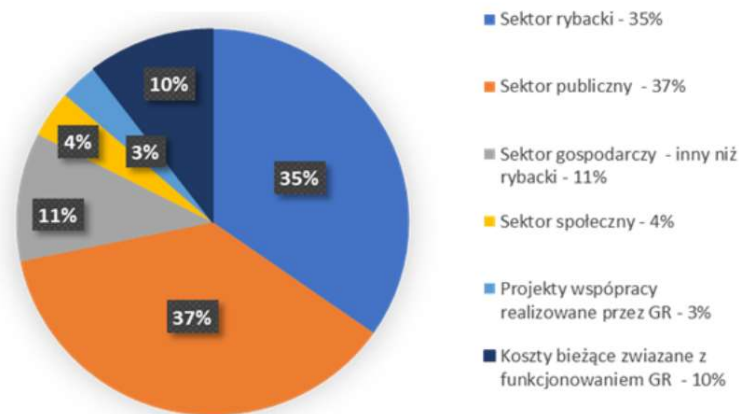
Zakres terytorialny objęty LSR stowarzyszenia zmieniał się nieznacznie na przestrzeni lat. Od samego początku, nieustannie w skład obszaru wchodzi 10 gmin: Niemodlin, Tułowice, Lewin Brzeski, Popielów, Murów, Pokój, Świerczów, Turawa, Ozimek oraz Zębowice. W pierwszym okresie finansowania (2007–2013) strategią była także objęta gmina Lasowice Wielkie. W drugim okresie unijnego wsparcia (2014–2020), zamiast Lasowic Wielkich strategią objęła natomiast swoim zakresem gminę Łubniany. Obecna strategia będzie wdrażana na obszarze gmin: Niemodlin, Tułowice, Lewin Brzeski, Popielów, Murów, Pokój, Świerczów, Turawa, Ozimek, Zębowice, Lasowice Wielkie oraz Wołczyn.

Stowarzyszenie powołane zostało w celu wspierania zrównoważonego rozwoju społeczno – gospodarczego obszaru zależnego od rybactwa na terenie województwa opolskiego, poprzez wdrażanie kolejnych programów dotyczących rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność. Podstawą finansowania Grupy Rybackiej „Opolszczyzna” od samego początku był europejski fundusz wspierający unijną politykę rybacką.

W latach 2009–2013 był to Europejski Fundusz Rybacki, który był podstawą finansowania Programu Operacyjnego „Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich 2007–2013” (PO RYBY 2007–2013). Na wdrażanie Osi 4 tego programu i realizację własnej LSR, stowarzyszenie otrzymało łącznie ok. 20 mln zł. Podpisano łącznie 86 umów o dofinansowanie, z czego 76 umów dotyczyło projektów wybranych przez grupę do dofinansowania, a pozostałe związane były z działalnością samego stowarzyszenia

(projekty współpracy i koszty bieżące związane z funkcjonowaniem). W okresie tym, największa część środków została wykorzystana przez sektor rybacki (35%) i publiczny (37%).

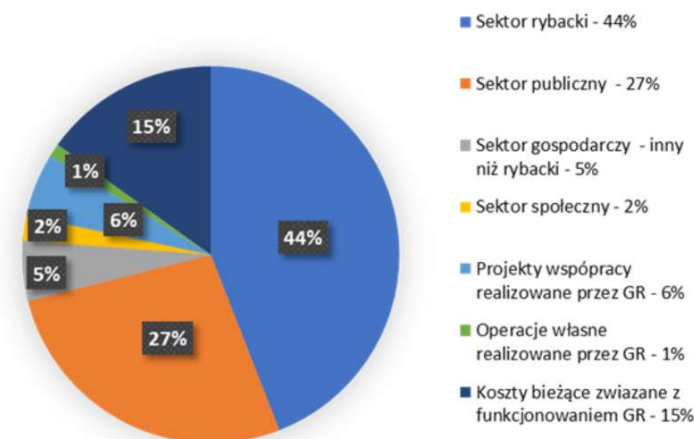
Wykres 1. Wykorzystanie budżetu w ramach PO Ryby 2007-2013

Źródło: Opracowanie własne

W latach 2014-2020 (+3) grupa rybacka kontynuowała wspieranie rozwoju gospodarczego, przestrzennego i społecznego gmin wchodzących w skład obszaru. W 2016 r. podpisano kolejną umowę na realizację Lokalnej Strategii Rozwoju do roku 2023 w ramach Programu Operacyjnego Rybactwo i Morze finansowanego z Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego. W ramach budżetu, który w okresie tym wyraźnie się zmniejszył i wynosił ok. 13,3 mln zł, podpisano ponad 87 umów o przyznanie pomocy.

Wykres 2. Wykorzystanie budżetu w ramach PO Rybactwo i Morze 2014-2020

Źródło: Opracowanie własne

74 umowy dotyczyły projektów wybranych przez stowarzyszenie do dofinansowania (w tym operacji własnych realizowanych przez grupę), a pozostałe związane były z działalnością samego stowarzyszenia (projekty współpracy i koszty bieżące związane z funkcjonowaniem).

W okresie finansowania 2014-2020 wyraźnie widać, że LSR miała bardziej rybacki charakter i większa część środków (w porównaniu z poprzednim okresem finansowania) została przekierowana na sektor rybacki, który tym samym stał się największym beneficjentem programu (44%).

W okresie tym wzrosły koszty bieżące związane z funkcjonowaniem samej grupy, ale jednocześnie zwiększyła się jej aktywność i nakład środków przeznaczonych na projekty współpracy oraz operacje własne.

Wdrażane przez stowarzyszenie projekty zrealizowano na terenie wszystkich gmin wchodzących w skład obszaru. Zarówno w latach 2009-2013, jak i 2014-2020 zdecydowaną większość beneficjentów programu stanowili członkowie stowarzyszenia, co świadczy o tym, że aktywnie uczestniczyli oni w realizacji LSR w ramach obu programów i posiadają doświadczenie w realizacji projektów finansowanych ze środków unijnych.

Realizowane na obszarze projekty dotyczyły m.in. inwestycji i zakupu wyposażenia w obiektach rybackich, budowy infrastruktury turystycznej wokół zbiorników wodnych oraz wzdłuż rzek, inwestycji w obiektach związanych z promocją i kulturą rybacką oraz rewitalizacji terenów przyległych do cieków i akwenów wodnych. Działalność własna grupy rybackiej w pierwszym okresie finansowania skupiała się głównie na aktywności informacyjnej i promocyjnej skierowanej do ogółu mieszkańców (promocja opolskiego karpia i pstrąga, promocja opolskiego sektora rybackiego, obszaru objętego LSR i samej LSR, tj. możliwości uzyskania dofinansowania za pośrednictwem grupy rybackiej). Podobną działalność kontynuowano w latach 2014-2020, przy czym działania te skupiły się wyraźnie na edukacji oraz promocji lokalnego karpia i pstrąga. Nawiązano szeroką współpracę z branżą HoReCa z terenu całej Polski, co zaowocowało m.in. organizacją i wypromowaniem ogólnopolskiego konkursu kulinarnego „Czas na rybę!” dla profesjonalistów i uczniów szkół gastronomicznych, z gotowaniem na żywo potraw na bazie karpia, kolacjami degustacyjnymi, szkoleniami i warsztatami kulinarnymi dla restauratorów, szkół gastronomicznych oraz mieszkańców obszaru. Wiele działań edukacyjnych skierowanych było również do dzieci i młodzieży (m.in. lekcje przyrodnicze nad stawami). Nie zrezygnowano również z działań skierowanych bezpośrednio do branży rybackiej (doradztwo, szkolenia, konferencje branżowe).

Wdrażając LSR w ramach programów grupa rybacka współpracowała głównie z Urzędem Marszałkowskim Województwa Opolskiego, Agencją Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Krajowym Ośrodkiem Wsparcia Rolnictwa, Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska, lokalnymi samorządami, ośrodkami kultury, nadleśnictwami, jednostkami edukacyjnymi i lokalnymi organizacjami pozarządowymi. Nawiązano też współpracę z innymi śródlądowymi grupami rybackimi z terenu całej Polski, skupionymi w nieformalnej Sieci Południowej, co zaowocowało realizacją - jak dotąd - 10 projektów współpracy, dzięki którym możliwa była wymiana wiedzy, doświadczeń i dobrych praktyk (w tym również z zagranicznymi grupami rybackimi).

Grupa Rybacka „Opolszczyzna” realizowała również (samodzielnie lub jako partner) projekty w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (Poddziałanie 19.2 Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność), Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego na lata 2014-2020, a także szereg projektów dotowanych przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Opolu, Gminę Ozimek czy Samorząd Województwa Opolskiego. Stowarzyszenie posiada zatem bogate doświadczenie zarówno w rozdysponowywaniu środków (prowadzenie naborów, a następnie ocena i wybór wniosków o dofinansowanie współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego), jak i wdrażaniu działań własnych finansowanych z innych programów.

Działalność i aktywność stowarzyszenia została doceniona przez podmioty zewnętrzne, co zaowocowało przyznaniem jej następujących wyróżnień: Opolską Niezapominajką 2018 dla najlepszej organizacji pozarządowej województwa opolskiego w 2018 r. (wyróżnienie przyznawane przez Samorząd Województwa) oraz statuetką Złotego Sokoła 2019 (wyróżnienie przyznawane przez Gminę Niemodlin dla podmiotów, które wyróżniły się dzięki działalności promocyjnej na rzecz gminy). Stowarzyszenie otrzymało także w 2019 r. prestiżową nagrodę „Opolska Marka” dla organizowanego corocznie wydarzenia promującego ryby, tj. Wojewódzkiego Święta Karpia Opolskiego.

1.4 Opis struktury RLGD

Na dzień złożenia wniosku o wybór LSR Grupa Rybacka „Opolszczyzna” liczy 94 członków, w tym 62 członków zwyczajnych, 31 członków wspierających i jednego członka honorowego. Wśród naszych członków, oprócz sektora publicznego i rybaków, są też osoby fizyczne - sympatycy lokalnych ryb, zdrowego trybu życia,

gotowania, przyrody. Są to ludzie, którzy włączają się aktywnie w naszą działalność i wspierają nas pomysłami oraz siecią kontaktów. Przedsiębiorców reprezentują właściciele restauracji, hurtowni rybnej, podmiotów świadczących usługi hotelarskie. Wśród naszych członków są także gospodarstwa spoza naszego obszaru. Priorytetowym celem naszej działalności jest wspieranie sektora rybackiego, dlatego działania edukacyjne i promocyjne związane z branżą rybacką rozpowszechniamy także wśród gospodarstw spoza obszaru objętego LSR

Tabela 1. Liczba członków GR „Opolszczyzna” z podziałem na sektory.

L.P.	Sektor	Liczba podmiotów	Procent podmiotów (%)
1	publiczny	13	13,83%
2	społeczny	27	28,72%
3	gospodarczy	9	9,57%
4	rybacki	45	47,87%

1.5 Organ decyzyjny

Do realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju niezbędne jest posiadanie organu odpowiedzialnego za ocenę i wybór projektów do dofinansowania oraz do ustalania kwoty wsparcia. W Grupie Rybackiej “Opolszczyzna” takim organem jest na dzień złożenia wniosku o wybór LSR w konkursie 14-osobowa Rada wybierana na 5-letnią kadencję przez Walne Zebranie Członków. Rada składa się minimalnie z 11, a maksymalnie z 23 osób. Członkowie organu decyzyjnego są członkami stowarzyszenia. Członek Rady nie może być równocześnie członkiem Komisji Rewizyjnej, Zarządu lub pracownikiem Grupy Rybackiej “Opolszczyzna”.

Zapisy statutu Grupy Rybackiej “Opolszczyzna” gwarantują, że żadna z grup interesu nie posiada w Radzie więcej niż 49% praw głosu i nie kontroluje procesu podejmowania decyzji. W ramach przestrzegania powyższego zapisu przed każdym wyborem operacji do dofinansowania będzie sporządzana lista reprezentatywności sektorowej oraz przynależności do grup interesów każdego członka Rady. Szczegółowe zapisy związane z procesem wyłączenia z oceny w przypadku możliwego konfliktu interesów zostaną określone w przyjmowanych procedurach oceny i wyboru operacji w ramach wdrażania LSR. Dokumenty te będą podane do publicznej wiadomości na stronie internetowej Grupy Rybackiej “Opolszczyzna”.

Na dzień złożenia wniosku o wybór LSR w konkursie, Rada składa się z 2 przedstawicieli sektora społecznego (mieszkańcy obszaru), 6 przedstawicieli sektora publicznego (burmistrzowie, pracownicy urzędów gmin), 5 przedstawicieli sektora rybackiego (reprezentanci lub właściciele gospodarstw rybackich), 1 przedstawiciel sektora gospodarczego (osoba prowadząca działalność gospodarczą na terenie wdrażania LSR). 35,71% składu Rady stanowią przedstawiciele sektora rybackiego. W Radzie zasiada 8 kobiet oraz 2 osoby poniżej 40 roku życia. W skład Rady wchodzi 5 gmin objętych realizacją LSR (Lewin Brzeski, Pokój, Tułowice, Ozimek, Murów).

1.6 Dokumenty regulujące funkcjonowanie RLGD

Zasady, organizację i tryb działania władz i organów stowarzyszenia Grupa Rybacka “Opolszczyzna” określają:

- **Statut** - uchwalany i aktualizowany przez Walne Zebranie Członków. Zawiera on minimalny zakres

uregulowań zgodnie z ustawą prawo o stowarzyszeniach. Dodatkowym organem stowarzyszenia – odpowiedzialnym za wybór operacji – jest Rada (organ decyzyjny). Statut określa kompetencje Rady i zasady reprezentatywności.

- **Regulamin Zarządu** – uchwalany i aktualizowany przez Walne Zebranie Członków. Regulamin określa szczegółowe zasady zwoływania i organizacji posiedzeń Zarządu, kompetencje tego organu, zasady protokołowania posiedzeń.

- **Regulamin Komisji Rewizyjnej** – uchwalany i aktualizowany przez Walne Zebranie Członków. Regulamin określa szczegółowe zasady zwoływania i organizacji posiedzeń Komisji, zasady prowadzenia działań kontrolnych, zasady protokołowania posiedzeń.

- **Regulamin Rady** – uchwalany i aktualizowany przez Walne Zebranie Członków. Regulamin określa m.in.: szczegółowe zasady zwoływania i organizacji posiedzeń Rady, szczegółowe rozwiązania dotyczące sposobu wyłączenia członka z oceny operacji, szczegółowe zasady podejmowania decyzji w sprawie wyboru operacji.

- **Regulamin Oceny i Wyboru Operacji w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju Procedura Wyboru i Oceny Operacji w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju** – uchwalany i aktualizowany przez Walne Zebranie Członków. Procedura określa m.in.: szczegółowo proces organizacji naborów, składania wniosków, organizacji posiedzeń Rady, systemu oceny przez Radę, procedurę składania protestów. [Załącznikiem Regulaminu są lokalne kryteria oceny operacji. Wnioski oceniane są m.in. wg. „Kryteriów Wyboru Operacji stosowanych w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju Stowarzyszenia Grupa Rybacka „Opolszczyzna”, które stanowią odrębny dokument.](#)

- **Regulamin Biura** – uchwalany i aktualizowany przez Zarząd. Regulamin określa zasady zatrudniania i wynagradzania pracowników, zakresy obowiązków pracowników, zasady udostępniania informacji będących w dyspozycji RLGD uwzględniające zasady bezpieczeństwa informacji i przetwarzania danych osobowych, opis oceny efektywności świadczonego przez pracowników biura doradztwa.

- **Regulamin Walnego Zebrania Członków** – uchwalany i aktualizowany przez Walne Zebrania Członków, określający zasady organizacji i przeprowadzenia posiedzenia.

- **Regulamin Świadczeń** dla osób pełniących funkcje we władzach i organach – uchwalany i aktualizowany przez Walne Zebrania Członków. Określa zasady, wysokość i warunki wypłaty świadczeń w postaci zwrotu kosztów podróży oraz diet dla osób pełniących funkcje we władzach i organach stowarzyszenia.

Rozdział II Charakterystyka obszaru realizacji LSR

2.1 Gminy stanowiące obszar realizacji LSR

W skład obszaru wchodzi 12 gmin leżących w obrębie województwa opolskiego.

Administracyjnie przynależą do 5 powiatów: opolskiego (gminy: Niemodlin, Tułowice, Murów, Popielów, Ozimek i Turawa), namysłowskiego (gminy: Pokój i Świerczów), kluczborskiego (gminy: Wołczyn i Lasowice Wielkie), oleskiego (gmina Zębowice) i brzeskiego (gmina Lewin Brzeski).

Gminy bezpośrednio ze sobą sąsiadują i tworzą spójny geograficznie obszar o powierzchni, tj. 1847,60 km², znajdujący się w północno – środkowej części województwa opolskiego.

Powierzchnia 9 poszczególnych gmin wchodzących w skład obszaru Grupy Rybackiej „Opolszczyzna”, jest większa niż przeciętna powierzchnia gminy na terenie województwa opolskiego, która wynosi 131,30

km². Wśród gmin obszaru 5 gmin to gminy miejsko - wiejskie (Lewin Brzeski, Niemodlin, Ozimek, Tułowice i Wołczyn), a 7 gmin to gminy wiejskie.

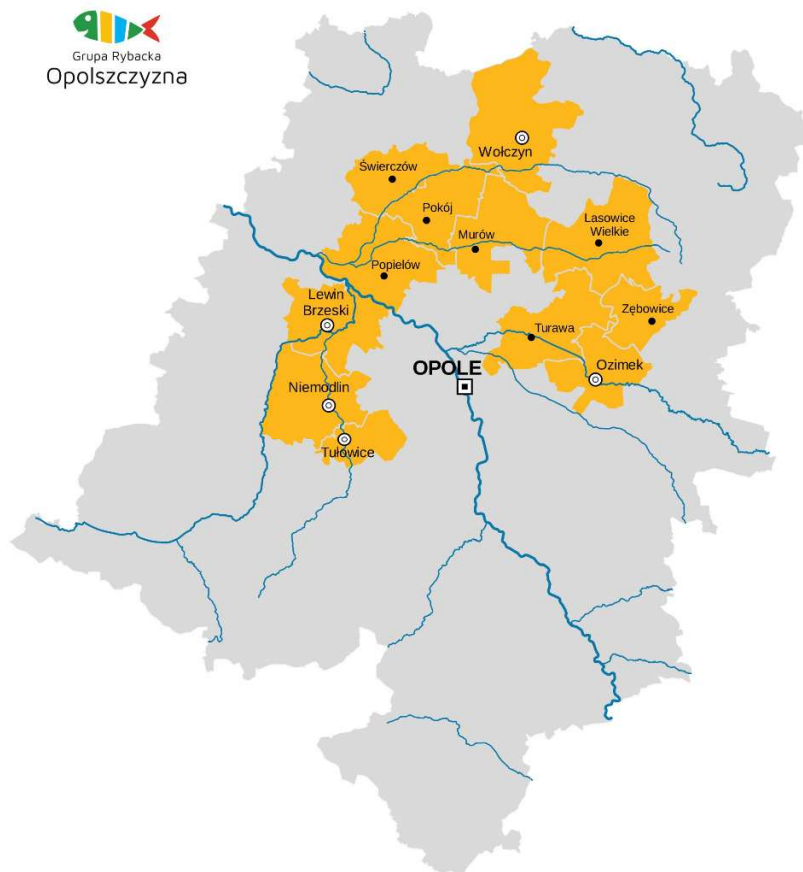
Tabela 2. Powierzchnia gminy (km²) oraz liczba ludności (w osobach) gmin objętych LSR - stan na 31.12.2020

Lp.	Nazwa gminy	Powierzchnia	Liczba ludności	Lp.	Nazwa gminy	Powierzchnia	Liczba ludności
1.	Lasowice Wielkie	210,8	6459	7.	Popielów	175,6	7792
2.	Lewin Brzeski	159,7	12723	8.	Świerczów	110,3	3139
3.	Murów	159,7	5174	9.	Tułowice	81,1	5025
4.	Niemodlin	183,2	12894	10.	Turawa	171,5	9879
5.	Ozimek	126	18640	11.	Wołczyn	240,9	12714
6.	Pokój	133	5090	12.	Zębowice	95,8	3517
SUMA (1-12)						1847,6	103046

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

2.2 Mapa obszaru realizacji LSR

Rysunek 1. Mapa obszaru realizacji LSR

Źródło: Opracowanie własne

2.3 Opis obszaru będącego obszarem realizacji LSR

Uwarunkowania geograficzne i przyrodnicze obszaru

Granica obszaru LSR przebiega wzdłuż administracyjnych gmin. Fakt przynależności administracyjnej wszystkich gmin obszaru do województwa opolskiego zdecydował o wyborze nazwy dla grupy rybackiej, tj. "Opolszczyzna". Ze względu na położenie obszaru w północno - centralnej części województwa opolskiego, cały teren odznacza się dogodnym położeniem między aglomeracją śląską i dolnośląską, a także sąsiedztwem z aglomeracją opolską i Czechami.

Wszystkie gminy obszaru położone są w dorzeczu Odry i w zlewni jej dopływów, w tym przede wszystkim: Nysy Kłodzkiej (dopływ lewobrzeżny), Małej Panwi i Stobrawy (dopływy prawobrzeżne).

Z punktu widzenia prowadzonej na tym terenie gospodarki rybackiej, która stanowi jeden z podstawowych elementów spajających cały obszar, szczególne znaczenie mają następujące rzeki zasilające stawy, na których prowadzony jest chów i hodowla ryb: Stobrawa wraz z jej dopływem, tj. Kluczborskim Strumieniem, Bogacica, Budkowiczanka, Libawa, Brynica oraz Ścinawa Niemodlińska.

Gminy leżące po lewej stronie Odry (Lewin Brzeski, Niemodlin, Tułowice) położone są w całości w mezoregionie Równiny Niemodlińskiej, natomiast pozostałe gminy leżące po prawej stronie Odry, znajdują się w całości w mezoregionie Równiny Opolskiej. Cały obszar cechuje zatem równinna, miejscami tylko pagórkowata, rzeźba terenu, ukształtowana w wyniku działalności lodowcowej. Cały obszar cechuje również

jeden z najdogodniejszych klimatów w regionie i Polsce, a okres wegetacyjny na tym terenie jest jednym z najdłuższych w kraju. Gminy wchodzące w skład obszaru, to głównie gminy rolnicze ze znacznym udziałem terenów leśnych. Cały obszar znajduje się poza oddziaływaniem większych zakładów przemysłowych.

Teren objęty LSR charakteryzuje się wysoką lesistością (szczególnie w gminach: Murów, Tułowice, Zębowice, Ozimek, Lasowice Wielkie i Turawa – pow. 50% powierzchni gminy) i występowaniem wielu zbiorników wodnych (w tym wielu stawów hodowlanych), które stają się ostoją dla wielu rzadkich gatunków zwierząt (głównie ptaków) i roślin.

Rzeka Odra wyznacza granicę między granicą Obszaru Chronionego Krajobrazu Lasy Stobrawsko - Turawskie (Równina Opolska) występującego po jej prawej stronie, a granicą Obszaru Chronionego Krajobrazu Bory Niemodlińskie (Równina Niemodlińska) i przylegającym do niego Obszarem Chronionego Krajobrazu Grodziec występującego po jego prawej stronie. Wszystkie te trzy obszary zostały powołane w celu ochrony zasobów leśnych centralnej i zachodniej części województwa opolskiego.

Inne formy ochrony przyrody, które świadczą o cennych walorach przyrodniczych obszaru LSR, to:

- Stobrawski Park Krajobrazowy (SPK) - należy do największych parków krajobrazowych w kraju. Położony jest na terenie 12 gmin, w tym w 7 gminach wchodzących w skład obszaru objętego LSR: Lewin Brzeski, Murów, Pokój, Popielów, Świerczów, Wołczyn i Lasowice Wielkie. Płynące przez teren parku rzeki tworzą doliny, w których występują: grądy, łągi jesionowo-olszowe, jesionowo-wiązowe oraz bardzo rzadki łąg wierzbowo-topolowy. Teren ten jest też naturalnym środowiskiem występowania rzadkich gatunków zwierząt, zwłaszcza przedstawicieli ornitofauny: kani czarnej, kani rudej, orlika krzykliwego, bociana czarnego, żurawie. W granicach SPK położone są stawy, które w sumie zajmują blisko 600 ha - tam właśnie można zaobserwować bielika, czaplę siwą i białą, kormorany. Bardzo ciekawym pod względem występowania rzadkich gatunków na tym obszarze jest dorzecze Budkowiczanki - teren ten zamieszkują wydry oraz bobry.

- obszary Natura 2000:

a) obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO): „Grądy Odrzańskie” (gm. Popielów, Lewin Brzeski) i „Zbiornik Turawa” (gm. Turawa, Ozimek),

b) obszary specjalnej ochrony siedlisk (SOO): „Lasy Borucickie” (gm. Świerczów), „Łąki w okolicach Kartowic nad Stobrawą” (gm. Popielów), „Bory Niemodlińskie” (gm. Niemodlin, Tułowice, Lewin Brzeski), „Szumirad” (gm. Lasowice Wielkie), „Opolska Dolina Nysy Kłodzkiej” (gm. Lewin Brzeski, Niemodlin), „Teklusia”, „ Łąki w okolicach Kluczborka nad Stobrawą” (gm. Wołczyn),

- rezerваты przyrody, m.in.: „Złote bagna” (gm. Tułowice), „Smolnik”, „Kamieniec” (gm. Lasowice Wielkie), „Komorzno”, „Krzywiczyny” (gm. Wołczyn).

- zespoły przyrodniczo - krajobrazowe: „Stawy Niemodlińskie”, „Lipno” - na jego terenie położone jest najstarsze arboretum w Polsce założone ok. 1783 roku przez Jana Nepomucena Karola Praschma (gm. Niemodlin), „Lewin Brzeski”, „Dolina Nysy k/Wronowa” (gm. Lewin Brzeski),

- użytki ekologiczne: „Gęsi Staw”, „Puchacz” (gm. Popielów), „Jagienieckie Łąki” (gm. Pokój), „Staw pod Pomnikiem”, „Stawki nad Nysą”, „Nad Nysą”, „Ptakowice”, „Torfowisko koło Buszyc”, „Rdestnica”, „Riparia”, „Lesniczówka” (gm. Lewin Brzeski), „Żurawie bagno”, „Dzicze bagno” (gm. Niemodlin), „Płaszczyna”, „Suchy dół” (gm. Turawa), „Wodopój” (gm. Turawa, Zębowice), „Knieja”, „Łąka przy pomnikach przyrody” (gm. Zębowice), „Tuły”, „Kamieniec”, „Żabiniec” (gm. Lasowice Wielkie), „Rozalia” (gm. Wołczyn), „Antoniów” (gm. Ozimek).

- stanowiska dokumentacyjne: „Koniak”, „Piaski” (gm. Lewin Brzeski), „Trias” (gm. Ozimek),

Doliny najważniejszych rzek obszaru Grupy Rybackiej „Opolszczyzna” odgrywają ważną rolę jako korytarze

ekologiczne dla wędrówki zwierząt i rozprzestrzeniania się roślinności. W krajowym systemie ekologicznym ECONET-PL dolina Odry stanowi korytarz ekologiczny o znaczeniu międzynarodowym z zachowanymi w mało zmienionym stanie ostojami przyrody. Podstawowe przyrodnicze powiązania zewnętrzne tworzą doliny: Małej Panwi, Jemielnicy, Swornicy, Bogacicy, Budkowiczanki oraz wielkopowierzchniowe kompleksy leśne.

Na całym omawianym obszarze zarejestrowano ponad 130 drzew pomnikowych, w tym jeden z 10 najstarszych dębów w Polsce – dąb Pucklera w Szydłowcu Śląskim (gm. Niemodlin) oraz najstarszą w Polsce sosnę wejmutkę (park w Pokoju). Na obszarze GR Opolszczyzna położone są także cenne parki, które łącznie ze stawami stanowią o wybitnych wartościach przyrodniczych i krajobrazowych: jeden z największych i najciekawszych na Opolszczyźnie – park francuski i angielski w Pokoju ze stawami w Winnej Górze, park przypałacowy w Tułowicach, będący zapleczem edukacyjnym Technikum Leśnego oraz park dendrologiczny w Lipnie. Cennym obiektem przyrodniczym jest także dawna kopalnia łąk kajprowych w Krasiejowie (gm. Ozimek), gdzie dokonano odkrycia na skalę światową – prawdopodobnie najstarszych dinozaurów na świecie, liczących ponad 230 mln lat (obecnie mieści się tu Park Dinozaurów JuraPark Krasiejów).

Występowanie tak wielu różnych form ochrony przyrody, wpływa na postrzeganie obszaru LSR jako szczególnie atrakcyjnego pod względem przyrodniczym, sprzyjającym aktywnej rekreacji, czy rozwijania kwalifikowanych form turystyki, a z drugiej – jako obszaru wymagającego szczególnej ochrony środowiskowej, z ograniczonymi możliwościami rozwoju gospodarczego, opartego na przemyśle.

Potencjał środowiskowy i przyrodniczy obszaru, uznawany jest za jedną z jego najważniejszych szans rozwojowych – wydaje się jednak, że wciąż za mało jest na obszarze infrastruktury turystycznej oraz nowoczesnych narzędzi promocji, które w zrównoważony sposób pozwoliłyby korzystać turystom z tego potencjału. Ciekawym wyjątkiem w zakresie promocji jest mobilna aplikacja na telefon pn. „Bioróżnorodność Gmin Lasowice Wielkie i Pokój” (<https://bioroznorodnosc.digitalholding.pl/>), która w angażujący sposób prowadzi po najciekawszych punktach przyrodniczej mapy obu gmin.

Uwarunkowania historyczne obszaru

Większości obszaru LSR leży w granicach historycznej Puszczy Śląskiej, której pozostałością są obecne Bory Stobrawsko – Turawskie oraz Bory Niemodlińskie. Ich cechą charakterystyczną, jest występowanie wielu stawów hodowlanych skupiających się głównie na hodowli karpia. Historia gospodarki rybackiej na terenie działania Grupy Rybackiej „Opolszczyzna” sięga XVI wieku. W Polsce był to okres kształtowania się najważniejszych ośrodków gospodarki stawowej, w tym – na obszarze LSR – na terenie gminy Niemodlin i Tułowice. Stawy powstawały tam w wyniku wydobycia rudy darniowej i istnieją do dziś, w tym największy obecnie na Opolszczyźnie Staw Sangów, który liczy 158 ha. Źródła podają, że w XVII wieku stawów w okolicach Niemodlina i Tułowic było 55, gdzie hodowano karpia. Stawy z tego terenu zaopatrywały przede wszystkim nyskich kapucynów i kupców z Opola, Brzegu, a nawet Wrocławia. Obecnie stawy te w większości administrowane są przez Gospodarstwo Rybackie Lasów Państwowych Niemodlin.

Ciekawa jest też historia rozwoju kolejnego ośrodka rybackiego na Opolszczyźnie znajdującego się w okolicach Pokoju. Stawy te obecnie znajdują się w administracji Gospodarstwa Rybackiego Lasów Państwowych w Krogulnej. Tutejsze stawy biorą początek w II p. XVIII w., kiedy to rodzina Württembergów, książąt oleskich, upodobała sobie teren dzisiejszej wsi i gminy Pokój, i wybudowała na nim zwierzyniec z zamkiem myśliwskim oraz oficynami, uzdrowisko, park angielski i francuski, a także stawy. Powstawały one w wyniku osuszania trudnego do przebycia, bagnistego terenu jako element założeń krajobrazowych parku angielskiego (w Winnej Górze), ale też w celu zapewnienia tutejszej ludności pracę i zarobek w czasie biedy,

w okresie wojny siedmioletniej. Według miejscowej ludności we wsi Krogulna, w miejscu spalonego młyna, na Kanale Młynówka istniała dymarka, co może oznaczać, że stawy powstawały tu również w wyniku wydobywania rudy darniowej.

Od wieków istotną rolę w życiu miejscowej ludności odgrywały także tereny nadodrzańskie, gdzie dla ubogiej ludności rybołówstwo obok zbieractwa było głównym źródłem zarobku. Po I wojnie światowej zaczęło ono zanikać z powodu gwałtownego zmniejszenia ilości ryb na skutek zanieczyszczenia Odry ściekami fabrycznymi. Po stopniowej poprawie sytuacji w okresie powojennym, sytuacja znowu uległa drastycznemu pogorszeniu w wyniku katastrofy ekologicznej do jakiej doszło na Odrze w 2022 r. Co prawda masowego śnięcia ryb nie odnotowano bezpośrednio na obszarze GR „Opolszczyzna”, a kilkanaście kilometrów od obszaru w dół rzeki, to jednak wskazuje to na konieczność wdrożenia wszelkich działań naprawczych, mających na celu poprawę stanu ekologicznego tej rzeki na całej jej długości.

Uwarunkowania kulturowe obszaru

Dziedzictwo kulturowe obszaru tworzą liczne i różnorodne obiekty zabytkowe. W gminnych ewidencjach zabytków znajdują się obiekty o dużej wartości historycznej, artystycznej i naukowej, w tym liczne kościoły i budynki sakralne różnych wyznań, obiektów pałacowo-dworskich wraz z przyległymi parkami, budynki użyteczności publicznej, a także obiekty przemysłowe. W rejestrze zabytków nieruchomości wpisanych na listę na podstawie decyzji wojewódzkiego konserwatora zabytków figuruje ponad 200 obiektów z obszaru LSR – najwięcej na terenie gmin Lewin Brzeski, Niemodlin i Wołczyn. Spośród zabytków uwagę zwraca fakt, że w 9 na 12 gmin obszaru występują bardzo liczne układy zabudowy wsi folwarcznodworskiej, gdzie dominantą kulturową jest lub był dwór (najczęściej XVIII-XX w.).

Szczególne znaczenie dla kulturowego dziedzictwa narodowego, na obszarze Grupy Rybackiej „Opolszczyzna” mają następujące obiekty zabytkowe: zespół zamkowy w. w Niemodlinie (m.in. zamek, oficyna, stajnia, budynek bramny, park) z początku XIV w. czy zabytkowy układ urbanistyczny Pokoju wraz z założeniem parkowym z licznymi rzeźbami i budowlami (park w latach 2020 – 2024 przeszedł gruntowną rewitalizację, w wyniku której m.in. stworzono Centrum Odnowy Bioróżnorodności, a w nim bank genów roślin). Warto zwrócić uwagę, że oba te obiekty historycznie, bardzo silnie związane są z prowadzeniem gospodarki stawowej w okolicach Niemodlina i Pokoju.

Inne, cenne obiekty zabytkowe to m.in. zespół pałacowy z XVIII w. w Tułowicach, w którym obecnie znajduje się cenione w całym kraju Technikum Leśne, Kościół Ewangelicko – Augsburski im. Księżnej Zofii w Pokoju z 1775 r., Kościół Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny w Radomierowicach (gm. Murów) z 1790r. (obiekt wybudowany na bazie tzw. „muru pruskiego”) czy unikatowy grobowiec w kształcie piramidy w Rożnowie (gm. Wołczyn) z 1780r. Wyjątkowymi zabytkami na obszarze LSR są obiekty zaliczane do dziedzictwa przemysłowego. Należy do nich m.in. najstarszy w Europie kontynentalnej żelazny, wiszący most nad rzeką Mała Panew przy Muzeum Hutnictwa w Ozimku czy zabytkowy zespół huty żelaza z początku XIXw. nad rzeką Budkowiczanka w Zagwizdziu (gm. Murów). Ciekawe tradycje związane z produkcją ceramiki i porcelany posiadają Tułowice, gdzie obecnie działają 2 muzea poświęcone historii wyrobienia porcelany na tym terenie.

Na terenie obszaru, objętego LSR działa także wiele małych izb regionalnych oraz izb tradycji, które gromadząc pamiątki, dokumenty i przedmioty zabytkowe związane z przeszłością danej miejscowości, prezentują lokalne dziedzictwo kulturowe i tradycje.

Obok obiektów zabytkowych, olbrzymie znaczenie kulturowe posiada także tutejsze dziedzictwo niematerialne, na które składają się lokalne zwyczaje i tradycje (w tym tradycje kulinarne). Wśród uwarunkowań kulturowych, charakterystycznych dla tego obszaru, podkreślić należy wielowiekową tradycję

hodowli karpia. Pierwsze stawy hodowlane, na których po dzień dzisiejszy prowadzi się gospodarkę rybacką, powstawały w okolicach Niemodlina i Pokoju. W oparciu o tę bogatą tradycję, organizowane są różnorodne, cykliczne już wydarzenia kulturalne i promocyjne, podkreślające rybacki charakter tego obszaru.

Wśród tych ostatnich, szczególne miejsce zajmuje organizowane już od ponad trzynastu lat przez Grupę Rybacką „Opolszczyzna” (początkowo w Krogulnej, obecnie - w Niemodlinie) Wojewódzkie Święto Karpia Opolskiego (WŚKO), którego zasadniczym celem jest promocja sektora rybackiego i produktów lokalnych. Wśród nich najważniejsze miejsce zajmuje karp hodowany na Opolszczyźnie na czele z Karpem Niemodlińskim, który w roku 2015 został wpisany na Listę Produktów Tradycyjnych prowadzoną przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Impreza ta została wyróżniona Certyfikatem Opolskiej Regionalnej Organizacji Turystycznej na Najlepszy Produkt Turystyczny Województwa Opolskiego w 2016r., a także Opolską Marką przyznaną przez Marszałka Województwa Opolskiego w 2019 r.

Od 2018 r. równoległe do WŚKO organizowany jest w Niemodlinie przez Grupę Rybacką „Opolszczyzna” ogólnopolski konkurs kulinarny pn. „Czas na rybę!”. Jest to jedyny, profesjonalny konkurs w kraju, nakierowany na promocję spożycia karpia. Podczas pierwszego dnia konkursu, w gotowaniu na żywo potraw na bazie karpia rywalizuje ze sobą 6 dwuosobowych drużyn tworzonych przez uczniów szkół gastronomicznych. Drugi dzień konkursu adresowany jest natomiast do profesjonalnych kucharzy. Uczestników konkursu wyłania spośród nadesłanych zgłoszeń, a następnie ocenia podczas gotowania, profesjonalne jury, w skład którego wchodzi najwybitniejsi szefowie kuchni - przedstawiciele najważniejszych stowarzyszeń i organizacji branży HoReCa. Konkurs promowany jest w wielu ogólnopolskich, branżowych magazynach/portalach gastronomicznych. Dbałość o standardy i ciągłe podnoszenie poziomu konkursu „Czas na rybę!” zaowocowały jego nominacją do Kulinarного Pucharu Polski (najważniejszego konkursu kulinarnego w Polsce, w którym biorą udział laureaci 10 konkursów nominowanych).

Wielowiekowa hodowla karpia na Opolszczyźnie została także wykorzystana jako element promocji regionu na skalę międzynarodową, przez Ośrodek Kultury im. A. Osieckiej w Niemodlinie. Od 22 lat organizowany jest tam Międzynarodowy Konkurs Rysunku Satyrycznego „Karpik”. Celem Konkursu jest ukazanie tradycji, cech i przywar narodowych w krzywym zwierciadle - za pomocą rysunku satyrycznego, a sama nazwa nawiązuje do tradycji stawów hodowlanych, z których słynie gmina. „Karpik” jest jedyną cykliczną imprezą satyryczną organizowaną na Opolszczyźnie, zaliczaną jednocześnie do najważniejszych w kraju. Patronat nad konkursem sprawuje Zarząd Stowarzyszenia Polskich Artystów Karykatury. Konkurs satyryczny jest elementem „Święta Karpia” („Carp Festival”) dwudniowej imprezy cyklicznej, nawiązującej do opisanej wcześniej specyfiki obszaru, a zwłaszcza gminy Niemodlin. Podczas wydarzenia organizowany jest dodatkowo Konkurs plastyczny dla dzieci „Mały Karpik”, „Polsko-Czeski Konkurs Kulinarny na Potrawę z Ryb”, wernisaż wystawy pokonkursowej „Karpik” oraz biesiada satyryczno-kulinarna.

W Gminie Świerczów, Gospodarstwo Rybackie „Przygorzele” kilkakrotnie wspólnie z Grupą Rybacką „Opolszczyzna” organizowało sportowe wydarzenie pn. „Babski Marsz Nordic Walking po Karpia”. Trasa marszu ma na celu pokazanie bioróżnorodności, która występuje dzięki hodowli ryb - przebiega przez teren stawów hodowlanych dwóch gospodarstw rybackich: Magdaleny Wojciechowskiej „Przygorzele” oraz Krzysztofa Pawliszyna. Wydarzenie zakończone jest zawsze regeneracyjnym poczęstunkiem rybnym.

Na terenie innych gmin doraźnie organizowane były wydarzenia promujące rybacki charakter obszaru (np. Święto Pstrąga w Ozimku, Święto Ryb w Zębolicach, akcenty rybackie przy okazji dożynek). Mimo rozwijającej się - również dzięki wsparciu GR „Opolszczyzna” - oferty wydarzeń charakterystycznych dla obszaru objętego LSR i samego stowarzyszenia, potrzeba poprawy rozpoznawalności produktów rybackich oraz wykorzystania potencjału opartego na rybackich i wodnych zasobach wszystkich gmin objętych LSR wciąż jest wysoka.

Wśród innych, cyklicznych imprez kulturalno - sportowych o zasięgu ponadgminnym, wykorzystujących lokalne tradycje, zwyczaje i zasoby na terenie LSR warto wymienić m.in. Festiwal Muzyki Zabytkowych Parków i Ogrodów im. Karola Marii von Webera w Pokoju, Święto Opolskiej Pisanki w Tułowicach, Wojewódzki Przegląd Zespołów Kolędniczych „Herody” w Lewinie Brzeskim, Ogólnopolski Konkurs na Interpretację Piosenek Agnieszki Osieckiej „Oceany” w Niemodlinie, Bieg po Gminie Świerczów, Wojewódzki Bieg Przełajowy o Puchar Borsuka w Murowie, zawody triathlonowe w Lewinie Brzeskim czy „Bieg po kwiat paproci”, prowadzący przez teren stawów hodowlanych Gminy Niemodlin. W miarę możliwości Grupa Rybacka „Opolszczyzna” włącza się w organizację tych wydarzeń, poprzez organizację akcentów rybackich (np. stoisko promocyjne, poczęstunek rybny dla uczestników).

Pod względem społecznym obszar LSR stanowi tygiel kulturowy autochtonów (Niemców, Ślązaków, ludności deklarującej się jako niepolska) oraz mieszkańców pochodzących z ludności napływowej (m.in. dawnych Kresów Wschodnich, Podhala). Ma to oczywiście swoje głębokie odzwierciedlenie w różnorodnym dziedzictwie kulturowym, tradycjach i zwyczajach. Wśród obrzędów związanych z życiem na wsi wymienić można m.in. tradycje związane ze zdobieniem jaj techniką batikową (pisanki) i rytowniczą (kroszonki), a także zwyczaj „wodzenia niedźwiedzia”, organizowanie tzw. babskiego combra, a także wydarzeń z zakresu ziołolecznictwa i rzemiosła plecionkarskiego. Wszystkie one zostały wpisane na Krajową Listę Niematerialnego Dziedzictwa Kulturowego prowadzoną przez Narodowy Instytut Dziedzictwa.

Różnorodność kulturowa znajduje swoje odzwierciedlenie również w tradycjach i lokalnych produktach kulinarnych. Szczególnie silna i kultywowana jest na tym obszarze tradycja spożywania karpia w okresie Świąt Bożego Narodzenia. Na obszarze LSR poza karpem jako gastronomicznym produktem lokalnym na uwagę zasługują wyrabiane tutaj sery (gm. Lasowice Wielkie, gm. Zębowice), dziczyzna i wyroby wędliniarskie (gm. Niemodlin, gm. Popielów, gm. Świerczów), pieczywo z lokalnych rodzinnych piekarni (gm. Ozimek) czy miody; w tym m.in. Miody Popielowskie z Borów Stobrawskich i Miody Wołczyńskie - oba wpisane na Listę Produktów Tradycyjnych prowadzoną przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi (odpowiednio - w 2007 i 2014r.) Tradycje pszczelarskie zapoczątkował na tym terenie już ks. Jan Dzerżon - wybitny badacz życia pszczół i znawca pszczelarstwa, który przez wiele lat mieszkał i pracował w Karłowicach na terenie gminy Popielów.

Wielu z lokalnych producentów żywności (w tym także producenci karpia i pstrąga) zrzeszonych jest w sieci Opolskie ze Smakiem - inicjatywie Samorządu Województwa Opolskiego mającej na celu promowanie wysokiej jakości, regionalnych produktów kulinarnych. Produkty te serwowane są m.in. w obiektach gastronomicznych wpisanych do sieci promującej tradycyjną kuchnię Śląska Opolskiego „Opolski Byfij”.

Uwarunkowania turystyczne obszaru

Jednym ze wskaźników oceniających rozwój turystyki, są dane w Centralnym Wykazie Obiektów Hotelarskich prowadzonym przez Ministerstwo Sportu i Turystyki. Liczba obiektów hotelarskich w poszczególnych gminach obszaru, znajdujących się w tym wykazie jest bardzo niska: wg. stanu na maj 2024r. we wszystkich gminach było ich łącznie 7, z tego po 2 w gminie Niemodlin (hotel*** i motel**), gminie Turawa (hotel*** i hotel**), gmina Ozimek (hotel*** i camping*) i 1 w gminie Tułowice (hotel*). Szerszego, aczkolwiek wciąż niepełnego obrazu dostarczają ewidencje gminne, gdzie znaleźć można informacje o liczbie innych obiektów, w których świadczony są usługi hotelarskie - najczęściej w tym właśnie rejestrze znajduje się informacja o rolnikach świadczących usługi w ramach działalności agroturystycznej (w tym takie, które w swojej ofercie posiadają m.in. łowienie ryb w stawach). Niestety nie wszystkie obiekty świadczące usługi noclegowe wywiązują się ze swojego obowiązku sprawozdawczego do urzędów miast/gmin, w związku z czym, prowadzone przez nie Ewidencje Obiektów Turystycznych, również nie przedstawiają rzetelnych danych. Na podstawie zebranych danych, oszacować można, że na całym obszarze funkcjonuje ok. 90 obiektów

świadczących usługi noclegowe - najczęściej w gminie Turawa, Ozimek i Murów, najmniej w gminie Tułowice, Świerczów i Pokój. Łącznie na obszarze LSR istnieją miejsca noclegowe mogące przyjąć ok. 1500 osób.

Na terenie obszaru istnieje dosyć dobra sieć szlaków turystycznych (w tym ścieżek przyrodniczo - dydaktycznych): rowerowych i pieszych, które usytuowane są głównie na terenie Stobrawskiego Parku Krajobrazowego, Borów Niemodlińskich oraz wokół Jeziora Turawskiego. Na terenie 4 gmin obszaru opracowane zostały tzw. questy¹:

- Gmina Pokój: "Wyprawa po zabytkowym parku w Pokoju", "Ścieżka tradycji i obyczajów Gminy Pokój",
- Gmina Ozimek: "Szlakiem hutnika w Ozimku",
- Gmina Zębówice: "Kadłub Wolny, czyli wolność w feudalnych czasach",
- Gmina Turawa: "Ekologiczna wyprawa z widokami na Jeziora Turawskie".

Przez teren gminy Niemodlin i Lewin Brzeski przebiega również fragment Nyskiej Drogi Świętego Jakuba, która w Skorogoszczy łączy się z główną opolską drogą św. Jakuba Via Regia przebiegającą wzdłuż Odry, przez teren gminy Popielów.

Na podstawie informacji uzyskanych bezpośrednio od gmin, liczba osób odwiedzających rocznie największe miejsca/atrakcje turystyczne obszaru, gdzie świadczona jest zorganizowana oferta turystyczna i edukacyjna przedstawia się następująco:

- Park Nauki i Rozrywki Jurapark w Krasiejowie (gm. Ozimek) - ok. 162 000 osób,
- Zamek Książęcy w Niemodlinie - ok. 45 000 osób,
- Muzeum Ceramiki "Tułowice po_Kolei" - ok. 4 000 osób,
- Muzeum Hutnictwa Doliny Małej Panwi w Ozimku - ok. 3 800 osób,
- Regionalny Ośrodek Edukacji Przyrodniczej i Badań nad Bioróżnorodnością "Centrum Doświadczania Świata" w Ładzy (gm. Pokój) - ok. 2 100 osób.
- Regionalna sala muzealna na terenie dawnej huty królewskiej w Zagwizdzu (gm. Murów) - ok. 2 000 osób.

W części atrakcji turystycznych ewidencja odwiedzających nie jest prowadzona. Są to miejsca na świeżym powietrzu, niebiletowane w tym m.in. zabytkowe parki i ogrody, jak zabytkowy park w Pokoju, rezerваты przyrody, ścieżki edukacyjne.

W gminie Pokój, Lasowice Wielkie oraz Wołczyn istnieją tzw. wioski tematyczne, które integrują się i promują na bazie charakterystycznego dla danego miejsca produktu, usługi lub innego zasobu. Oferta wsi tematycznych, to szansa na przyciągnięcie turystów i ożywienie w ten sposób gospodarki wiejskiej. Istniejące na obszarze LSR wsie tematyczne, jako swój motyw przewodni często wykorzystują zasoby przyrodnicze, w tym także wodne (np. Skałagi - Żabia Wioska w gminie Wołczy, Ładza - Kraina sosnowej igły czy Zieleniec - Wieś bogactwa lasów w gminie Pokój). Na tym tle, wydaje się, że również wiele innych wsi obszaru ma potencjał do podobnej rozwoju bazując na bogatej tradycji hodowli karpia czy innych produktów lokalnych pochodzących z tego obszaru.

Szczególnie istotnym czynnikiem, stanowiącym wyróżniający potencjał turystyczny regionu są wspomniane już, bogate tradycje hodowli karpia i - co za tym idzie - występowanie lokalnych produktów rybackich. Daje to możliwość rozwoju na tym obszarze turystyki kulinarnej, a więc degustacje lokalnych potraw i produktów rybnych, połączonych ze zwiedzaniem oraz poznawaniem historii i kultury tego obszaru. Warto zwrócić

¹ Quest terenowy to forma aktywności turystyczno-edukacyjnej, polegająca na samodzielnym odkrywaniu określonego terenu poprzez rozwiązywanie zagadek i zadań umieszczonych na trasie. Uczestnicy podążają ścieżką wyznaczoną przez wskazówki, które prowadzą do ukrytych miejsc, ciekawostek przyrodniczych, historycznych lub kulturowych. Celem questu jest nie tylko dotarcie do końca trasy, ale także zdobycie wiedzy i doświadczeń związanych z odwiedzanym obszarem. To interaktywna forma zwiedzania, często wykorzystywana w turystyce, edukacji i rekreacji.

uwagę, że organizowane cyklicznie przez Grupę Rybacką „Opolszczyzna” na terenie Zamku Książęcego w Niemodlinie Wojewódzkie Święto Karpia Opolskiego oraz ogólnopolski konkurs kulinarny „Czas na rybę”, to wydarzenia, które już teraz przyciągają coraz większą rzeszę turystów, zarówno ze względu na ciekawe pod względem historycznym miejsce, jak i możliwość posmakowania lokalnych produktów rybackich. Podobny potencjał turystyczny, bazujący na lokalnych tradycjach rybackich posiada cały obszar.

Ruch turystyczny koncentruje się przede wszystkim w gminie Turawa i w gminie Ozimek, w związku z występowaniem tutaj dużych akwenów wodnych (Jeziora Turawskie – Duże, Średnie, Małe i Jezioro Srebrne, Biestrzynnik). Znajdujące się tu znakomite warunki przyrodnicze, sprzyjają rozwojowi turystyki wodnej i wędkarskiej.

Wśród miejsc wykorzystujących zbiorniki wodne na potrzeby rekreacji i turystyki, wymienić należy dawne wyrobisko poźwirowe w Lewinie Brzeskim oraz wyrobisko w Nowych Siołkowicach na terenie Gminy Popielów. Oba akweny przebudowane zostały na letnie kąpieliska – posiadają zatem odpowiednio dostosowaną plażę, węzeł sanitarny i dodatkową infrastrukturę turystyczną w postaci pomostów, wiat czy boisk do siatkówki plażowej. Sztuczne kąpielisko (otwarty basen) znajduje się z kolei w Lipnie (gm. Niemodlin), w niemal bezpośrednim sąsiedztwie znajdującego się tam arboretum. Plaże i kąpieliska znajdują się także na terenie komercyjnych kompleksów turystycznych, stanowiących osobną atrakcję turystyczną, znajdujących się na terenie Gminy Ozimek, tj. Parku Nauki i Rozrywki Jurapark w Krasiejowie oraz kompleksu hotelowo – restauracyjnego w Groźcu. Do rekreacji (prywatne działki rekreacyjne) i wędkowania wykorzystywane są też w coraz większym stopniu zbiorniki po żwirowniach w Ptakowicach i Kantorowicach na terenie Gminy Lewin Brzeski. Na terenie innych gmin obszaru LSR tereny nad akwenami i ciekami nie są wystarczająco wykorzystywane do rozwoju turystyki i rekreacji – przede wszystkim ze względu na brak odpowiedniej infrastruktury.

Potencjał turystyczny, mają również niektóre rzeki przepływające przez obszar LSR, a które już w chwili obecnej wykorzystywane są do spływów kajakowych. Mowa tu przede wszystkim o rzekach Mała Panew (gm. Ozimek, Turawa), Stobrawa (gm. Wołczyn, Pokój, Popielów) oraz Budkowiczanka (gm. Murów), która w 2013r. zdobyła tytuł „Rzeki Roku” świadczący o tym, że jest ona jedną z najczystszych i najbardziej malowniczych rzek w Polsce. Zwrócić tu należy uwagę, że w większości przypadków, spływy kajakowe organizowane są przez podmioty z gmin znajdujących się w górnym biegu rzek, a nie objętych działaniem Grupy Rybackiej „Opolszczyzna”, tj. Kolonowskie, Kluczbork czy nawet Opole. Na samym obszarze objętym LSR znajduje się kilka wypożyczalni kajaków organizujących spływy lub wypożyczających sprzęt do rekreacji na kąpieliskach (m.in. w miejscowościach Schodnia, Zagwizdzie, Turawa i Lewin Brzeski). Wciąż niewystarczająca wydaje się także liczba przystani i stanic kajakowych znajdujących się na obszarze LSR.

Niewykorzystany wciąż potencjał turystyczny związany z wodą ma również Gmina Wołczyn dysponująca specyficznym bogactwem naturalnym, jakim jest solanka wołczyńska o temperaturze +37° C (wody gorące, hipertermalne), którą najefektywniej można wykorzystać do kąpieli oraz inhalacji. Odpowiednio zagospodarowana i wykorzystywana solanka może stać się markowym produktem turystycznym gminy w zakresie turystyki zdrowotnej. Podobny potencjał, w zakresie turystyki zdrowotnej posiada także Gmina Pokój, na terenie której również potwierdzono występowanie wód leczniczych. Według przeprowadzonych badań wstępnych, woda ta ma odpowiednią temperaturę oraz zawartość soli mineralnych, aby być stosowana do leczenia chorób reumatologicznych, urazów narządu ruchu, inhalacji układu oddechowego oraz schorzeń neurologicznych. Wraz z wyjątkowym mikroklimatem, który cechuje Gminę Pokój, występowanie tych wód jest odpowiednią przesłanką do starania się przez gminę o status miejscowości uzdrowiskowej.

Charakteryzując warunki turystyczne obszaru, należy zatem zaznaczyć, że zauważalny jest nierównomierny rozwój turystyczny tego terenu, co mimo wysokiego wskaźnika atrakcyjności przyrodniczej i stabilnie rozwiniętego sektora rybackiego, ogranicza rozwój gospodarczy tego terenu. Z wyjątkiem okolic Jezior Turawskich infrastruktura turystyczna jest niedostateczna, podobnie jak prowadzone przez podmioty publiczne, instytucje kultury, organizacje pozarządowe oraz przedsiębiorców, w tym sektor rybacki działania promocyjne walorów obszaru. Zwłaszcza sektor rybacki w niskim stopniu wykorzystuje przyrodniczy potencjał stawów hodowlanych do rozwoju turystyki i dywersyfikacji własnej działalności, a tym samym źródeł dochodu. Brakuje szlaków turystycznych w sąsiedztwie stawów oraz powiązania miejsc związanych z hodowlą ryb i możliwością uprawiania wędkarstwa z bazą noclegową i gastronomiczną oraz innymi atrakcjami turystycznymi. Niedostateczna jest także liczba punktów gastronomicznych czy punktów handlowych oferujących lokalne ryby.

Uwarunkowania gospodarcze obszaru

Średnia arytmetyczna wskaźnika G (dochód podatkowy na jednego mieszkańca) gmin objętych obszarem LSR według stanu na koniec 2020 r. wynosiła 1394,24 zł przy średniej krajowej 1956,15 zł.

Żadna z gmin obszaru nie wybija się swoim wskaźnikiem ponad średnią krajową. W poszczególnych gminach, dochód na 1 mieszkańca jest zróżnicowany i wynosił w 2020 r. od 812,31 zł w gminie Zębówice, do 1867,46zł w gminie Turawa. Warto zauważyć, iż w rankingu obszaru, gminy te plasowały się na tych samych pozycjach co w 2015 r. (rok bazowy do danych statystycznych obszaru LSR na lata 2023-2020). Wyraźny wzrost w rankingu zanotowała gmina Murów, natomiast spadek – gmina Świerczów i Niemodlin.

Tabela 3. Dochód podatkowy na 1 mieszkańca (wskaźnik G) – dane na 2020 r.

Gmina	Dochód na 1 mieszkańca	Gmina	Dochód na 1 mieszkańca
Turawa	1867,46	Pokój	1308,20
Tułowice	1719,97	Świerczów	1254,96
Murów	1653,85	Wołczyn	1236,42
Niemodlin	1615,20	Popielów	1202,37
Ozimek	1552,53	Lasowice Wielkie	1019,53
Lewin Brzeski	1488,08	Zębówice	812,31

Źródło: dane Ministerstwa Finansów. Wskaźniki dochodów podatkowych gmin, powiatów i województw na 2020 r. – Ministerstwo Finansów – Portal Gov.pl (www.gov.pl)

Analizując uwarunkowania gospodarcze obszaru, szczególną uwagę zwraca fakt, że wg. *Listy gmin zagrożonych trwałą marginalizacją: programowanie 2021-2027*, stanowiącej Załącznik nr 1 do Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego, na liście tej znalazły się 3 gminy obszaru, tj.: Wołczyn, Murów i Świerczów. Świadczy to o nierównomiernym rozwoju i dysproporcjach w poziomie rozwoju społeczno – gospodarczego obszaru.

Na terenie wszystkich gmin objętych LSR zaobserwować można rosnącą liczbę podmiotów gospodarczych. Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze REGON, wg. stanu na koniec 2020 roku wynosiła 9890, co stanowi 9,4 % wszystkich zarejestrowanych podmiotów w woj. opolskim.

Z danych przedstawionych w poprzednich LSR wynika, że w 2008 r. takich podmiotów było 7603 (6,2%

podmiotów zarejestrowanych w woj. opolskim), a w 2013r. - 8478 (8,5%).

Najwięcej przedsiębiorstw zarejestrowanych jest na terenie 4 gmin miejsko - wiejskich, tj. Niemodlin, Ozimek, Lewin Brzeski i Wołczyn. Wśród gmin wiejskich pod tym względem wybija się gmina Turawa i Popielów, gdzie liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych przewyższa tę liczbę w piątej gminie miejsko - wiejskiej obszaru, tj. gminie Tułowice. Największy wzrost liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na przestrzeni lat 2013-2016 nastąpił natomiast w gminie Turawa oraz Niemodlin.

Przeważająca większość przedsiębiorstw to firmy zatrudniające do 9 osób, przede wszystkim mikro i małe przedsiębiorstwa. Na obszarze LSR w 2020 r. działały tylko 2 duże przedsiębiorstwa zatrudniające powyżej 250 osób - po jednym na terenie gminy Ozimek oraz gminy Wołczyn.

W miejscu tym należy zwrócić uwagę na potencjał, jaki obszarowi daje położenie geograficzne oraz warunki przyrodniczo-krajobrazowe. Rozwój usług turystycznych i okołoturystycznych związanych ze zbiornikami wodnymi oraz wodami płynącymi, to te dziedziny przedsiębiorczości, które w jeszcze większym stopniu mogłyby zostać rozwinięte, w tym także przez sektor rybacki, który w ten sposób znalazłby źródło dywersyfikacji własnej działalności.

Szczególne miejsce zajmuje tu rozwój gastronomii nakierowanej na spożywanie lokalnych ryb. Prowadzona już od wielu lat, m.in. przez Grupę Rybacką "Opolszczyzna", szeroko zakrojona promocja lokalnych ryb zaowocowała coraz większą liczbą restauracji, w których podawane jest lokalny karp i pstrąg. Na terenie całego województwa opolskiego podczas działalności grupy rybackiej, zaewidencjonowano ponad 30 obiektów gastronomicznych, w których podawane są ryby pochodzące z obszaru LSR. Około 30% tych obiektów położonych jest na obszarze LSR (najwięcej w gminie Turawa, Ozimek oraz Niemodlin). Wciąż jednak liczba ta - zwłaszcza bezpośrednio na terenie LSR - wydaje się być niewystarczająca, w porównaniu z potencjałem jaki oferuje ten obszar.

Tabela 4. Liczba i rodzaje zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w gminach objętych LSR

Nazwa gminy	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych ogółem		Różnica w liczbie zarejestrowanych podmiotów gospodarczych między 2013r. a 2020r.	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	Przemysł i budownictwo	Pozostała działalność
	2013 r.	2020 r.		2020 r.	2020 r.	2020r.
Lasowice Wielkie	-	443	Nie dotyczy	42	153	248
Lewin Brzeski	1 301	1 400	99	26	466	908
Murów	389	430	41	40	160	230
Niemodlin	1 478	1 614	136	82	387	1 145
Ozimek	1 457	1 577	120	31	441	1 105
Pokój	417	451	34	46	120	285
Popielów	632	686	54	26	269	391
Świerczów	285	323	38	15	101	207
Tułowice	500	545	45	36	157	352
Turawa	905	1 081	176	31	324	726
Wołczyn	-	1 112	Nie dotyczy	57	348	707
Zębowice	169	228	59	28	82	118
RAZEM - OBSZAR LSR		9890		460	3008	6422

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

2.4 Opis ludności obszaru realizacji LSR

Zdecydowana większość mieszkańców obszaru, tj. 71,5% mieszka na wsiach, a 28,5% to mieszkańcy to miast. Średnia gęstości zaludnienia dla całego obszaru wynosi 57 mieszkańców/km² (średnia gęstość zaludnienia dla całego woj. opolskiego w 2020 r. – 102 os/ km²).

Największa gęstość zaludnienia występuje w gminach o charakterze miejsko – wiejskim (Ozimek, Lewin Brzeski, Niemodlin, Tułowice). Ciekawie na tym tle prezentuje się gmina wiejska Turawa, która gęstością zaludnienia przewyższa Wołczyn, która jest gminą miejsko – wiejską. Na wyjątkową atrakcyjność Gminy Turawa pod względem osiedlania się, wpływa m.in. bliskie położenia w stosunku do Opola (jedyna gmina obszaru, która bezpośrednio sąsiaduje z Opolem), dobre skomunikowanie ze stolicą regionu i wyjątkowe walory przyrodnicze i rekreacyjne gminy (m.in. Jezioro Turawskie, lasy Stobrawsko – Turawskie).

Tabela 5. Liczba sołectw i gęstość zaludnienia w gminach objętych LSR

Lp.	Nazwa gminy	Liczba sołectw	Gęstość zaludnienia (os/ km2)
1.	Lasowice Wielkie	13	31
2.	Lewin Brzeski	20	80
3.	Murów	12	32
4.	Niemodlin	27	70
5.	Ozimek	13	148
6.	Pokój	13	38
7.	Popielów	12	44
8.	Świerczów	11	28
9.	Tułowice	5	62
10.	Turawa	11	58
11.	Wołczyn	20	53
12.	Zębowice	9	37
Średnia gęstość zaludnienia dla obszaru			57

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych w Banku Danych Lokalnych GUS

Analiza trendów demograficznych wskazuje na tendencję typową dla województwa opolskiego, a także dla całego kraju: w dalszym ciągu drastycznie zmniejsza się liczba mieszkańców, następują też niekorzystne zmiany w strukturze demograficznej obszaru. Wyłączając z analizy Gminę Lasowice Wielkie i Wołczyn, które nie wchodziły w skład obszaru objętego LSR w latach 2013–2020, niemal wszystkie pozostałe gminy obszaru zanotowały ogólny spadek ludności na swoim terenie. Wyjątek stanowi jedynie Gmina Turawa, która zanotowała minimalny wzrost.

Analizując wskaźnik obciążenia demograficznego (stosunek liczby osób w wieku nieprodukcyjnym do liczby osób w wieku produkcyjnym) na przestrzeni lat, zauważyć można gwałtowny jego wzrost we wszystkich gminach obszaru. Obecnie wartość wskaźnika obciążenia demograficznego dla całego obszaru LSR wynosi 61,86. Choć wskaźnik ten odbiega na plus w stosunku do wartości wojewódzkiej, która wynosi 65,50, to jednak odnotowuje się bardzo wysoki jego wzrost w stosunku do danych z 31.12.2013. Uwagę zwracają jednocześnie dane dla Gminy Tułowice, gdzie wskaźnik obciążenia demograficznego jest wyższy, niż średnia dla całego województwa opolskiego.

Tabela 6. Liczba ludności na obszarze LSR w podziale na wiek produkcyjny, przedprodukcyjny i poprodukcyjny.

Nazwa gminy	Ludność obszaru - 31.12.2013					Ludność obszaru - 31.12.2020				
	Liczba ludności	Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	Liczba osób w wieku produkcyjnym	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym	Wskaźnik obciążenia demograficznego	Liczba ludności	Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	Liczba osób w wieku produkcyjnym	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym	Wskaźnik obciążenia demograficznego
Lasowice Wielkie	-	-	-	-	-	6459	995	4204	1260	53,64
Lewin Brzeski	13498	2568	8732	2198	54,58	12723	2252	7801	2670	63,09
Murów	5541	827	3657	1057	51,52	5174	768	3260	1146	58,71
Niemodlin	13480	2449	8833	2198	52,61	12894	2215	7814	2865	65,01
Ozimek	19988	2900	13582	3506	47,17	18642	2873	11569	4200	61,14
Pokój	5324	951	3554	819	49,80	5090	866	3148	1076	61,69
Popielów	8156	1296	5332	1528	52,96	7792	1282	4736	1774	64,53
Świerczów	3547	626	2301	620	54,15	3139	502	1915	722	63,92
Tułowice	5245	949	3450	846	52,03	5025	834	2938	1253	71,03
Turawa	9687	1558	6372	1757	52,02	9879	1762	6153	1964	60,56
Wołczyn	-	-	-	-	-	12714	2084	7789	2841	63,23
Zębowice	3751	566	2559	626	46,58	3517	540	2339	638	50,36

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych w Banku Danych Lokalnych GUS

Tabela 7. Wskaźnik obciążenia demograficznego

Obszar	Stan na 31.12.2013	Stan na 31.12.2020
Średnia dla obszaru objętego LSR	51,32	61,86
Średnia dla województwa opolskiego	54,50	65,50

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych w Banku Danych Lokalnych GUS

W dalszym ciągu obserwuje się również odpływ ludności z obszaru LSR. Mając na uwadze, że obecnie analizowany obszar jest nieco inny, niż w 2013 r. (z obszaru wyłączono Gminę Łubniany, włączono natomiast Gminę Lasowice Wielkie i Wołczyn), zauważyć można, że co prawda, średnie saldo migracji dla obszaru uległo zmniejszeniu, to jednak nadal jest ono ujemne i wynosi -11 (w 2013 r. wynosiło -29). Wśród najczęstszych przyczyn odpływu ludności z obszaru wymienić można wyjazdy zarobkowe za granicę młodych ludzi, wyjazdy absolwentów szkół średnich na studia do Opola, Wrocławia i Katowic oraz rzadko odnotowywane powroty w rodzinne strony, spowodowane brakiem perspektyw zawodowych na obszarze. Wśród gmin, które w 2020 r. odnotowały dodatnie saldo migracji jest gmina Turawa, Murów i Zębowice.

Tabela 8. Saldo migracji dla gmin objętych LSR - stan na 31.12.2020

Nazwa gminy	Zameldowania ogółem	Wymeldowania ogółem	Saldo migracji ogółem
Lasowice Wielkie	30	51	-21
Lewin Brzeski	125	202	-77
Murów	63	45	18
Niemodlin	155	166	-11
Ozimek	207	219	-12
Pokój	45	69	-24
Popielów	61	82	-21
Świerczów	29	46	-17
Tułowice	57	60	-3
Turawa	151	68	83
Wołczyn	121	177	-56
Zębowice	33	25	8
Razem dla obszaru	1 077	1 210	-133
Średnia dla obszaru	90	101	-11

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Konsekwencją migracji poza granice obszaru jest zmniejszający się przyrost naturalny (różnica pomiędzy liczbą urodzeń żywych a liczbą zgonów), który w roku 2020 r. wyniósł dla całego obszaru: -560, z czego najwyższy wskaźnik uzyskały gminy: Ozimek i Wołczyn: - 110. Na wszystkich gminach obszaru zanotowano ubytek naturalny.

Tabela 9. Przyrost naturalny w gminach objętych LSR - stan na 31.12.2020

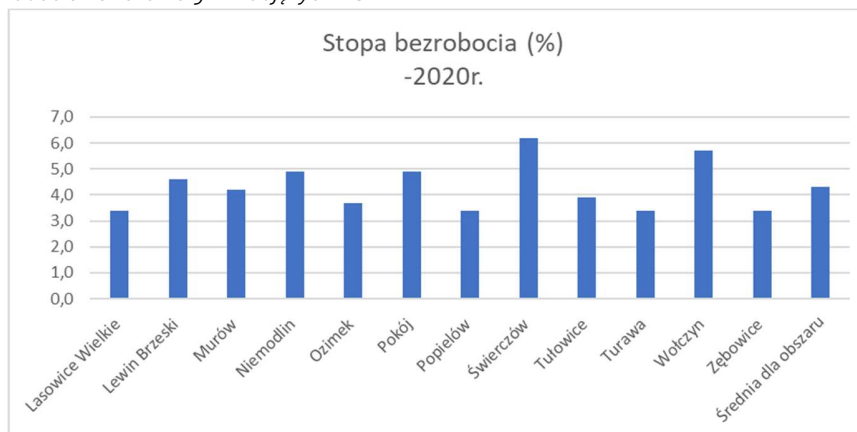
Nazwa gminy	Urodzenia żywe	Zgony ogółem	Przyrost naturalny
Lasowice Wielkie	66	97	-31
Lewin Brzeski	108	142	-34
Murów	42	83	-41
Niemodlin	106	150	-44
Ozimek	145	255	-110
Pokój	40	69	-29
Popielów	53	99	-46
Świerczów	20	49	-29
Tułowice	39	60	-21
Turawa	85	130	-45
Wołczyn	90	200	-110
Zębowice	35	55	-20
RAZEM dla obszaru	829	1 389	-560

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych w Banku Danych Lokalnych GUS

Struktura i wielkość bezrobocia na obszarze LSR podlega dużemu zróżnicowaniu i jest związana przede wszystkim z panującymi tendencjami rozwoju gospodarczego na terenie danej gminy. Średnia stopa

bezrobocia dla całego obszaru wynosiła w 2020 r. 4,3%. Największą stopę bezrobocia (przewyższającą średnią dla całego obszaru) odnotowano na terenie gminy Świerczów (6,2%), Wołczyn (5,7%), Pokój (4,9%), Niemodlin (4,9%) i Lewin Brzeski (4,6%).

Wykres 3. Stopa bezrobocia na terenie gmin objętych LSR

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych w Banku Danych Lokalnych GUS

Charakteryzując obszar LSR pod względem demograficznym, odnotować warto również fakt, że na obszarze tym widoczny jest podział tożsamościowy na gminy przesiedleńcze (ludność historycznie napływowa z Kresów i wschodniej Polski) i gminy autochtoniczne (Niemcy, Ślązacy, ludność deklarująca się jako niepolska). Mieszkańcy autochtoniczni, deklarujący się jako ludność niepolska zamieszkują w największym stopniu następujące gminy: Popielów, Murów, Lasowice Wielkie, Zębowice i Turawa. Są to jednocześnie gminy, które na podstawie art. 12 ustawy z dnia 6 stycznia 2005 r. o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym (Dz. U. z 2017 r. poz. 823) zostały wpisane do rejestru gmin, na których obszarze używane są nazwy w języku mniejszości (w tym przypadku – w języku niemieckim). Tablice z niemieckimi nazwami miejscowości nawiązują do wspólnej tożsamości i są istotną wskazówką dla turystów sentymentalnych, którzy przyjeżdżają na te tereny w poszukiwaniu śladów niemieckiej/śląskiej przeszłości. Pomimo sporadycznych aktów wandalizmu, polegających na niszczeniu tablic niemieckojęzycznych, wspólne relacje między ludnością polską i niepolską zamieszkującą ten obszar, określa się jako dobre.

Grupą szczególnie istotną z punktu widzenia realizacji niniejszej Lokalnej Strategii Rozwoju są rybacy, bez których potencjał ekonomiczny, środowiskowy i kulturowy LSR nie może zostać w pełni wykorzystany. Na obszarze realizacji LSR funkcjonuje blisko trzydzieści, różnej wielkości gospodarstw rybackich, w których zatrudnionych jest 116 osób na stałe i 68 osób sezonowo (dane za 2021r.). Rosnącym problemem, wśród tej grupy społecznej jest wzrost średniej wieku osób zatrudnionych w gospodarstwach rybackich i brak zastępowalności pokoleń w tym sektorze. Spowodowane jest to postrzeganiem przez ludzi młodych zawodu rybaka, jako nieatrakcyjnego, wymagającego ciężkiej pracy fizycznej, a co za tym idzie – przeznaczonego głównie dla mężczyzn. Niezbędne jest zatem podejmowanie wszelkich działań, niwelujących takie stereotypowe podejście do tego zawodu, jak również przyczyniających się do wzmocnienia gospodarczego i ekonomicznego tego sektora.

2.5 Charakterystyka rybackości obszaru realizacji LSR

Na terenie wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju występują liczne kompleksy stawów rybnych, gdzie hoduje się głównie karpia. Dodatkowo Okręg Polskiego Związku Wędkarskiego w Opolu jest użytkownikiem rybackim wód wchodzących w skład obwodów rybackich jak i poza obwodami na obszarze wszystkich gmin objętych strategią. Prowadzi na nich gospodarkę rybacką i wędkarską.

Historia hodowli karpia na Opolszczyźnie sięga średniowiecza, kiedy to ryby zaczęły odgrywać ważną rolę w gospodarce i diecie ludności. Pierwsze wzmianki o hodowli karpia w Polsce pochodzą z XII wieku. Na Opolszczyźnie tradycja ta rozwijała się od około XV wieku pod wpływem klasztorów, które zakładały stawy rybne w pobliżu swoich siedzib.

Dziś blisko trzydzieści gospodarstw rybackich na terenie gmin objętych Lokalną Strategią Rozwoju, prowadzi hodowlę z zachowaniem tradycyjnych metod. Karp hodowany jest w sposób ekstensywny - dojrzewa do handlowej postaci w okresie trzyletnim, żyjąc w naturalnym środowisku. Karp odżywia się pokarmem występującym w stawach i dokarmiany jest zbożami.

To właśnie te walory hodowli karpia najbardziej cenią sobie i poszukują konsumenci, tj.: tradycyjna hodowla w stawach ziemnych, często położonych w lasach czy parkach krajobrazowych, odżywianie ryb naturalnym pokarmem i zbożami, świeżość ryb, walory zdrowotne.

Pomimo że zasady hodowli ryb w regionie pozostają w dużej mierze niezmienione od stuleci, współczesne gospodarstwa rybackie przeszły znaczącą modernizację. Obecnie charakteryzują się zastosowaniem zaawansowanego technologicznie sprzętu, co znacząco usprawnia procesy hodowli i dystrybucji. Coraz więcej z tych gospodarstw otwiera się na bezpośrednią obsługę klientów, rozszerzając jednocześnie swoją działalność o sektory, takie jak edukacja, turystyka, czy gastronomia. Niemniej jednak, potencjał turystyczny stawów hodowlanych wciąż pozostaje niedostatecznie wykorzystany.

Jednocześnie zmieniają się preferencje konsumentów, którzy coraz częściej poszukują produktów wysokiej jakości, wiarygodnych i zdrowych, takich jak opolski karp. Konsumenci oczekują również produktów łatwych do przygotowania, co w przypadku ryb oznacza rosnące zapotrzebowanie na filety oraz produkty przetworzone. Gospodarstwa rybackie w regionie odpowiedziały na te zmiany, podejmując działania mające na celu dostosowanie oferty do nowych wymagań rynku. Znaczący postęp w tym zakresie został osiągnięty dzięki wsparciu finansowemu ze środków Unii Europejskiej, jednak proces dostosowania trwa, a jego pełny potencjał jeszcze nie został wykorzystany.

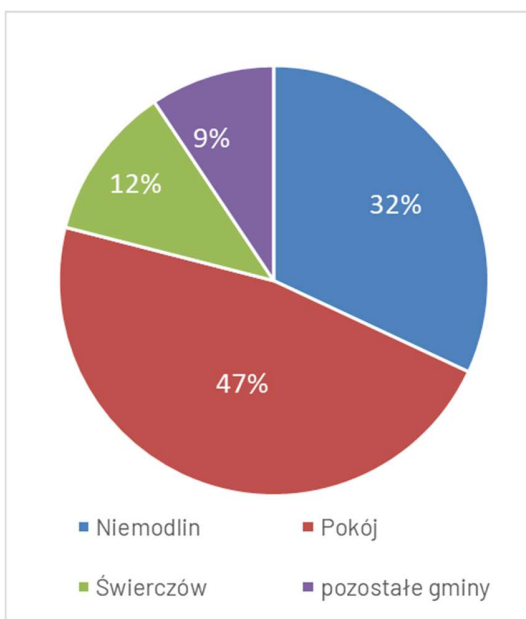
Gospodarka rybacka to potencjał rozwojowy mocno akcentowany i doceniany przez lokalne samorządy. W strategii województwa opolskiego wymieniono rybactwo jako wiodącą branżę gospodarki regionu. Przedstawiciele sektora rybackiego są zapraszani do grup doradczych przez wojewodę, marszałka województwa oraz władarzy samorządów lokalnych. Tematy rybackie są często i systematycznie poruszane przez lokalne media, gdzie zaprasza się do dyskusji na branżowe tematy przedstawiciele zarządu naszego stowarzyszenia.

Dla rozwoju i promocji regionalnego rybactwa duże znaczenie ma prężnie działający Okręg Polskiego Związku Wędkarskiego w Opolu, który prowadzi i systematycznie rozwija Ośrodek Zarybieniowy Poliwoda (Gmina Ozimek). Okręg PZW jest użytkownikiem rybackim na wodach o powierzchni ponad 200 hektarów (stawy, żwirownie) na obszarze objętym Lokalną Strategią Rybacką. Dodatkowo swoją rybacko-wędkarską działalność prowadzi na zbiornikach i ciekach użytkowanych od Wód Polskich – są to rzeki: Odra, Nysa Kłodzka, Budkowiczanka, Stobrawa, Libawa, Ścinawa oraz zbiornik zaporowy Turawa o powierzchni blisko 2 tys. ha.

Wielkość gospodarstw na terenie Lokalnej Strategii Rozwoju

Na naszym terenie funkcjonuje 26 gospodarstw rybackich posiadających stawy o łącznej wielkości użytkowej około 2 tysięcy hektarów. Zdecydowana większość stawów zlokalizowana jest na terenie gminy Pokój, Świerczów i Niemodlin. Gospodarstwa różnią się wielkością i rodzajem własności. Wielkość gospodarstw waha się od 4,7 do prawie 600 hektarów powierzchni użytkowej stawów.

Wykres 4. Lokalizacja stawów hodowlanych według wielkości użytkowej na terenie poszczególnych gmin Grupy Rybackiej "Opolszczyzna"

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych RRRW-22 za rok 2021

Najwięcej gospodarstw to rodzinne działalności, gdzie z pokolenia na pokolenie, członkowie rodzin przekazują sobie pasję do przyrody, ryb, ochrony środowiska, które zamieszkują.

Największe dwa gospodarstwa należą do Lasów Państwowych – karpie z Niemodlina i z Krogulnej to marka rozpoznawalna w całej Polsce. W obu gospodarstwach od kilku lat rozwijane są przetwórnictwo, dzięki czemu można zakupić w gospodarstwach także formy przetworzone ryby (filety, karpia wędzonego, rybę patroszoną).

Coraz prężniej rozwijają się także duże prywatne gospodarstwa, zwłaszcza na terenie gminy Pokój i Świerczów. W tym zagłębiu hodowli ryb kilku czołowych rybaków rozwija systematycznie swoją działalność poprzez powiększanie i inwestycje w gospodarstwa, także w kierunku przetwórczym. Potrzeby w zakresie modernizacji sprzętu i infrastruktury nadal nie są wystarczająco zaspokajane, szczególnie w odniesieniu do małych, rodzinnych gospodarstw rybackich.

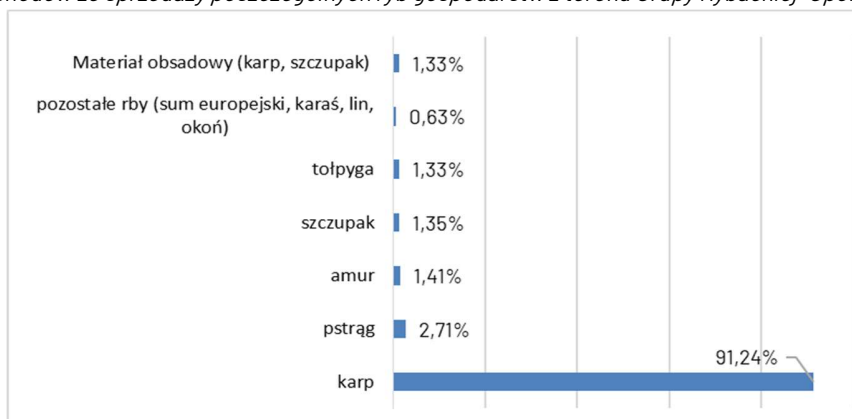
Zatrudnienie

Gospodarstwa rybackie są źródłem utrzymania nie tylko dla właścicieli i ich rodzin, ale także dla mieszkańców województwa opolskiego. Według danych statystycznych z RRRW za 2021 rok, w gospodarstwach rybackich pracowało 116 osób na stałe oraz 68 osób sezonowo.

Rodzaje hodowanych ryb

Gospodarstwa prowadzą głównie chów i hodowlę karpia. Łącznie w 2021 roku wyhodowano na Opolszczyźnie ok. 1 tys. ton karpia handlowego, co stanowi około 5% krajowej produkcji. W ostatnich 10 latach procent krajowej produkcji pochodzący z naszego regionu waha się od 5 do 10. W mniejszym stopniu hoduje się inne gatunki ryb, tj. szczupaka, lina, karasia, amura i inne. Gospodarstwo rybackie Ośrodek Zarybieniowy Poliwoda Okręgu Polskiego Związku Wędkarskiego w Opolu posiada jako jedyny na terenie woj. opolskiego wylęgarnię ryb. Prowadzi głównie hodowlę materiału zarybieniowego takich gatunków jak: lipień, świnka, brzana, kleń, boleń, jaź, lin, karp, pstrąg potokowy oraz ryby handlowe pstrąga tęczowego, a od niedawna także jesiotra. Część gospodarstw oprócz ryby handlowej zajmuje się także produkcją materiału obsadowego (karpia i szczupaka) – udział przychodów z tego źródła jest jednak symboliczny. Gospodarstwa rybackie swoją działalność opierają głównie na sprzedaży ryby handlowej, czyli karpia. Może to w pewnym sensie stanowić słabą stronę obszaru, gdyż mało zróżnicowane biologicznie zbiorniki, jak również bardzo duże zagęszczenie hodowanych ryb narażają je na choroby i pasożyty. Pod uwagę należy również brać zagrożenie w postaci rosnącej na rynku ryb konkurencji ze strony niehodowanych na obszarze GR „Opolszczyzna” gatunków, w tym m.in. łososia. Skuteczna promocja i wprowadzanie na lokalny rynek gatunków obcych może zagrozić gospodarstwom rybackim opierającym swą produkcję jedynie na karpie.

Wykres 5. Udział przychodów ze sprzedaży poszczególnych ryb gospodarstw z terenu Grupy Rybackiej "Opolszczyzna"

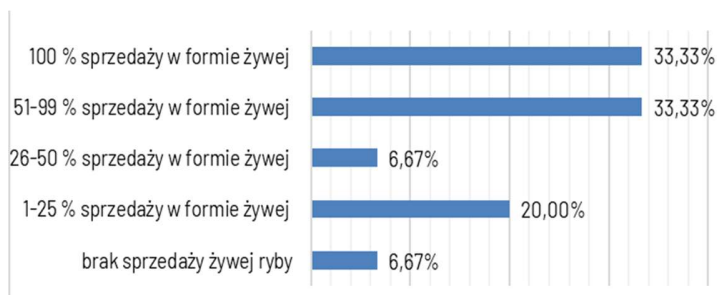

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z RRW-22 za rok 2021

Forma sprzedaży ryb

Rynek ulega dynamicznym zmianom. Klienci coraz częściej poszukują produktów o wysokiej jakości, dostępnych jednak w dogodnej do przetworzenia formie. Nasze gospodarstwa dostosowują się do tych trendów, jednak większość z nich, szczególnie mniejsze gospodarstwa, nadal oferuje ryby w formie żywej.

Wykres 6. Liczba gospodarstw (procentowo) sprzedających ryby żywe

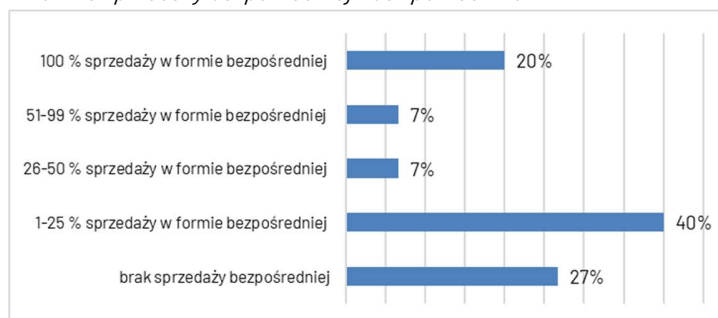
Trzy gospodarstwa na naszym terenie (co stanowi 12% ogólnej liczby gospodarstw) posiadają własne przetwornie, dzięki czemu mogą sprzedawać różne formy ryby (ubita patroszona, filety, dzwonki). Wśród tej oferty najpopularniejsza jest to ryba ubita, wypatroszona.

Źródło: opracowanie własne, na podstawie informacji z gospodarstw za rok 2023.

Miejsce sprzedaży ryb

Na początku XXI wieku, kiedy zauważalny był rozwój marketów w Polsce, większość gospodarstw rybackich właśnie tym kanałem dystrybucji sprzedawała swoje ryby. W ostatnich kilku latach, preferencje klientów oraz działalność organizacji proekologicznych, w zakresie sprzedaży ryb żywych, znacznie ograniczyła zainteresowanie marketów oraz innych klientów, w tym klientów indywidualnych zakupem ryby żywej

Wykres 7. Liczba gospodarstw (procentowo) sprzedających ryby w formie sprzedaży bezpośredniej - bez pośredników

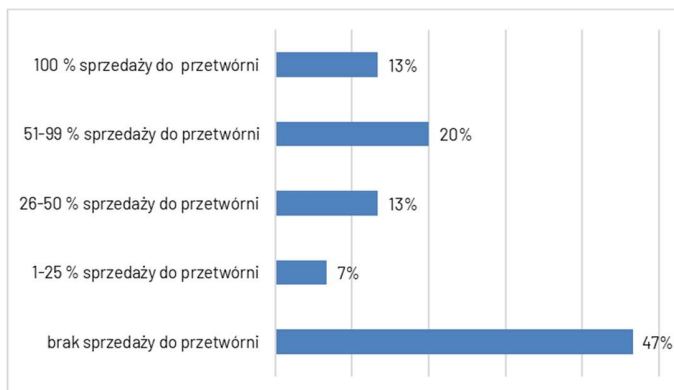
Źródło: opracowanie własne, na podstawie informacji z gospodarstw za 2023

W gospodarstwach rybackich, zauważalny jest trend powrotu do sprzedaży bezpośredniej, rozumianej jako sprzedaż produktów rybackich (nieprzetworzonych i przetworzonych) bezpośrednio do klientów - bez pośredników. Ponad 70% gospodarstw sprzedaje ryby w formie bezpośredniej, z tego dla 20% gospodarstw jest to jedyny kanał dystrybucji.

r.

Równolegle do chowu i hodowli ryb rozwija się w Polsce **rynek przetwórczy**, co jest zauważalne także w naszym regionie.

Wykres 8. Liczba gospodarstw (procentowo) sprzedających ryby do przetwórni

Źródło: opracowanie własne, na podstawie informacji z gospodarstw za rok 2023.

Ponad połowa naszych gospodarstw sprzedaje ryby do przetwórni (w tym dla 13% gospodarstw to jedyny kanał dystrybucji). Na terenie Lokalnej Strategii Rozwoju trzy gospodarstwa posiadają przetwornie, gdzie przetwarzane są własne ryby. Na terenie Opolszczyzny w gminie Lubsza, funkcjonuje jeszcze jedna przetwórnia, która skupuje ryby od gospodarstw z całego kraju.

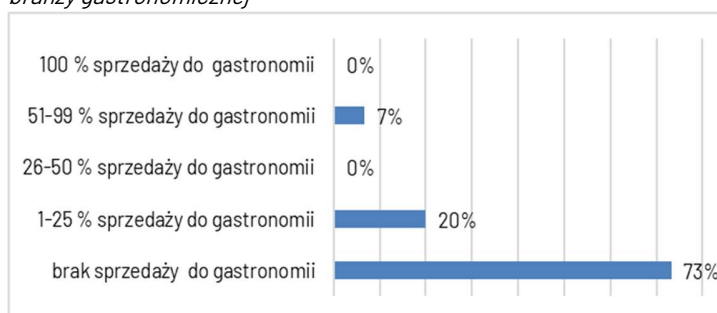
Coraz więcej gospodarstw z naszego terenu nawiązuje relacje z **branżą gastronomiczną**.

Jest to wynik między innymi spójnych i interesujących działań promocyjnych i edukacyjnych prowadzonych od kilku lat przez nasze Stowarzyszenie

Sprzedaż ryb do gastronomii jest jednym z kluczowych celów GR „Opolszczyzna” na przyszłość. Jego osiągnięcie wiąże się jednak z koniecznością rozwiązania kilku problemów, które zostaną rozwiązane lub ograniczone dzięki wsparciu Unii Europejskiej w latach 2021-2027.

Przedstawiciele branży gastronomicznej, a zwłaszcza cenieni na polskim rynku kucharze szukają nie tylko produktów sprawdzonych i dobrej jakości, ale też produktów wystandaryzowanych – o odpowiedniej, powtarzalnej wielkości.

Wykres 9. Liczba gospodarstw (procentowo) sprzedających ryby do branży gastronomicznej

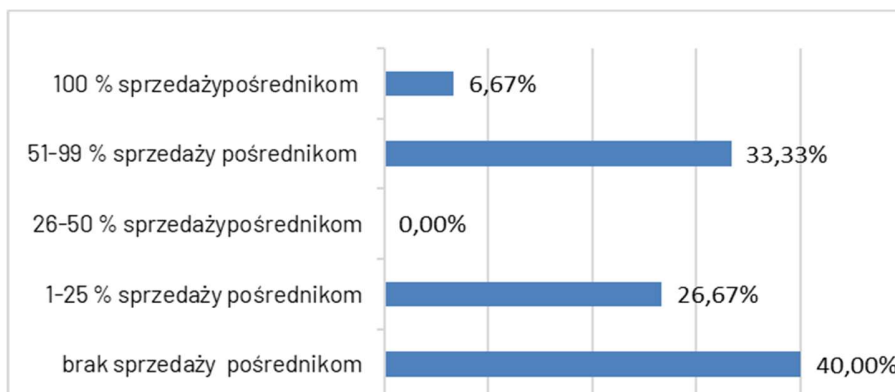

Źródło: opracowanie własne, na podstawie informacji z gospodarstw za rok 2023.

Dodatkowym problemem do rozwiązania jest stały dostęp do ryb oraz transport, w tym ekonomiczny aspekt transportu małej ilości towaru. Według danych za rok 2023, z ankiet przeprowadzonych przez biuro grupy rybackiej, jedynie ¼ gospodarstw rybackich sprzedaje ryby do branży gastronomicznej. Wynika to zapewne z tego, że nadal niewiele gospodarstw jest w stanie zapewnić najbardziej pożądaną przez kucharzy produkt z karpia, tj. filet nacinany. Dlatego też większość restauracji zaopatruje się w ryby w przetwórnich lub hurtowniach, a nie w gospodarstwach rybackich.

Coraz mniej popularna jest sprzedaż pośrednikom, którzy skupują od gospodarstw ryby do dalszej odsprzedaży. Według danych za 2023 rok 40% gospodarstw w ogóle nie korzystało z takiej formy sprzedaży.

Wykres 10. Liczba gospodarstw (procentowo) sprzedających ryby pośrednikom.

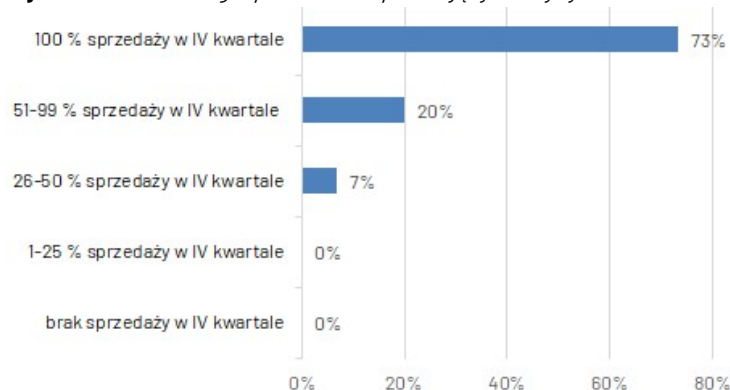

Źródło: opracowanie własne, na podstawie informacji z gospodarstw za rok 2023.

Termin sprzedaży ryb

Zauważalna jest potrzeba dostępności ryby przez cały rok. Konsumenci (osoby fizyczne, restauracje) dostrzegają potencjał regionalnych ryb. Są to osoby, które poszukują produktów dobrej jakości, pochodzących z zaufanych i cenionych źródeł, lokalnych, dostępnych jako świeży produkt przez cały rok.

Wykres 11. Procent gospodarstw sprzedających ryby w IV kwartale.

Na chwilę obecną zdecydowana większość gospodarstw prowadzi sprzedaż w tzw. okresie świątecznym, czyli w czwartym kwartale roku. Wynika to w dużej mierze z możliwości infrastrukturalnych i kadrowych gospodarstw, które od lat prowadziły hodowlę z nastawieniem na sprzedaż "świąteczną".

Źródło: opracowanie własne, na podstawie informacji z gospodarstw za rok 2023.

Z ankiet przeprowadzonych wśród gospodarstw w 2024 roku wynika, że prawie połowa gospodarstw jest zainteresowana sprzedażą całoroczną, widzi w tym sens i planuje lub już wdraża taką formę sprzedaży (47% ankietowanych). 13% gospodarstw zidentyfikowało u siebie brak możliwości wprowadzenia sprzedaży całorocznej.

Wśród gospodarstw, które nie widzą sensu sprzedaży poza IV kwartałem, dominują gospodarstwa niewielkie (ok. 20 hektarów i mniejsze).

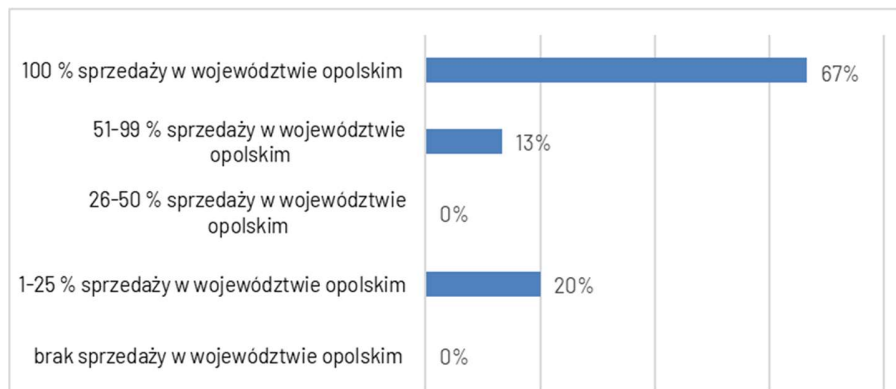
Sprzedaż ryb - obszar

Na podstawie naszych wieloletnich doświadczeń, a także przeprowadzonych rozmów i obserwacji, zgromadzonych podczas różnorodnych działań realizowanych na przestrzeni ostatnich 15 lat, takich jak pokazy kulinarne, degustacje, warsztaty, spotkania oraz wydarzenia promocyjne, wyłania się istotna tendencja w preferencjach konsumentów. Społeczeństwo coraz częściej poszukuje produktów

pochodzących z lokalnych źródeł, odznaczających się świeżością, sprawdzoną jakością oraz pochodzeniem od zaufanych producentów, co znajduje odzwierciedlenie w rosnącym zainteresowaniu produktami „od sąsiadów” (bliskich).

W badaniach ankietowych zapytano gospodarstwa rybackie obszaru LSR o procentowy udział sprzedaży ryb na terenie województwa opolskiego. Wyniki badania potwierdzają wcześniejsze obserwacje. Blisko 75% gospodarstw sprzedaje swoje ryby na rynku województwa opolskiego.

Wykres 12. Liczba gospodarstw (procentowo) sprzedająca ryby w województwie opolskim.

Źródło: opracowanie własne, na podstawie informacji z gospodarstw za rok 2023.

Promocja gospodarstw rybackich

Potencjał gospodarstw rybackich obszaru LSR pod kątem promocji i pokazania walorów przyrodniczych hodowli jest mocno niewykorzystany. Jedynie 1/3 naszych gospodarstw posiada stronę internetową i/lub fanpage na portalu Facebook. Większość gospodarstw promowanych jest na kanałach Grupy Rybackiej "Opolszczyzna" (www, media społecznościowe), jednak bezpośrednia promocja przez właścicieli jest zawsze bardziej skuteczna.

Podobnie jest z bezpośrednim kontaktem, tj. samodzielnym wychodzeniem i poszukiwaniem klienta. Zapytaliśmy przedstawicieli gospodarstw czy promują swoją działalność i sprzedają swoje produkty na wydarzeniach promocyjnych (targi, festyny, dożynki, itp.). Tylko 13% gospodarstw uczestniczy w takiej formie promocji i sprzedaży. Podobna liczba oświadczyła, że nie ma czasu na takie aktywności. 73% gospodarstw nie ma natomiast takiej możliwości ze względów kadrowych oraz infrastrukturalnych.

Dystrybucja ryb

Dystrybucja ryb jest jednym z największych problemów rozwoju łańcucha dostaw. O ile gospodarstwa są przygotowane do sprzedaży i transportu ryby żywej, to inaczej jest z rybą przetworzoną. Rozwój przetwórci i otwarcie rynku przesyłek kurierskich na produkty spożywcze w warunkach chłodniczych z pewnością pomoże w najbliższych latach przy rozwoju potencjału gospodarstw.

Według danych za rok 2023:

- w 73% gospodarstw rybackich klienci odbierają ryby bezpośrednio z gospodarstwa,
- 60% gospodarstw posiada samochód do transportu ryby żywej,
- 20% korzysta z wynajętych firm transportowych - do transportu ryby żywej w hurtowych ilościach.

Gospodarstwa mają małe lub zerowe doświadczenie w transporcie ryb przetworzonych. Nie korzysta się z firm kurierskich. Brak jest także specjalistycznych środków transportu (chłodni).

Problemy gospodarstw rybackich

Dystrybucja ryb, to nie jedyny problem w prowadzeniu gospodarstw rybackich. Wśród najistotniejszych problemów wskazano na:

- zbyt małą ilość i słabą jakość wody (zwłaszcza w okresie letnim),
- straty spowodowane szkodnikami rybackimi (wydra, kormoran) oraz kłusownictwem,
- niewystarczającą ilość kompetentnych pracowników do pracy sezonowej oraz ichtiologów,
- niespójną, skomplikowaną lub niekorzystną legislację dot. tematów branżowych,
- trudności ze sprzedażą ryby (spowodowane m.in. konkurencją na rynku ze strony gatunków ryb niehodowanych w regionie czy działalnością organizacji ekologicznych zniechęcających do kupowania karpia na święta),
- brak ugruntowanych kanałów dystrybucji dla ryby przetworzonej w trakcie całego roku,
- niską cenę sprzedaży ryby (spowodowana m.in. coraz większym naciskiem na produkcję masową prowadząca do spadku konkurencyjności lokalnych gospodarstw prowadzących chów i hodowlę w tradycyjny sposób),
- wzrost kosztów produkcji ryb (m.in. wzrost cen zbóż, paliwa, energii)
- choroby ryb,
- natłok prac związanych z odłowem i sprzedażą ryb w krótkim okresie czasu, tj. w IV kwartale roku.

Potencjał rozwoju

Potencjał naszych gospodarstw jest w dużej mierze niewykorzystany. Popyt na produkty wysokiej jakości nadal się zwiększa. Świadomość konsumentów co do jakości i źródła pochodzenia spożywanego jedzenia wzrasta. Ludzie szukają miejsc ustronnych, blisko natury, gdzie można spędzić czas i zaopatrzyć się w produkty wysokiej jakości. Większość gospodarstw rybackich widzi zarówno tę potrzebę, jak i swój potencjał.

Ponad 50% gospodarstw w przeprowadzonej w 2024 roku ankiecie odpowiedziało nam, że widzi potrzebę dywersyfikacji swojej działalności, w zakresie:

- sprzedaży ryby przetworzonej - filety, dzwonki, przetwory, karp wędzony (około 30% gospodarstw),
- prowadzenia działalności turystycznej jak np. organizacja lekcji plenerowych, prowadzenie muzeum rybactwa, spotkania ornitologów (około 20% gospodarstw),
- otwarcia punktu gastronomicznego przy gospodarstwie (ok. 20% gospodarstw).

2.6 Zgodność obszaru z zasadami horyzontalnymi

Zgodność podejmowanych działań z zasadami horyzontalnymi określonymi w art. 9 rozporządzenia 2021/1060² stanowi jedną z podstawowych zasad stosowanych w procesie przygotowania i realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju. Zasady te obejmują poszanowanie praw podstawowych, zgodnie z Kartą praw podstawowych Unii Europejskiej, co oznacza, że wszelkie działania w ramach LSR będą realizowane z pełnym poszanowaniem godności, wolności, równości oraz solidarności wszystkich obywateli.

Kluczowym elementem strategii jest zasada równości kobiet i mężczyzn, która gwarantuje, że wszystkie działania podejmowane w ramach LSR będą sprzyjać równości płci na każdym etapie ich realizacji. Strategia zakłada także przestrzeganie zasady równości szans i niedyskryminacji, zapewniając, że żadna osoba nie będzie dyskryminowana ze względu na płeć, rasę, pochodzenie etniczne, religię, światopogląd, niepełnosprawność, wiek czy orientację seksualną. Szczególną uwagę zwraca się na zapewnienie

² Rozporządzenie 2021/1060 - ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej

dostępności dla osób z niepełnosprawnościami, co oznacza, że wszystkie działania i projekty będą projektowane i realizowane w sposób uwzględniający potrzeby tych osób.

Dodatkowo, wszystkie działania realizowane w ramach LSR muszą być zgodne z celami zrównoważonego rozwoju, jak określono w rozporządzeniu 2021/1060. Oznacza to, że strategia będzie promować działania przyjazne dla środowiska, wspierać zrównoważony rozwój gospodarczy i społeczny, a także dążyć do minimalizowania negatywnego wpływu na środowisko naturalne. W praktyce oznacza to, że każdy projekt będzie oceniany pod kątem jego zgodności z zasadami zrównoważonego rozwoju, co przyczyni się do długotrwałego i pozytywnego wpływu na społeczność lokalną i otaczające środowisko.

Na poziomie operacyjnym zastosowanie opisywanych w tym podrozdziale zasad horyzontalnych wyraża się poprzez m.in.:

- szkolenia dla organów Stowarzyszenia, tj. przede wszystkim pracowników Biura, członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej,
- oświadczenia składane przez członków Rady oraz obligatoryjne szkolenia dla Rady,
- tematykę spotkań i szkoleń prowadzonych dla wszystkich interesariuszy w ramach realizacji LSR,
- treść materiałów informacyjnych RLGD związanych tematycznie ze stosowaniem zasad,
- mechanizm prowadzenia obligatoryjnego postępowania wyjaśniającego w przypadku zgłoszenia naruszenia przez Grupę Rybacką „Opolszczyzna” ww. zasad.

Rozdział III Udział społeczności w przygotowaniu LSR

Jedną z podstawowych zasad stosowanych przez Grupę Rybacką „Opolszczyzna” jest zapewnienie partnerstwa na obszarze LSR poprzez aktywny udział różnych podmiotów w procesie przygotowania i wdrażania Strategii. W celu realizacji tej zasady wdrożono szereg rozwiązań zachęcających do współpracy i zgłaszania nowych inicjatyw, a także stosowanie transparentnych i przyjaznych dla odbiorcy form kontaktu. Tego typu rozwiązania odnoszą się zarówno do etapu przygotowania jak i realizacji LSR

3.1 Opis metod angażowania społeczności lokalnej w proces przygotowania LSR

W ramach procesu przygotowania LSR zastosowano wiele różnorodnych metod i narzędzi komunikacji z lokalną społecznością. Były to więc zarówno tradycyjne metody komunikacji (np.: spotkania bezpośrednie, materiały drukowane), jak i metody wykorzystujące narzędzia elektroniczne (np.: spotkania online, e-ankiety). Celem takiego podejścia było zapewnienie realnego zaangażowania wszystkich istotnych interesariuszy w tworzenie Strategii. Jak ilustruje to poniższa tabela, różnorodność nie ograniczała się tylko do wielości stosowanych metod, ale obejmowała również różnorodność terminów, w których kontaktowano się z lokalną społecznością. Zastosowanie takiego podejścia wynikało ze świadomości, że dostępność czasowa różnych grup zawodowych jest uzależniona od ich kalendarza pracy. Było to ważne przede wszystkim w kontekście grupy szczególnie istotnej dla LSR, tj. rybaków. Sezonowość pracy rybaków powoduje bowiem, że w niektórych okresach roku (np. IV kwartał) nie mają oni możliwości udziału w tego typu konsultacjach. W rezultacie, proces konsultacyjny rozpoczęto bardzo wcześnie, bo już w czerwcu 2022 roku. Decyzja ta wynikała również z założenia, że konkurs na wybór LSR rozpocząć może się już w 2023 roku. Pozytywnym aspektem tak długiego procesu konsultacyjnego (26 miesięcy) jest bez wątpienia to, że wszyscy chętni rzeczywiście mieli okazję aktywnie uczestniczyć w przygotowaniu LSR. Poniższa tabela przedstawia szczegółowe zestawienie informacji o działaniach podjętych podczas procesu konsultacji, w tym typy i liczby poszczególnych działań, a także daty i miejsca ich realizacji. Etapy, o których mowa w tabeli w kolumnie „typ działań” zostały opisane poniżej, w pkt. 3.2.

Tabela 10. Konsultacje społeczne w ramach przygotowania LSR

Lp	Data	Miejsce	Typ działań	Liczba osób
1.	2022.06.20	Opole	Spotkanie konsultacyjne mieszkańców – diagnoza obszaru LSR z perspektywy mieszkańców, weryfikacja propozycji celów oraz kryteriów wyboru. Uczestnikami spotkania byli mieszkańcy, w tym rybacy oraz JST. Zastosowano na następujących etapach opracowania LSR: 1, 2	27
2.	2022.10.01- 2022.10.02	Niemodlin	„Otwarta przestrzeń” – spotkania konsultacyjne podczas lokalnych wydarzeń społeczno-kulturalnych – bezpośrednie spotkania z mieszkańcami, podczas których prowadzono dyskusje o nowej LSR. W toku realizacji zapewniono możliwość zgłaszania nowych pomysłów. Zastosowano na następujących etapach opracowania LSR: 1-3,	100
3.	2022 luty- wrzesień	Gospodar- stwa rybackie	Spotkania indywidualne Prezesa GR w gospodarstwach rybackich dotyczące starego i nowego okresu programowania.	13
4.	2022.10.06	Opole	Forum lokalne (Grupa Robocza ds. LSR) – dyskusja na temat potrzeb, celów, kryteriów i zasad wyboru po wysłuchaniu prezentacji przedstawiciela GR. Uczestnicy spotkania to lokalni aktywiści, reprezentujący gminy, sektory oraz grupy społeczne. Zastosowano na następujących etapach opracowania LSR: 3	9
5.	2022.10.16	Przygorzele	„Otwarta przestrzeń” – spotkania konsultacyjne podczas lokalnych wydarzeń społeczno-kulturalnych – bezpośrednie spotkania z mieszkańcami, podczas których prowadzono dyskusje o nowej LSR. W toku realizacji zapewniono możliwość zgłaszania nowych pomysłów. Zastosowano na następujących etapach opracowania LSR: 1-3	20
6.	2022.10.24	Niemodlin	Spotkanie konsultacyjne dla przedstawicieli sektora rybackiego – opinia na temat nowej LSR z perspektywy rybaków.	15
7.	2022.12.02	online	Spotkanie konsultacyjne – diagnoza obszaru LSR z perspektywy członków stowarzyszenia. Zastosowano na następujących etapach opracowania LSR: 1-2	9
8.	2023.01.25	Krogulna	Spotkanie konsultacyjne – z przedstawicielami Opolskiego Towarzystwa Rybackiego	5
9.	2023.03.01	online	CAWI – internetowe badanie ankietowe mieszkańców – badanie, którego celem było umożliwienie wyrażenia opinii na temat LSR w formie elektronicznej. Struktura badanych: beneficjenci, członkowie Rady, mieszkańcy obszaru w tym zwłaszcza rybacy. Zastosowano w odniesieniu do następujących etapów opracowania LSR: 1, 2.	75
10.	2023.03.03	online	Fokus grupowy – prowadzona w oparciu o scenariusz moderowana dyskusja grupowa na temat LSR z udziałem członków Rady. Zastosowano na następujących etapach opracowania LSR: 1-2.	13

Lp	Data	Miejsce	Typ działań	Liczba osób
11.	2023.06.16	online	Konsultacje elektroniczne – zbieranie opinii i pomysłów na temat LSR, a zwłaszcza kryteriów oceny w formie e-mail. Zastosowano na następujących etapach opracowania LSR: 1– 3	70
12.	2023.03.22	Turawa	„Otwarta przestrzeń” – spotkania konsultacyjne podczas lokalnych wydarzeń społeczno-kulturalnych – bezpośrednie spotkania z mieszkańcami, podczas których prowadzono dyskusje o nowej LSR. W toku realizacji zapewniono możliwość zgłaszania nowych pomysłów. Zastosowano na następujących etapach opracowania LSR: 1-3,	20
13.	marzec 2023 - czerwiec 2024	Opole	Wywiady indywidualne w ramach punktu konsultacyjnego GR – spotkania pracowników GR z potencjalnymi beneficjentami. Zapewniono: możliwość zgłaszania nowych pomysłów (dot. potrzeb i szans rozwojowych, w tym o charakterze innowacyjnym). Zastosowano na następujących etapach opracowania LSR: 1– 4	30
14.	2023.03.24	Grodzicz Bajka	Spotkanie konsultacyjne mieszkańców – diagnoza obszaru LSR z perspektywy rybaków. Zastosowano na następujących etapach opracowania LSR: 1, 2	24
15.	2023.03.24 - 2023.03.31	online	CAWI – internetowe badanie ankietowe rybaków – określenie przez przedstawicieli sektora rybackiego propozycji celów projektowych. Zastosowano na następujących etapach opracowania LSR: 1– 2	14
16.	2023.04.04	Opole	Wywiad pogłębiony (IDI) – indywidualny dedykowany wywiad Dyrektor Biura Aleksandry Czerkawskej z przedstawicielem spółdzielni socjalnej Zastosowano na następujących etapach opracowania LSR: 1-3	1
17.	2023.04.27 2023.04.28	Bąków (Gmina Kluczbork)	Warsztat ekspercki – dla nauczycieli szkół gastronomicznych. – Diagnoza obszaru LSR z perspektywy branżowej. Zastosowano na następujących etapach opracowania LSR: 1-3.	13
18.	2023.04.29	Popielów	„Otwarta przestrzeń” – spotkania konsultacyjne podczas lokalnych wydarzeń społeczno-kulturalnych – bezpośrednie spotkania z mieszkańcami, podczas których prowadzono dyskusje o nowej LSR. W toku realizacji zapewniono możliwość zgłaszania nowych pomysłów. Zastosowano na następujących etapach opracowania LSR: 1-3,	30
19.	2023.05.19	Turawa	Wywiady pogłębione (IDI) – indywidualne dedykowane wywiady z uczestnikami spotkania organizowanego w Turawie przez UMWO, podsumowującego wdrażanie PO "Rybacko i Morze". Zastosowano na następujących etapach opracowania LSR: 1-3.	20
20.	2023.05.29	online	Grupa ekspercka – 8-osobowa grupa ekspertów powołana spośród wyróżniających się wiedzą w zakresie dokumentów strategicznych mieszkańców GR „Opolszczyzna” Zastosowano na następujących etapach opracowania LSR: 1– 4	8
21.	2023.06.12	Nowe Budkowice (Gmina Murów)	„Otwarta przestrzeń” – spotkania konsultacyjne podczas lokalnych wydarzeń społeczno-kulturalnych – bezpośrednie spotkania z mieszkańcami, podczas których prowadzono dyskusje o nowej LSR.	20

Lp	Data	Miejsce	Typ działań	Liczba osób
			W toku realizacji zapewniono: możliwość zgłaszania nowych pomysłów, informację zwrotną o wyniku weryfikacji zgłoszonego pomysłu pod kątem wymogów formalnych. Zastosowano na następujących etapach opracowania LSR: 1-3	
22.	2023.06.13	Opole	Fokus grupowy - prowadzona w oparciu o scenariusz moderowana dyskusja grupowa na temat LSR z udziałem członków Komisji Rewizyjnej Grupy Rybackiej. Zastosowano na następujących etapach opracowania LSR: 1-2	3
23.	2023.06.13	Fałkowice (Gmina Pokój)	„Otwarta przestrzeń” - spotkania konsultacyjne podczas lokalnych wydarzeń społeczno-kulturalnych - bezpośrednie spotkania z mieszkańcami, podczas których prowadzono dyskusje o nowej LSR. W toku realizacji zapewniono możliwość zgłaszania nowych pomysłów. Zastosowano na następujących etapach opracowania LSR: 1-3	21
24.	2023.06.21	Opole	Spotkanie konsultacyjne mieszkańców - diagnoza obszaru LSR z perspektywy mieszkańców, weryfikacja propozycji celów oraz kryteriów wyboru. Uczestnikami spotkania byli mieszkańcy, w tym zwłaszcza rybacy. Zastosowano na następujących etapach opracowania LSR: 1, 2	20
25.	2023.07.23	Kluczbork	„Otwarta przestrzeń” - spotkania konsultacyjne podczas lokalnych wydarzeń społeczno-kulturalnych - bezpośrednie spotkania z mieszkańcami, podczas których prowadzono dyskusje o nowej LSR. W toku realizacji zapewniono możliwość zgłaszania nowych pomysłów. Zastosowano na następujących etapach opracowania LSR: 1-3	30
26.	2023.07.28	online	Forum lokalne (Grupa Robocza ds. LSR) - dyskusja na temat potrzeb, celów, kryteriów i zasad wyboru po wysłuchaniu prezentacji przedstawiciela GR. Uczestnicy spotkania to lokalni aktywiści, reprezentujący gminy, sektory oraz grupy społeczne. Zastosowano na następujących etapach opracowania LSR: 1-3	8
27.	2023.08.24	online	Konsultacje elektroniczne - składanie uwag do wstępnej wersji analizy SWOT w odpowiedzi na e-mail wysłany do członków i partnerów Grupy Zastosowano na następujących etapach opracowania LSR: 1-2	200
28.	2023.08.24	online	Konsultacje elektroniczne - składanie uwag do wstępnej wersji analizy SWOT oraz kryteriów oceny przez członków Grupy Roboczej Zastosowano na następujących etapach opracowania LSR: 1-3	8
29.	2023.09.12	telefonicznie	Wywiad pogłębiony (IDI) - indywidualny dedykowany wywiad Dyrektor Biura Aleksandry Czerkawskiej z przedstawicielem Lokalnej Grupy Działania z obszaru objętego LSR Zastosowano na następujących etapach opracowania LSR: 1-3	1
30.	2023.09.13	Moszna	„Otwarta przestrzeń” - spotkania konsultacyjne podczas lokalnych wydarzeń społeczno-kulturalnych - bezpośrednie spotkania z mieszkańcami, podczas których prowadzono dyskusje o nowej LSR. W toku realizacji zapewniono:	10

Lp	Data	Miejsce	Typ działań	Liczba osób
			możliwość zgłaszania nowych pomysłów, informację zwrotną o wyniku weryfikacji formalnej pomysłu. Zastosowano na następujących etapach opracowania LSR: 1-3	
31.	2023.09.20	Zagwizdzie Pokój Świerczów Popielów Lewin Brzeski	Dystrybucja materiałów informacyjnych - w formie papierowej w gminach i ośrodkach kultury.	5
32.	2023.10.06 do 2023.10.08	Niemodlin	„Otwarta przestrzeń” - spotkania konsultacyjne podczas lokalnych wydarzeń społeczno-kulturalnych - bezpośrednie spotkania z mieszkańcami, podczas których prowadzono dyskusje o nowej LSR. W toku realizacji zapewniono możliwość zgłaszania nowych pomysłów. Zastosowano na następujących etapach opracowania LSR: 1-3.	200
33.	2023.10.13	Sieraków	Warsztat ekspercki - dla uczniów i nauczycieli jedynego w Polsce Technikum Rybackiego. W toku warsztatu zbierano pomysły na temat promocji zawodu rybaka i edukacji rybackiej. Zastosowano na następujących etapach opracowania LSR: 1-3	10
34.	2023.10.16	Świerczów		20
35.	2023.10.17	Opole	Warsztaty konsultacyjne - otwarta dyskusja na temat aktualnej i docelowej sytuacji na terenie „Opolszczyzny” oraz w otoczeniu obszaru LSR. W toku realizacji zapewniono:	17
36.	2023.10.18	Wygiełdów (Gmina Praszka)	- możliwość zgłaszania uwag do SWOT - analizę pomysłów na nowe operacje	24
37.	2023.10.19	Bąków (Gmina Kluczbork)	Zastosowano na następujących etapach opracowania LSR: 1, 2	20
38.	2023.10.27	Opole		13
39.	2023.10.29	Ryn	Spotkanie konsultacyjne z przedstawicielami branży hotelarskiej i gastronomicznej - opinia na temat kierunków rozwoju sektora rybackiego z perspektywy branży hotelarskiej i gastronomicznej. Zastosowano na następujących etapach opracowania LSR: 1, 2	10
40.	2023.10.31	online	CAWI - internetowe badanie ankietowe sektora publicznego - badanie, którego celem było umożliwienie wyrażenia opinii na temat projektu <i>Rozporządzenia MRiRW o Prioryciecie 3</i> oraz zbieranie pomysłów projektów (w formie ankiety online). Zastosowano na następujących etapach opracowania LSR: 1, 2,	12
41.	2023.11.19	Łódź	Spotkanie konsultacyjne z przedstawicielami branży gastronomicznej - opinia na temat kierunków rozwoju sektora rybackiego z perspektywy kucharzy.	10
42.	2023.11.30	Opole	Spotkanie konsultacyjne mieszkańców - diagnoza obszaru LSR z perspektywy mieszkańców, weryfikacja propozycji celów oraz	18

Lp	Data	Miejsce	Typ działań	Liczba osób
			kryteriów wyboru. Uczestnikami spotkania byli mieszkańcy, w tym rybacy oraz JST. Zastosowano na następujących etapach opracowania LSR: 1, 2,	
43.	2023.12.14	Opole	„Otwarta przestrzeń” - spotkania konsultacyjne podczas lokalnych wydarzeń społeczno-kulturalnych - bezpośrednie spotkania z mieszkańcami, podczas których prowadzono dyskusje dotyczące nowej LSR. W spotkaniu uczestniczyli głównie przedstawiciele JST oraz NGO. W toku realizacji zapewniono: możliwość zgłaszania nowych pomysłów, informację zwrotną o wyniku weryfikacji zgłoszonego pomysłu pod kątem wymogów formalnych. Zastosowano na następujących etapach opracowania LSR: 1-3,	8
44.	2024.01.22	Grodzic	„Otwarta przestrzeń” - spotkania konsultacyjne podczas lokalnych wydarzeń społeczno-kulturalnych - bezpośrednie spotkania z mieszkańcami, podczas których prowadzono dyskusje o nowej LSR. W toku realizacji zapewniono możliwość zgłaszania nowych pomysłów. Zastosowano na następujących etapach opracowania LSR: 1-3,	10
45.	2024.05.17	Niemodlin	Spotkanie konsultacyjne dla przedstawicieli sektora rybackiego - opinia na temat nowej LSR z perspektywy rybaków.	29
46.	2024.06.14	Niemodlin	Spotkanie konsultacyjne mieszkańców - diagnoza obszaru LSR z perspektywy mieszkańców, weryfikacja propozycji celów oraz kryteriów wyboru. Uczestnikami spotkania byli mieszkańcy, w tym zwłaszcza rybacy. Zastosowano na następujących etapach opracowania LSR: 1, 2	78
47.	2024.06.14	Niemodlin	Spotkanie konsultacyjne mieszkańców - diagnoza obszaru LSR z perspektywy mieszkańców, weryfikacja propozycji celów oraz kryteriów wyboru. Uczestnikami spotkania byli mieszkańcy, w tym zwłaszcza rybacy. Zastosowano na następujących etapach opracowania LSR: 1, 2	33
48.	sierpień 2024	online	Konsultacje elektroniczne Grupy Roboczej - składanie uwag do LSR przez członków Grupy Roboczej Zastosowano na następujących etapach opracowania LSR: 1-4	11

Źródło: Opracowanie własne.

Ogółem w we wszystkich typach działań uczestniczyło około 1350 osób, w tym około 300 przedstawicieli sektora rybackiego (niektóre osoby występowały w kilku/kilkunastu wydarzeniach). O reprezentatywności przeprowadzonych konsultacji świadczyć może fakt, że uczestniczyli w nich przedstawiciele wszystkich sektorów (publiczny, pozarządowy, przedsiębiorcy), wszystkich gmin członkowskich, wszystkich grup wiekowych. Uczestnikami konsultacji byli zarówno mężczyźni jak i kobiety, osoby aktywnie korzystające z komunikacji elektronicznej jak i ci, którzy preferują tradycyjne metody komunikacji. Podczas 26 miesięcy konsultacji wszyscy mieszkańcy obszaru mieli możliwość zaangażować się w proces przygotowania LSR.

3.2 Dane z konsultacji społecznych przeprowadzonych na obszarze realizacji LSR wykorzystane do opracowania LSR

W celu dobrania adekwatnej do potrzeb metody partycypacyjnej proces konsultacji społecznych podzielono

na cztery etapy:

1. Diagnoza sytuacji zwłaszcza w kontekście potrzeb i potencjałów rozwojowych (w tym analiza SWOT),
2. Określenie kierunków interwencji (m.in. cele i wskaźniki) w nowej LSR,
3. Opracowanie zasad wyboru operacji i ustalania kryteriów wyboru,
4. Ocena propozycji rozwiązań w nowej LSR.

Podczas każdego z tych etapów zastosowano zróżnicowane formy komunikacji z interesariuszami. Warto jednocześnie podkreślić, że wszystkie wykorzystane narzędzia łączyło założenie o konieczności zapewnienia partycypacyjnego charakteru konsultacji. Zastosowane metody konsultacji były dobierane i dostosowywane do każdego z ww. czterech etapów prac. Ilustruje to czytelnie przedstawiona powyżej tabela. Do każdej z przedstawionych w niej metod konsultacyjnych określono adekwatny etap prac nad LSR. Kluczowym założeniem przyjętym w procesie konsultacji było zapewnienie reprezentatywności, zwłaszcza pod względem geograficznym (wszystkie gminy), społecznym (grupy wiekowe, kobiety, mężczyźni) i sektorowym (publiczny, społeczny, przedsiębiorcy). Równocześnie podjęto istotne działania mające na celu włączenie przedstawicieli sektora rybackiego w proces konsultacji społecznych. W ramach tych działań zastosowano zróżnicowane metody konsultacji, zarówno zdalne, jak i bezpośrednie, a także opracowano harmonogram spotkań, który został precyzyjnie dostosowany do wymagań i oczekiwań tego sektora.

Przystępując do konsultacji społecznych, Grupa dysponowała informacjami zarówno o planowanym na poziomie regulacji zakresie wsparcia, jak i badaniami własnymi na temat skuteczności wdrażania poprzedniej LSR. Dzięki temu możliwe było zaproponowanie wstępnych kierunków interwencji, które wpisywałyby się zarówno w oczekiwania UE oraz rządowe, jak i były adekwatne do specyfiki obszaru LSR. Niemniej jednak, to dopiero właśnie konsultacje społeczne pozwoliły zweryfikować czy te założenia są zasadne. Wszystkie wnioski z konsultacji można podzielić na dwie podstawowe grupy - wnioski przyjęte i wnioski odrzucone.

Wnioski przyjęte:

Najważniejsze znaczenie dla ostatecznego kształtu LSR miały wnioski dotyczące obszarów interwencji (wybór celów głównych i uzupełniających) oraz alokacji środków. Jak to przedstawiono w rozdziałach IV i V uczestnicy konsultacji często podkreślali niedostateczne wykorzystanie potencjału związanego z bliskim sąsiedztwem dużych skupisk ludności (aglomeracja śląska, opolska, wrocławska). Oznacza to niewykorzystanie **szansy rozwojowej w kontekście turystyki i produkcji rybackiej**. W rezultacie, największa część środków została przeznaczona na działania infrastrukturalne i związane z modernizacją sektora rybackiego (przedsięwzięcie 1.1). Wnioski te uwzględniono również w kryteriach wyboru operacji. Odpowiedzią na inny ważny problem zgłaszany podczas konsultacji - **zagrożenia cywilizacyjne dla naturalnych ekosystemów i bioróżnorodności środowiskowej** - jest z kolei decyzja o realizacji celu głównego nr 2 (przedsięwzięcie 1.2). Realizacja tego celu ma szczególne znaczenie zwłaszcza dla najważniejszej grupy docelowej, czyli rybaków. Drugim najczęściej zgłaszanym problemem w badaniu ankietowym oraz spotkaniach bezpośrednich była właśnie kwestia słabej oferty zagospodarowania wolnego czasu (opinie osób do 30 roku życia) oraz niedostatecznego wykorzystania dziedzictwa kulturowego terenu LSR (opinie rybaków i osób powyżej 60 roku życia). W rezultacie, w LSR znalazły się przedsięwzięcia 2.1 i 2.2, pozwalające na realizację operacji w ramach celów nr 3 i 4. Ważne dla treści strategii były również wnioski dotyczące **grupy docelowej szczególnie istotnej z punktu widzenia realizacji LSR**. To właśnie wyniki spotkań zdecydowały o uznaniu rybaków za taką grupę. Wnioski z konsultacji zostały również uwzględnione w zakresie ewaluacji i monitoringu oraz komunikacji z mieszkańcami. Zebrane opinie jednoznacznie wskazały, że Grupa musi zdynamizować działania w przestrzeni wirtualnej. W konsekwencji, zarówno planowane **mechanizmy**

ewaluacyjne jak i planowane **metody angażowania społeczności lokalnej** w proces realizacji LSR zakładają wykorzystanie narzędzi elektronicznych.

Wnioski odrzucone:

Nie wszystkie wnioski z konsultacji zostały przyjęte. O odrzuceniu części zgłaszanych problemów zdecydowały przede wszystkim ograniczenia programowe (np.: wnioski wskazujące na potrzebę poprawy komunikacji publicznej) lub budżetowe (wniosek poprawy infrastruktury drogowej). Mechanizm odrzucania wniosków z konsultacji oparty był również o metodę partycypacyjną. Ostateczna decyzja bowiem uzależniona była od opinii mieszkańców, a zwłaszcza Grupy Roboczej ds. LSR. To właśnie decyzja tego podmiotu przesądziła o wyborze opisanych w Rozdziale V trzech priorytetowych celów głównych LSR³ (cele nr 3, 4 i 5) i rezygnacji z realizacji celu głównego nr 1. Podczas procesu konsultacji pojawiły się również głosy o zaprzestaniu podejmowanych w poprzednim okresie i stosunkowo kosztownych działań w zakresie dziedzictwa lokalnego. Jednak opinie takie nie zostały ostatecznie uwzględnione, przede wszystkim w efekcie zdecydowanego stanowiska sektora rybackiego. Tym samym, ostateczna wersja LSR zawiera Przedsięwzięcie 2.2 „Wzrost zainteresowania kulturą i produktami rybackimi”.

3.3 Opis metod angażowania społeczności lokalnej w proces realizacji LSR

Podobnie jak etap przygotowania strategii, również etap realizacji LSR wiąże się z koniecznością podejmowania decyzji mających wpływ na ogół mieszkańców. Aby zapewnić społeczności lokalnej wpływ na te decyzje, na etapie wdrażania LSR zaplanowano szereg mechanizmów partycypacyjnych i aktywizujących. Dobór metod miał na celu przede wszystkim dotarcie do wszystkich interesariuszy, zwłaszcza tych których aktywność społeczna jest niska. W tym celu, zgodnie z wynikiem konsultacji społecznych, zdecydowano o zdynamizowaniu aktywności Grupy w przestrzeni wirtualnej. Jednocześnie jednak, zwłaszcza w kontekście potrzeb zgłaszanych przez seniorów, zdecydowano o kontynuowaniu tradycyjnych metod aktywizacji społecznej (spotkania stacjonarne, materiały drukowane, itp.).

Tabela 11. *Metody angażowania społeczności lokalnej – proces realizacji LSR*

Lp.	Zadanie	Metoda angażowania społeczności
1.	Prowadzenie naborów i bieżąca działalność	<ol style="list-style-type: none"> 1. Informacje na stronach www i w mediach społecznościowych – zarządzane przez Grupę oraz we współpracy z gminami członkowskimi, 2. Konsultacje indywidualne – prowadzone podczas dyżurów w Biurze Grupy spotkania z zainteresowanymi taką formą spotkań osobami, 3. Obecność podczas lokalnych wydarzeń społeczno-kulturalnych – bezpośrednie spotkania z mieszkańcami, 4. e-zgłoszenia – udostępnienie elektronicznych kanałów komunikacji (m.in.: formularz kontaktowy, sms) w celu nawiązania bezpośredniego kontaktu z Biurem Grupy Rybackiej, 5. Studia przypadków – w celu utrzymania zaangażowania lokalnej społeczności, a także mobilizowania nowych interesariuszy w kanałach komunikacyjnych Grupy (np.: media społecznościowe, spotkania bezpośrednie) prezentowane będą przykłady zrealizowanych operacji.

³ Chodzi o cele główne wskazane w par. 3 pkt 1, 2, 3, 4, 5, 6 rozporządzenia MRIRW o Priorytecie 3.

Lp.	Zadanie	Metoda angażowania społeczności
2.	Angażowanie do aktywności społecznej	<ol style="list-style-type: none"> Udział w wydarzeniach informacyjno-promocyjnych - targi, wystawy, imprezy kulturalne i sportowe, Konkursy - aktywizacja mieszkańców (w tym dzieci i młodzieży) poprzez wykorzystanie lokalnych zasobów kulturowych, Współpraca z lokalnymi mediami - wykorzystanie wieloletnich kontaktów medialnych z dziennikarzami prasowymi, radiowymi i telewizyjnymi w celu informowania o działalności GR.
3.	Monitorowanie i ewaluacja realizacji LSR	<ol style="list-style-type: none"> Informacje na stronach www i w mediach społecznościowych - umieszczanie co najmniej raz w roku informacji o wynikach realizacji LSR na stronie internetowej Grupy Rybackiej. Badania ankietowe - realizacja badań na potrzeby ewaluacji ex post, Wywiady indywidualne - wywiady z liderami opinii i przedstawicielami poszczególnych grup docelowych, ze szczególnym uwzględnieniem rybaków na potrzeby monitoringu i ewaluacji.
4.	Aktualizacja LSR	<ol style="list-style-type: none"> Konsultacje z Radą - uzyskanie stanowiska Rady na temat proponowanych zmian. Konsultacje internetowe - obligatoryjne umieszczanie informacji o planowanych zmianach LSR i/lub kryteriów na stronie internetowej GR oraz zbieranie opinii na ten temat. Wywiady lub ankiety indywidualne - wywiady z liderami opinii i przedstawicielami poszczególnych grup docelowych, ze szczególnym uwzględnieniem rybaków, na temat planowanych zmian kryteriów.
5.	Opracowanie i zmiana lokalnych kryteriów wyboru	<ol style="list-style-type: none"> Otwarta skrzynka - obligatoryjna dystrybucja (tradycyjnie lub e-mail) informacji o planowanej aktualizacji kryteriów wśród członków Stowarzyszenia oraz członków Grupy Roboczej ds. LSR uczestniczących w przygotowaniu strategii. Umożliwienie zgłaszania nowych inicjatyw i pomysłów. Aktualizacja kryteriów po określonym czasie na opiniowanie. Konsultacje z Radą - uzyskanie stanowiska Rady na temat proponowanych zmian. Konsultacje internetowe - obligatoryjne umieszczanie informacji o planowanych zmianach kryteriów na stronie internetowej GR oraz zbieranie opinii na ten temat. Wywiady lub ankiety indywidualne - wywiady z liderami opinii i przedstawicielami poszczególnych grup docelowych, ze szczególnym uwzględnieniem rybaków, na temat planowanych zmian kryteriów.

Źródło: Opracowanie własne

Rozdział IV Analiza SWOT obszaru realizacji LSR oraz wnioski wynikające z analizy SWOT

4.1 Tabela SWOT

Proces konsultacji społecznych oraz prac analitycznych pozwolił na zgromadzenie znacznej ilości informacji dotyczących potrzeb i potencjału obszaru LSR. W celu klarownego przedstawienia tych danych zastosowano metodę analizy SWOT, która ukazuje aktualne mocne (S) i słabe strony (W) obszaru LSR, a także potencjalne szanse (O) i zagrożenia (T), mające istotny wpływ na rozwój regionu. Wybór tej metody był podyktowany również faktem, że była ona użyta w poprzedniej analizie LSR, co sprawia, że jest znana i zrozumiała dla mieszkańców jako forma prezentacji kluczowych danych diagnostycznych.

Tabela 12. Tabela SWOT: mocne i słabe strony

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
Uwarunkowania ogólne	
<p>S 1. Wysokie walory środowiska przyrodniczego związane ze stawami oraz dolinami rzek, w szczególności: Odry, Nisy Kłodzkiej, Małej Panwi, Bogacicy, Stobrawy, Budkowiczanki i Ścinawy Niemodlińskiej.</p> <p>S 2. Duża lesistość obszaru, w szczególności gmin: Murów, Tułowice, Ozimek, Turawa, Pokój, Świerczów.</p> <p>S 3. Wysoka bioróżnorodność obszaru, występowanie wielu gatunków chronionych i zagrożonych roślin i zwierząt, zwłaszcza ornitofauny – dogodne warunki do rozwijania obserwacji ptaków (ang. birdwatching).</p> <p>S 4. Położenie w obrębie granic Grupy Rybackiej "Opolszczyzna" kilku ostoi Natura 2000: „Grądy Odrzańskie”, „Łąki w okolicach Karłowic nad Stobrawą”, „Zbiornik Turawa”.</p> <p>S 5. Położenie w obrębie Stobrawskiego Parku Krajobrazowego oraz trzech Obszarów Chronionego Krajobrazu: „Lasy Stobrawsko-Turawskie”, „Bory Niemodlińskie” i „Grodziec”.</p> <p>S 6. Utrzymane w dobrym stanie stawy zapewniające zróżnicowanie fauny i flory występującej m.in. na terenie Borów Niemodlińskich i Stobrawskich (rośliny i zwierzęta objęte ścisłą ochroną gatunkową).</p> <p>S 7. Warunki geologiczne sprzyjające do rozbudowy i budowy nowych stawów hodowlanych.</p> <p>S 8. Walory rekreacyjno-wypoczynkowe związane z występowaniem wielu zbiorników wodnych m.in. Zbiornik Turawa- jeziora Średniego, Małego i Srebrnego w Turawie, zbiorników poeksploatacyjnych (m.in. na terenie gminy Lewin Brzeski i Popielów) i stawów, a także kąpielisk sztucznych (basen w Lipnie).</p> <p>S 9. Tereny umożliwiające rozwój rybactwa oraz wędkarstwa komercyjnego i amatorskiego.</p> <p>S 10. Kilka działających Lokalnych Grup Działania w ramach RLKS w obrębie obszaru Grupy Rybackiej "Opolszczyzna".</p> <p>S 11. Rozpoznawalna w Polsce impreza plenerowa „Wojewódzkie Święto Karpia Opolskiego”, która promuje nie tylko sektor rybacki, ale cały obszar ze wszystkimi jego podmiotami (branża rybacka, gminy, organizacje społeczne, w tym lokalne grupy działania).</p>	<p>W 1. Niedostatecznie wykorzystywane, istniejące wysokie walory przyrodniczo-kulturowe, sprzyjające aktywnej rekreacji (parków krajobrazowych, obszarów chronionego krajobrazu, rezerwatów, użytków ekologicznych czy obszarów NATURA 2000).</p> <p>W 2. Brak szlaków powiązanych ze zbiornikami wodnymi, trasami rowerowymi, pieszymi, ścieżkami edukacyjnymi.</p> <p>W 3. Niedostatecznie wykorzystany turystycznie potencjał zbiorników wodnych (brak infrastruktury, informacji i promocji, udostępnienia).</p> <p>W 4. Niedostateczna edukacja regionalna, w tym zwłaszcza ta związana z tradycją i kulturą rybacką i wędkarską oraz przyrodniczą.</p> <p>W 5. Niedostateczna dystrybucja i dostępność do produktów lokalnych, zwłaszcza rybackich.</p> <p>W 6. Stosunkowo niska aktywność społeczna ogółu mieszkańców, w tym zwłaszcza osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.</p> <p>W 7. Słaba współpraca międzypokoleniowa (młodzi versus starsi).</p> <p>W 8. Niewystarczający system identyfikacji wizualnej podmiotów związanych z turystyką oraz słaba współpraca gmin obszaru w zakresie wspólnej promocji.</p> <p>W 9. Niedostateczne zagospodarowanie terenów publicznych przy stawach i nad rzekami oraz przy innych akwenach - bez urzędzeń umożliwiających bezpieczne spędzanie wolnego czasu mieszkańcom obszaru.</p> <p>W 10. Zbyt mało miejsc nad wodami obszaru, łączących różne funkcje: rekreacyjną, gastronomiczną, noclegową.</p> <p>W 11. Nierównomiernie rozwinięty system informacji i edukacji o rzekach, stawach i innych akwenach oraz sektorze rybackim obszaru Grupy Rybackiej "Opolszczyzna".</p> <p>W 12. Zdegradowane na skutek niewłaściwych działań melioracyjnych odcinki rzek.</p> <p>W 13. Rzeki obszaru niedostosowane do realizacji funkcji turystycznej.</p> <p>W 14. Niedostateczna oferta turystyczna i rekreacyjna.</p>

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<p>S 12. Ogólnopolski konkurs kulinarny „Czas na rybę!”.</p> <p>S 13. Aktywni mieszkańcy organizujący się w grupy formalne i nieformalne: stowarzyszenia, Koła Gospodyń Wiejskich oraz grupy odnowy wsi.</p> <p>S 14. Tygiel kulturowy wyrażający się m.in. w przenikaniu tradycji i kultur tym samym wzbogacając je w lokalnej kuchni.</p> <p>S 15. Rozpoznawalne w kraju i za granicą wydarzenia kulturalne (Międzynarodowy Konkurs Rysunku Satyrycznego „Karpik”, a także Polsko – Czeski Konkurs Kulinarny na potrawę z ryb oraz konkurs plastyczny dla dzieci „Mały Karpik”).</p> <p>S 16. Aktywność gospodarcza mieszkańców obszaru wyrażona przez liczbę zarejestrowanych podmiotów w systemie REGON.</p> <p>S 17. Dobre relacje z lokalną branżą hotelarsko-gastronomiczną, zainteresowaną wykorzystaniem produktów rybackich.</p> <p>S 18. Znakomite warunki przyrodnicze do rozwoju turystyki wodnej i wędkarskiej.</p> <p>S 19. Zaangażowana i dobrze zorganizowana Społeczna Straż Rybacka PZW Opole.</p> <p>S 20. Atrakcyjne tereny przyrodnicze w bliskiej odległości od dużych aglomeracji miejskich Opolszczyzny, Górnego i Dolnego Śląska (np.: Opole, Wrocław, Katowice, Nysa).</p> <p>S 21. Dogodne położenie komunikacyjne między aglomeracją śląską i dolnośląską, a także sąsiedztwo z aglomeracją opolską i Czechami.</p> <p>S 22. Warunki do realizacji wielu rodzajów turystyki np.: poznawcza, kwalifikowana, wypoczynkowa (w tym agroturystyka), rodzinna.</p> <p>S 23. Duże doświadczenie Grupy Rybackiej „Opolszczyzna” w zakresie organizacji inicjatyw edukacyjno-rekreacyjno-promocyjnych dla zróżnicowanej grupy odbiorców.</p> <p>S 24. Bardzo dobra znajomość lokalnego sektora rybackiego, doświadczenie i ugruntowana pozycja GR „Opolszczyzna” jako podmiotu aktywizującego rybaków.</p> <p>S 25. Bardzo duże zainteresowanie turystów oraz lokalnej społeczności turystyką wodną (np.: spływy kajakowe).</p> <p>S 26. Możliwość wykorzystywania stawów hodowlanych w celach pozaprodukcyjnych, zwłaszcza w zakresie retencji.</p>	<p>W 15. Niedostateczny rozwój infrastruktury wykorzystującej lokalne zasoby przyrodnicze i kulturowe.</p> <p>W 16. Niedostatecznie zrównoważony popyt na produkty rybne w okresie całego roku kalendarzowego.</p> <p>W 17. Niedostateczny stan infrastruktury związanej z promocją rybactwa oraz zmianą nawyków żywieniowych/dietetycznych.</p> <p>W 18. Niedostateczna świadomość mieszkańców i decydentów w zakresie pozaprodukcyjnych funkcji stawów hodowlanych (np.: retencja).</p> <p>W 19. Wynikający z niskiej świadomości brak dostatecznych działań w zakresie wykorzystywania zbiorników i cieków wodnych do funkcji pozaprodukcyjnych (np.: mała retencja).</p> <p>W 20. Niewystarczająca oferta w zakresie kultury wolnego czasu (np.: kultura, rekreacja) dla seniorów oraz młodzieży.</p>

MOCNE STRONY

SŁABE STRONY

Uwarunkowania rybackie

<p>S 27. Liczne stawy rybne na całym obszarze Grupy Rybackiej "Opolszczyzna", w tym duże kompleksy stawów, w szczególności w gminach: Pokój, Świerczów, Tułowice oraz Niemodlin i związany z tym potencjał stawów hodowlanych, rzek, zbiorników zaporowych i innych, na których prowadzona jest gospodarka rybacka.</p> <p>S 28. Stabilne, ze znaczącą pozycją na rynku dużych i zmodernizowanych gospodarstw rybackich gospodarstwa Krogulna, Niemodlin, Krzywa Góra.</p> <p>S 29. Dobrze działający, z potencjałem produkcyjnym, infrastrukturalnym i personalnym Okręg Polskiego Związku Wędkarskiego z siedzibą w Opolu.</p> <p>S 30. Działalność przetwórcza obejmująca szeroki asortyment ryb patroszonych oraz ich przetworów.</p> <p>S 31. Przedsiębiorcy opolskiego sektora rybackiego cieszący się dobrą opinią wśród kontrahentów.</p> <p>S 32. Coraz większe doświadczenie w produkcji ryb i związana z tym coraz lepsza jakość i smak ryb hodowanych na obszarze Grupy Rybackiej "Opolszczyzna".</p> <p>S 33. Chów i hodowla ryb w oparciu o własny materiał zarybieniowy (bezpieczeństwo zoohigieniczne).</p> <p>S 34. Coraz częściej obserwowane działania lokalnego sektora rybackiego związane z hodowlą karpia przyjazną środowisku.</p> <p>S 35. Karp Niemodliński - produkt wpisany na Listę Produktów Tradycyjnych, prowadzoną przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi.</p> <p>S 36. Bogata historia obszaru, w tym średniowieczne tradycje rybackie.</p> <p>S 37. Liczne łowiska wędkarskie w tym licencyjne.</p> <p>S 38. Doświadczenie rybaków i przedsiębiorców w pozyskiwaniu funduszy na rozwój swoich gospodarstw.</p> <p>S 39. Silna i kultywowana tradycja spożywania karpia w okresie Świąt Bożego Narodzenia na terenie Śląska i Opolszczyzny.</p> <p>S 40. Materialne i niematerialne dziedzictwo rybackie stanowiące fundament lokalnej tożsamości i atrakcję dla turystów.</p>	<p>W 21. Niedostateczny popyt na lokalne produkty rybackie.</p> <p>W 22. Niska dochodowość produkcji rybackiej.</p> <p>W 23. Niedostatecznie rozwinięta infrastruktura turystyki wędkarskiej (brak niewystarczająca ilość stanic, bazy noclegowej i gastronomicznej, wypożyczalni sprzętu pływającego, pomostów, slipów do wodowania łodzi, stanowisk dla osób z niepełnosprawnościami).</p> <p>W 24. Spadek produkcji rybackiej, a zwłaszcza akwakultury z powodu ilości i aktywności gatunków rybożernych (wydra, kormoran, czapla) oraz kłusownictwa.</p> <p>W 25. Sprzedaż ryb głównie w okresie przedświątecznym, co przekłada się na sezonowość zarabiania i zatrudnienia w gospodarstwach rybackich.</p> <p>W 26. Niedostateczna rozpoznawalność Opolszczyzny jako obszaru rybackiego.</p> <p>W 27. Niezadawalająca sprzedaż karpia poprzez restauracje i lokalne smażalnie.</p> <p>W 28. Gospodarstwa obszaru Grupy Rybackiej "Opolszczyzna" niedostatecznie dostosowane do dywersyfikacji produktu - a w związku z tym: mało przetwórci ryb, fileciarni, patroszalni ryb, co skazuje producentów na sprzedaż jedynie karpia żywego.</p> <p>W 29. Bariery organizacyjne oraz logistyczno-techniczne w zakresie sprzedaży ryb na terenie własnych gospodarstw.</p> <p>W 30. Niedostateczna ochrona akwenów wodnych przed kłusownictwem.</p> <p>W 31. Niezadawalająca infrastruktura sanitarna nad wodami, w związku z tym duże problemy z nieczystościami nad wodami (śmieci, brak publicznych toalet).</p> <p>W 32. Rozdrobnienie rynku lokalnych rybaków i przedsiębiorców branży rybackiej, w efekcie brak współpracy pomiędzy gospodarstwami w rozmowach z sieciami handlowymi w okresie sprzedaży przedświątecznej.</p> <p>W 33. Małe zróżnicowanie gatunkowe hodowanych ryb (dominacja karpia).</p> <p>W 34. Niedostateczny poziom innowacyjności i zaawansowania technologicznego lokalnych przedsiębiorstw rybackich.</p>
--	--

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
	<p>W 35. Niedostateczna sieć dróg dojazdowych do stawów, budynków socjalnych i gospodarczych, magazynów na sprzęt i zboże, czy silosów zbożowych.</p> <p>W 36. Niewystarczające kompetencje rybaków w zakresie marketingu i promocji produktów rybackich.</p> <p>W 37. Związana z brakiem inwestycji postępująca eutrofizacja części stawów.</p> <p>W 38. Zniszczone obiekty hydrotechniczne oraz budowlane uniemożliwiające właściwe kształtowanie zasobów wodnych i korzystanie z tych zasobów.</p> <p>W 39. Niedostosowanie małych, rodzinnych przedsiębiorstw do aktualnych trendów i standardów w zakresie innowacyjności, wyposażenia i nowoczesnej promocji produktów.</p> <p>W 40. Ograniczone możliwości małych rodzinnych gospodarstw w zakresie zatrudniania pracowników oraz realizacji inwestycji.</p> <p>W 41. Niewystarczająca podaż pracowników dysponujących odpowiednimi kompetencjami w zakresie produkcji rybackiej.</p> <p>W 42. Niedostateczna świadomość i wykorzystanie rybackiego dziedzictwa kulturowego.</p> <p>W 43. Brak ugruntowanych kanałów dystrybucji dla ryby przetworzonej w trakcie całego roku</p> <p>W 44. Wysokie koszty dystrybucji, zwłaszcza małych ilości ryb</p>

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 13. Tabela SWOT: szanse i zagrożenia

SZANSE	ZAGROŻENIA
Uwarunkowania ogólne	
<p>O 1. Rosnąca popularność spędzania wolnego czasu w atrakcyjnych naturalnych terenach (lasy, wody, łąki) – agroturystyka.</p> <p>O 2. Poprawa aktywności społecznej mieszkańców, w tym rybaków, w wyniku akcji informacyjno-promocyjnych oraz aktywnego wykorzystania społecznościowych portali internetowych.</p>	<p>T 1. Postępujący brak równowagi rozwojowej między poszczególnymi gminami.</p> <p>T 2. Niedostosowanie poziomu infrastruktury i usług turystyczno-rekreacyjnych do rosnących aspiracji i oczekiwań społeczności lokalnej i turystów.</p> <p>T 3. Zmniejszająca się liczba mieszkańców obszaru oraz marginalizacja i wyludnienie obszarów wiejskich.</p>

SZANSE	ZAGROŻENIA
O 3. Zmiana zwyczajów żywieniowych Polaków powodująca zwiększenie popytu na wysokiej jakości produkty lokalne, w tym rybackie.	T 4. Ograniczenie aktywności społecznej mieszkańców w wyniku pogorszenia sytuacji ekonomicznej.
O 4. Wzrost znaczenia aspektów rekreacyjnych wędkarstwa przybrzeżnego i śródlądowego.	T 5. Duży wzrost liczby osób starszych pozbawionych odpowiedniej opieki i towarzystwa.
O 5. Zwiększenie przeciętnych dochodów i zmiany w modelu spędzania wolnego czasu powodujące zwiększenie popytu na lokalne wydarzenia kulturalne.	T 6. Postępujące starzenie społeczeństwa w wyniku zmian demograficznych (niż demograficzny).
O 6. Rozwój nowych form turystyki, związanych z walorami lokalnymi i zasobami wiejskimi.	T 7. Niestabilna polityka legislacyjna i fiskalna państwa wpływająca negatywnie na prowadzenie działalności gospodarczej.
O 7. Lokalne i regionalne inwestycje w infrastrukturę wodno-ściekową powodujące poprawę czystości środowiska przyrodniczego.	T 8. Odchodzenie od tradycji obszaru, w tym tradycji rybackich.
O 8. Konieczność dostosowywania się do przepisów unijnych w zakresie ochrony środowiska – zmiana postaw mieszkańców obszaru.	T 9. Podniesienie cen i osłabienie konkurencyjności przedsiębiorstw w wyniku recesji i presji inflacyjnej.
O 9. Wdrażanie innowacji wspierających gospodarkę rybacką; mechanizacja prac i unowocześnienie gospodarstw, wdrażanie nowych technologii.	T 10. Negatywny wpływ sytuacji geopolitycznej (Ukraina) na poziom inwestycji.
O 10. Inwestycje w OZE przyczyniające się do poprawy jakości powietrza.	T 11. Niedostateczna podaż wykwalifikowanych pracowników jako rezultat niż u demograficznego i emigracji.
O 11. Nowe możliwości realizacji i finansowania działań w zakresie rozwoju świadomości ekologicznej i kształtowania postaw dotyczących zrównoważonego rozwoju.	T 12. Oddziaływanie anomalii pogodowych (susze, długotrwałe ulewy, gradobicia) na gospodarkę rolną i rybacką.
O 12. Wzrost zainteresowania turystyką niszową (turystyka ornitologiczna, poznawcza, kulinarna, wędkarstwo, etc.).	T 13. Dewastacja środowiska w wyniku pogarszającej się czystości powietrza i anomalii pogodowych.
O 13. Zwiększenie rozpoznawalności Opolszczyzny w wyniku krajowych i regionalnych działań promocyjnych.	T 14. Wysokie koszty indywidualne związane z koniecznością dostosowania się do przepisów ochrony środowiska.
	T 15. Wzrost kosztów i ograniczenia w dostępie do energii elektrycznej i ciepłej.
	T 16. Pogorszenie sytuacji ekonomicznej mieszkańców wpływające negatywnie na ich postawy ekologiczne (np.: sposób ogrzewania).
	T 17. Pogorszenie jakości i ilości wody (w tym pitnej).
	T 18. Dewastacja infrastruktury w wyniku klęsk żywiołowych (w tym powodzi).
	T 19. Pogorszenie sytuacji ekonomicznej w kraju ograniczającej popyt na usługi turystyczne.

SZANSE	ZAGROŻENIA
Uwarunkowania rybackie	
<p>O 14. Rosnąca konsumpcja ryb związana ze wzrastającą świadomością korzyści związanych z jedzeniem zdrowych lokalnych produktów.</p> <p>O 15. Wzrost zainteresowania lokalnych restauratorów i handlowców lokalnymi produktami rybnymi.</p> <p>O 16. Wzrost popytu na zróżnicowaną jakościowo i cenowo ofertę produktów rybackich (segmentacja rynku).</p> <p>O 17. Rozwój i profesjonalizacja organizacji wędkarskich.</p> <p>O 18. Rosnąca liczba krajowych i międzynarodowych wydarzeń związanych z gospodarką rybacką, pozwalających na rozwijanie rynków zbytu.</p> <p>O 19. Podejmowane na poziomie ogólnopolskim działania promocyjne w zakresie spożycia ryb.</p> <p>O 20. Wzrost zainteresowania zawodami odpornymi na presję technologiczną (AI, automatyzacja, itp.).</p> <p>O 21. Kontakt z przedstawicielami sektora rybackiego z innych regionów lub krajów wpłynie pozytywnie na procesy modernizacyjne wśród lokalnych rybaków.</p>	<p>T 20. Rosnąca konkurencja na rynku ryb, w tym skuteczna promocja gatunków obcych, niehodowanych na obszarze Grupy Rybackiej "Opolszczyzna".</p> <p>T 21. Niedostosowanie jakości i zróżnicowania oferty produktów rybackich do zmieniających się oczekiwań konsumenckich.</p> <p>T 22. Rosnąca konkurencja hipermarketów, które oferują niższe ceny oraz produkcja masowa prowadząca do spadku konkurencyjności tradycyjnych lokalnych firm.</p> <p>T 23. Działalność organizacji ekologicznych zniechęcająca do kupowania karpia na święta.</p> <p>T 24. Niekorzystne działania związane m.in. z modernizacją infrastruktury wodnej (np.: regulacja cieków wodnych), które utrudniają zarybianie.</p> <p>T 25. Dumpingowe obniżanie ceny karpia w wyniku konkurencji sklepów wielkopowierzchniowych oraz dostaw ryb gorszej jakości, w tym ze źródeł zagranicznych.</p> <p>T 26. Postrzeganie pracy w sektorze rybackim, jako pracy tylko dla silnych fizycznie, czyli jako pracy dla mężczyzn.</p> <p>T 27. Brak zastępowalności pokoleniowej w branży rybackiej wynikający ze stereotypowego postrzegania pracy rybaka.</p> <p>T 28. Występujące masowe choroby ryb, w tym pojawienie się nowych jednostek chorobowych w chowie ryb.</p> <p>T 29. Ograniczone możliwości dywersyfikacji zatrudnienia osób odchodzących z rybactwa, wynikające ze spowolnienia wzrostu gospodarczego.</p> <p>T 30. Niekorzystne regulacje prawne pogłębiające problem kłusownictwa.</p> <p>T 31. Niespójna, skomplikowana lub niekorzystna legislacja dot. tematów branżowych.</p>

Źródło: Opracowanie własne

4.2 Wnioski wynikające z analizy SWOT dla całości obszaru realizacji LSR

W celu zapewnienia jak najwyższej jakości wniosków wynikających z analizy SWOT wykorzystana została metoda triangulacji, polegająca na zbieraniu danych za pomocą kilku metod badawczych. W rezultacie, dane analityczne (analiza ilościowa) zostały uzupełnione o zebrane w ramach procesu partycypacyjnego opinie mieszkańców (analiza jakościowa). Przedstawione poniżej wnioski stanowią efekt tych działań i pozwoliły na wskazanie kluczowego potencjału, a także potrzeb rozwojowych terenu „Opolszczyzny”. Dzięki temu możliwe było określenie najbardziej istotnych kierunków działań, które z jednej strony powinny doprowadzić do optymalnego wykorzystania posiadanych zasobów (potencjału), a z drugiej strony zapewnić realizację potrzeb rozwojowych obszaru LSR.

Analiza SWOT wskazuje, że kluczowym potencjałem obszaru LSR jest możliwość zapewnienia podaży wysokiej jakości produktów rybackich. Wykorzystanie tego potencjału oznaczać będzie nie tylko istotną poprawę sytuacji społeczno-ekonomicznej sektora rybackiego, ale również wpłynie pozytywnie na cały obszar realizacji LSR. Wpływ ten dostrzegalny będzie w wielu aspektach m.in. ekonomicznym, środowiskowym, kulturowym, infrastrukturalnym, promocyjnym. Doprowadzenie do tej sytuacji wymaga jednak wykorzystania wszystkich potencjałów „Opolszczyzny”, które zgodnie z analizą SWOT można pogrupować w następujące bloki tematyczne:

Potencjał ekonomiczny – obszar LSR dysponuje potencjałem ekonomicznym zarówno w odniesieniu do zasobów zlokalizowanych na terenie gmin członkowskich jak i na terenie sąsiadującym z obszarem objętym LSR. W tym pierwszym przypadku, kluczowe znaczenie mają podmioty gospodarcze działające na terenie LSR i związane bezpośrednio albo pośrednio z sektorem rybackim (m.in.: S32-S33). Zgodnie z przedstawioną powyżej analizą SWOT należą do nich nie tylko gospodarstwa rybackie, ale również podmioty wykorzystujące produkty rybackie, w tym zwłaszcza lokalna branża gastronomiczna (m.in. S16-S17). Niestety, w zgodnej opinii uczestników spotkań konsultacyjnych potencjał współpracy sektora rybackiego z tą branżą nie jest dostatecznie wykorzystywany. W kontekście potencjału ekonomicznego, warto również podkreślić możliwości związane z podmiotami mającymi pośredni związek z sektorem rybackim. Należą do nich zwłaszcza podmioty świadczące usługi w branży turystycznej (noclegi, wypoczynek nad wodą, etc.). Oczywiście, aktywizacja gospodarcza podmiotów związanych bezpośrednio lub pośrednio z sektorem rybackim wpłynie również na inne podmioty gospodarcze z obszaru LSR. Będzie to naturalną konsekwencją poprawy sytuacji ekonomicznej, a także wzrostu liczby turystów odwiedzających teren „Opolszczyzny”. Warto również podkreślić, że potencjał ekonomiczny, który można wykorzystać do rozwoju obszaru LSR, znajduje się również na terenach ościennych. Dotyczy to zwłaszcza potencjału popytowego (duża liczba klientów w pobliskich aglomeracjach) oraz inwestycyjnego (podmioty decydujące się na inwestycje na terenie LSR).

Potencjał środowiskowy – obszar LSR charakteryzują wyjątkowo cenne pod względem produkcji rybackiej, a także oferty turystycznej zasoby przyrodnicze (m.in. S1-S8). Są to zarówno zasoby wodne (stawy, doliny rzek), leśne (parki krajobrazowe, obszary chronione) jak i te związane z wysoką bioróżnorodnością obszaru (gatunki chronione roślin i zwierząt). Połączenie tych zasobów z relatywnie bliskim sąsiedztwem dużych aglomeracji miejskich (Opole, Wrocław, aglomeracja śląska) stwarza bardzo duże możliwości w zakresie rozwoju turystyki, oferty rekreacyjnej, a także wzrostu popytu na produkty rybne. Wykorzystanie tych możliwości i zachowanie tego potencjału wymaga jednak ciągłej troski o stan środowiska naturalnego, zwłaszcza w kontekście negatywnych efektów działalności człowieka (m.in. T12-T14).

Potencjał infrastrukturalny – od czasu wejścia Polski do UE stan infrastruktury uległ poprawie, zwłaszcza w odniesieniu do kluczowej z perspektywy potencjalnych turystów i konsumentów produktów rybackich infrastruktury drogowej (m.in. S22). Istotnym zasobem terenu jest również infrastruktura związana ze stawami. Choć oczywiście pozytywne zmiany dotyczą również infrastruktury związanej w ofertą

wypoczynkową, to jednak w dalszym ciągu obszar ten wymaga poprawy.

Potencjał kulturowy – istotnym wyróżnikiem obszaru LSR są jego tradycje rybackie, które wzorem innych regionów europejskich mogą stać się skutecznym środkiem do promocji „Opolszczyzny” (m.in. S11-S15). Materialne i niematerialne dziedzictwo kulturowe ma również bardzo duży potencjał w zakresie budowania tożsamości społeczności lokalnej (m.in. S41). Duże możliwości związane z tym potencjałem dotyczą również promocji pracy w branży rybackiej wśród osób młodych, co stanowiłoby odpowiedź na zagrożenia związane z brakiem rąk do pracy w rybołówstwie (m.in. T26-T27).

Potencjał promocyjny – tego rodzaju potencjał jest w dużej mierze efektem wszystkich opisywanych powyżej zasobów, zwłaszcza tych związanych z potencjałem przyrodniczym i kulturowym. Jego wyodrębnienie jest jednak efektem konsultacji społecznych, podczas których zwrócono uwagę na charakter prowadzonej obecnie polityki komunikacyjnej. Paradoksalnie, rzeczywistość realna często jest mniej istotna od rzeczywistości wirtualnej, przedstawianej w internetowych kanałach komunikacji, a zwłaszcza w mediach społecznościowych. Świadomość tego faktu, w połączeniu ze wskazanymi powyżej potencjałami, daje bardzo duże możliwości w zakresie rozwoju popytu na lokalne produkty i usługi GR „Opolszczyzna”. Tym samym, potencjał promocyjny powinien być wyodrębniony i skutecznie wykorzystany w rozwoju obszaru LSR.

Oprócz wskazanych powyżej potencjałów analiza SWOT pozwoliła również na identyfikację **potrzeb rozwojowych** obszaru LSR, zwłaszcza w zakresie **zwiększenia popytu na lokalne produkty rybackie**. Ich realizacja jest warunkiem koniecznym do optymalnego wykorzystania potencjału rozwojowego obszaru LSR a w konsekwencji poprawy sytuacji mieszkańców, w tym zwłaszcza przedstawicieli sektora rybackiego. Wynikające z analizy SWOT główne potrzeby rozwojowe można pogrupować w następujące bloki tematyczne: **Potrzeby poprawy konkurencyjności** – jak jednoznacznie wynika to z przedstawionej powyżej analizy SWOT, istotną potrzebą obszaru LSR jest poprawa konkurencyjności podmiotów sektora rybackiego. Potrzeba ta wynika z kilku powodów, zarówno o charakterze wewnętrznym jak i zewnętrznym. Powody wewnętrzne to przede wszystkim niedostateczna dywersyfikacja i poziom dochodów gospodarstw rybackich. Sezonowość produkcji, dominacja karpia, niskie marże i niewystarczające kompetencje w zakresie marketingu i dystrybucji wymagają aktywnych działań modernizacyjnych (m.in. W21-W22). Powody zewnętrzne natomiast wiążą się przede wszystkim ze wzrostem oczekiwań klientów (m.in.: jakość i asortyment produktów) i presją konkurencyjną ze strony innych producentów żywności (m.in. W39-W40). Realizacja kluczowej potrzeby „Opolszczyzny” – zwiększenie popytu na produkty rybackie – nie będzie możliwa bez zapewnienia produktów odpowiadających oczekiwaniom (popytowi) klientów (m.in. T20-T22).

Potrzeby środowiskowe – skuteczne wykorzystanie potencjału polegającego na podaży wysokiej jakości produktów rybackich wymaga zapewnienia odpowiednich warunków środowiskowych do produkcji rybackiej. Dotyczy to zwłaszcza problemów wynikających z analizy SWOT, tj. między innymi zapewnienie zróżnicowania genetycznego stad tarłowych ryb, ograniczenie negatywnych skutków kłusownictwa i aktywności gatunków rybożernych, a także podjęcie działań w zakresie negatywnych skutków działalności turystycznej i rekreacyjnej (m.in. W24, W30).

Potrzeby infrastrukturalne – aktualny stan infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej na terenie LSR nie odpowiada oczekiwaniom mieszkańców i turystów. Opinie zebrane w toku konsultacji społecznych potwierdzają niedostateczną konkurencyjność obszaru pod tym względem w porównaniu do konkurencyjnych terenów w kraju i zagranicą (m.in. W14-W15). Sytuacja ta ma wpływ na liczbę osób odwiedzających teren „Opolszczyzny”, a tym samym na możliwość zwiększenia popytu na lokalne produkty i usługi rybackie.

Potrzeby promocyjne – zwiększenie popytu na produkty rybackie nie zależy tylko od jakości i asortymentu tych produktów, ale również od ich rozpoznawalności i przywiązania (lojalności) klientów. Ta sama zależność

dotyczy również turystów i mieszkańców korzystających z oferty wypoczynkowej związanej z obszarem LSR. Niestety analiza SWOT potwierdziła istotne deficyty sektora rybackiego, a także innych interesariuszy w zakresie wykorzystania potencjału promocyjnego (m.in. W3, W8, W23, W26, W42). Istnieje potrzeba wzmocnienia rozpoznawalności obszaru i pochodzących z jej terenu produktów, zwłaszcza poprzez wykorzystanie opisanego powyżej potencjału związanego z tradycjami rybackimi i lokalnym dziedzictwem kulturowym (m.in. O13).

Potrzeby inspiracji rozwojowej – cechą charakterystyczną dzisiejszych czasów jest bardzo dynamiczny postęp, zwłaszcza w zakresie produkcji, kanałów dystrybucji, marketingu, komunikacji. Jak to już opisano w kontekście potrzeby poprawy konkurencyjności, adekwatną odpowiedzią na tą sytuację jest modernizacja gospodarstw rybackich. Jednak, aby zachęcić lokalne gospodarstwa do podjęcia ryzyka inwestycyjnego i modernizacyjnego konieczna jest inspiracja rozwojowa. Przez pojęcie to należy rozumieć przede wszystkim przykład kontakt z innymi przedstawicielami branży rybackiej, którzy przez odwołanie do swoich własnych doświadczeń mogliby potwierdzić, że takie ryzyko jest uzasadnione (m.in. O21). W tym celu wskazane byłoby wykorzystanie doświadczenia i kompetencji Stowarzyszenia w zakresie prowadzenia operacji edukacyjno-informacyjnych (m.in. S24, S25).

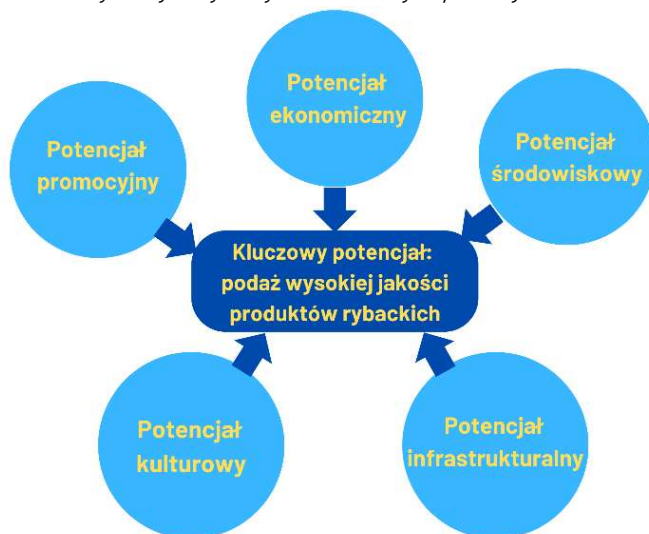
W kontekście opisywanej powyżej potrzeby inspiracji rozwojowej, warto również wyciągnąć wnioski na temat grupy docelowej szczególnie istotnej z punktu widzenia realizacji LSR. Za grupę tą należy uznać właśnie rybaków, bez których potencjał ekonomiczny, środowiskowy i kulturowy obszaru LSR nie będzie mógł być wykorzystany. Jednak o istotności tej grupy świadczy nie tylko ich rola w wykorzystywaniu potencjałów rozwojowych, ale również to, że procesy demograficzne (wzrost średniej wieku) oraz społeczne (niechęć młodych do podejmowania pracy fizycznej) przyczyniają się do zmniejszania populacji rybaków. Z tej perspektywy, podjęcie działań w celu odwrócenia tego trendu jest nie tylko potrzebne, ale wręcz konieczne.

4.3 Wnioski wynikające z analizy SWOT dla sektora rybackiego z obszaru realizacji LSR

Szeroko rozumiany sektor rybacki (łącznie z członkami rodzin i domownikami) to podstawowa grupa docelowa niniejszej Strategii. Fakt ten miał istotny wpływ zarówno na przebieg procesu konsultacji społecznych (aktywny udział rybaków) jak i na wnioski wynikające z analizy SWOT. Jak widać to w przedstawionych powyżej tabelach SWOT, w każdym z analizowanych aspektów (mocne i słabe strony, szanse i zagrożenia) uwzględniono zarówno uwarunkowania ogólne jak i rybackie. Co ciekawe jednak, główne wnioski dotyczące zidentyfikowanych potencjałów i potrzeb są spójne. Zarówno wnioski dla całego obszaru LSR jak i te odnoszące się do branży rybackiej wskazują na konieczność zwrócenia szczególnej uwagi na podobne zagadnienia zebrane w bloki tematyczne odnoszące się do potencjałów i potrzeb rozwojowych.

Kluczowym potencjałem obszaru LSR oraz sektora rybackiego jest podaż wysokiej jakości produktów rybackich. Na potencjał ten składa się oczywiście szereg czynników wśród których najważniejsze ilustruje poniższy rysunek.

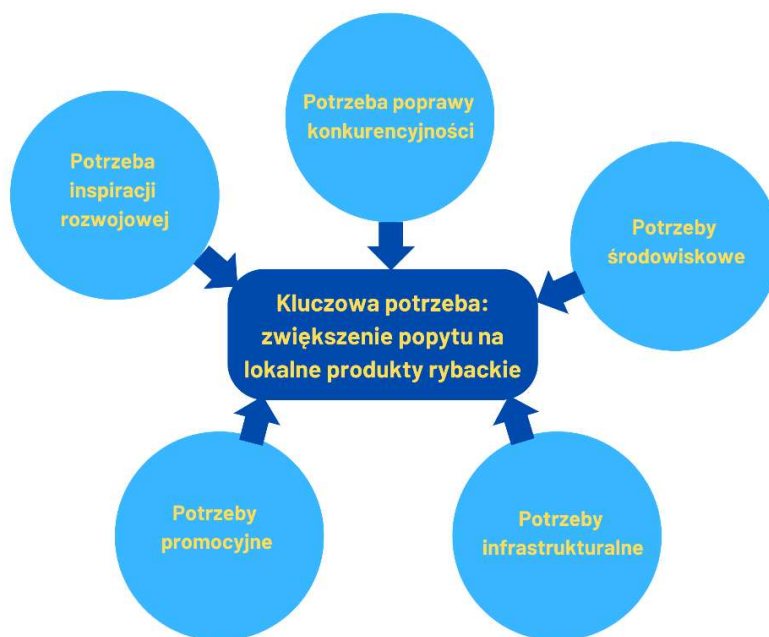
Rysunek 2. Wnioski z analizy SWOT: identyfikacja i wykorzystanie lokalnych potencjałów

Źródło: Opracowanie własne.

Natomiast kluczową potrzebą obszaru LSR jest zwiększenie popytu na lokalne produkty rybackie. Zaspokojenie tej potrzeby wymaga podjęcia działań w odniesieniu do innych potrzeb rozwojowych, czego ilustracją jest poniższy rysunek.

Rysunek 3. Wnioski z analizy SWOT: identyfikacja i wykorzystanie lokalnych potencjałów

Źródło: Opracowanie własne.

Biorąc pod uwagę zdiagnozowane powyżej potencjały i potrzeby, wskazane jest określenie takiego modelu interwencji, który będzie w stanie odnieść się nie tylko do dwóch ww. najważniejszych elementów (kluczowy potencjał i potrzeba), ale również do potencjałów i potrzeb cząstkowych zebranych w przedstawionych na powyższych rysunkach blokach tematycznych. W efekcie, operacje przewidziane do realizacji w ramach LSR powinny być pogrupowane w przedsięwzięcia odpowiadające poszczególnym potencjałom i potrzebom.

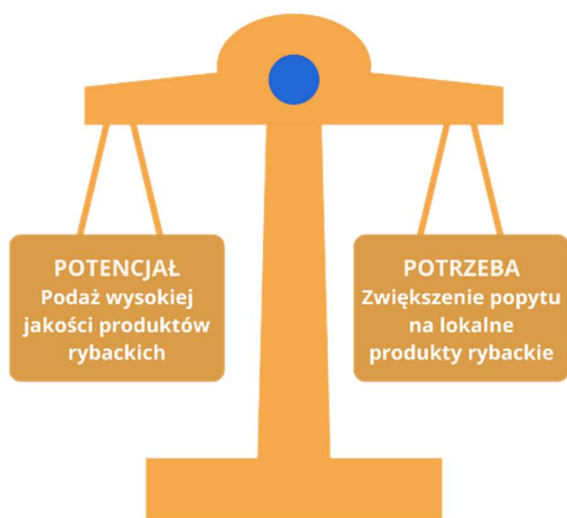
Rozdział V Określenie celów LSR i środków służących do ich osiągnięcia, w tym operacje planowane do wsparcia

Jak to jednoznacznie wynika z diagnozy przedstawionej w poprzednich rozdziałach Strategii, podstawowym potencjałem obszaru LSR jest możliwość zapewnienia wysokiej jakości produktów rybackich na bardzo atrakcyjnych pod względem rekreacyjnym i turystycznym terenach. Wykorzystanie tego potencjału wymaga jednak zapewnienia odpowiedniego popytu na produkty rybackie „Opolszczyzny”.

Innymi słowy, wykorzystanie potencjału na poziomie podażowym wymaga działań zaspokajających potrzeby na poziomie popytowym. Ilustracją tej zależności jest poniższy rysunek, wskazujący jednocześnie na dwa główne obszary działalności LGD w okresie objętym Strategią.

Wyniki analiz przeprowadzonych na etapie przygotowania LSR wskazują, że dużym, a jednocześnie „uśpionym” potencjałem obszaru LSR jest podaż wysokiej jakości produktów rybnych. Zarówno potencjał produkcyjny (rybacy), jak i konsumencki (aglomeracja śląska, wrocławska, opolska) teoretycznie powinny to umożliwić.

Rysunek 4. Relacja „potencjał – potrzeba” w kontekście LSR

To, że do tej pory tak się nie stało wynika w dużej mierze z niedostatecznych działań w zakresie pobudzenia popytu na produkty rybne, a także zapewnienia ich wysokiej jakości. Stąd właśnie, opisany w LSR model interwencji zakłada działania w tych dwóch obszarach – podażowym i popytowym. Wskazany poniżej wybór celów głównych, uzupełniających, a także środki służące do ich osiągnięcia (przedsięwzięcia) jest rezultatem takiego podejścia.

Źródło: Opracowanie własne.

5.1 Cele główne wybrane do realizacji

Skuteczne działania we wskazanym powyżej zakresie podażowym i popytowym wymagają wykorzystania niemal całego spektrum możliwości wynikających z *Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju z dnia 4 grudnia 2023r. ws. szczegółowych warunków przyznawania i wypłaty pomocy finansowej na realizację operacji w ramach Priorytetu 3. Sprzyjanie zrównoważonej niebieskiej gospodarce na obszarach przybrzeżnych, wyspiarskich i śródlądowych oraz wspieranie rozwoju społeczności rybackich i sektora akwakultury objętego programem Fundusze Europejskie dla Rybactwa na lata 2021-2027* (nazywanego w dalszej części LSR skrótem: *Rozporządzeniem MRiRW o Priorytecie 3*). Dlatego w toku prac nad LSR zdecydowano o wybraniu do realizacji pięciu celów głównych, wskazując jednocześnie trzy z nich jako priorytetowe – cele nr 3, 4 i 5. Opisany poniżej wybór celów głównych stanowi odpowiedź na zdiagnozowane w toku prac nad LSR potrzeby.

Tabela 14. Zdiagnozowane potrzeby i odpowiadające im trzy priorytetowe cele główne

Lp.	Potrzeby	Cele główne
1.	<ul style="list-style-type: none"> • lepsze wykorzystanie rybackiego dziedzictwa kulturowego do promocji i zwiększenia rozpoznawalności Opolszczyzny jako obszaru rybackiego, • wzmacnianie tożsamości lokalnej społeczności, zwłaszcza z sektora rybackiego, jako mieszkańców tradycyjnych obszarów rybackich, • budowanie pozycji zawodów branży rybackiej na rynku pracy, zwłaszcza wśród ludzi młodych, • podniesienie świadomości społecznej co do znaczenia rybaków w dziedzictwie kulturowym regionu, • rozwijanie infrastruktury wykorzystującej lokalne zasoby przyrodnicze i kulturowe do promocji tradycji rybackich, • poprawa podaży i rozpoznawalności wysokojakościowej oferty lokalnych produktów rybackich, • wykorzystanie potencjału komercyjnego produktów lokalnych. 	<p style="text-align: center;">Cel nr 3: Promowanie i rozwijanie dziedzictwa kulturowego i tradycji obszarów rybackich, w tym promowanie zawodów branży rybackiej</p>
2.	<ul style="list-style-type: none"> • zapewnienie podaży zróżnicowanej i atrakcyjnej oferty usługowej w zakresie wypoczynku, • lepsze wykorzystanie potencjału turystycznego i rekreacyjnego terenów położonych nad wodą, • zapewnienie atrakcyjnych miejsc wypoczynku dla mieszkańców, • zapewnienie konkurencyjności oferty turystycznej Opolszczyzny wobec rosnącej atrakcyjności innych miejsc w regionie i reszcie kraju, • poprawa dostępu do infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej, • dostosowanie poziomu infrastruktury i usług turystyczno-rekreacyjnych do rosnących aspiracji i oczekiwań społeczności lokalnej i turystów, • umożliwienie użytkownikom lokalnej infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej korzystania z lokalnych produktów rybackich, • ograniczenie zjawiska depopulacji obszarów wiejskich poprzez zapewnienie dostępu do infrastruktury i usług w obszarze tzw. kultury wypoczynku (wolnego czasu). 	<p style="text-align: center;">Cel nr 4: Podnoszenie poziomu życia na obszarach rybackich</p>
3.	<ul style="list-style-type: none"> • zapewnienie nowych i zróżnicowanych produktów rybackich, adekwatnych do zmieniających się oczekiwań konsumenckich, • poprawa jakości produktów rybackich oraz dostosowanie ich do różnych segmentów rynkowych tj. np.: standardowy, premium, ekologiczny) • wsparcie procesów modernizacyjnych dotyczących zrównoważonej produkcji rybackiej, • podwyższenie poziomu innowacyjności podmiotów sektora rybackiego zwłaszcza w zakresie produkcji, marketingu i logistyki, • wzmocnienie potencjału lokalnych podmiotów w zakresie dystrybucji produkcji rybackiej, 	<p style="text-align: center;">Cel nr 5: Rozwój zrównoważonej niebieskiej gospodarki lub gospodarki obiegu zamkniętego przez wspieranie lokalnej przedsiębiorczości</p>

Lp.	Potrzeby	Cele główne
	<ul style="list-style-type: none"> • stworzenie warunków do poprawy dochodowości produkcji rybackiej (np. marżowość), • utrzymywanie lojalności konsumentów poprzez budowanie relacji i komunikacji z nimi, • stworzenie rozpoznawalnych i kojarzonych z wysoką jakością produktów lokalnych. 	

Źródło: Opracowanie własne.

Oprócz przedstawionych powyżej trzech priorytetowych celów głównych zakładana jest realizacja również dwóch innych celów głównych wynikających z *Rozporządzenia MRiRW o Priorytecie 3*. Wybór tych celów jest efektem diagnozy przeprowadzonej na etapie konsultacji społecznych, podczas których przedstawiciele sektora rybackiego jednoznacznie wskazywali na potrzebę podjęcia działań o charakterze środowiskowym, a także kontynuowania współpracy z innymi grupami rybackimi spoza obszaru LSR.

Tabela 15. Zdiagnozowane potrzeby i odpowiadające im cele główne

Lp.	Potrzeby	Cele główne
4.	<ul style="list-style-type: none"> • ograniczenie negatywnych skutków działalności turystycznej i rekreacyjnej dla środowiska naturalnego, • zapewnienie warunków umożliwiających zachowanie lub odtworzenie stad tarłowanych ryb, • stworzenie warunków środowiskowych umożliwiających podaż wysokiej jakości produktów rybackich, • ograniczenie negatywnych skutków ekonomicznych i środowiskowych kłusownictwa, 	<p>Cel nr 2: Ochrona i odbudowa naturalnych ekosystemów i bioróżnorodności środowiskowej w celu przeciwdziałania zmianom klimatu lub wspomaganie dostosowania się do tych zmian, przyczyniania się do zwalczania negatywnego wpływu działalności człowieka lub zwierząt na środowisko naturalne i ekosystemy</p>
5.	<ul style="list-style-type: none"> • zebranie najlepszych praktyk i doświadczeń z zakresu rozwijania niebieskiej gospodarki na terenach śródlądowych, • aktywizacja i inspirowanie społeczności rybackiej poprzez kontakt z innymi społecznościami poza terenem LSR, • rozwój bezpośrednich kontaktów biznesowych z podmiotami sektora rybackiego spoza LSR, • zapewnienie impulsu rozwojowego dla lokalnego sektora rybackiego w zakresie wdrażania innowacyjnych procesów, produktów, usług lub rozwiązań, które doprowadzą do podnoszenia jakości produktów rybackich. 	<p>Cel nr 6: Współpraca międzyterytorialna i międzynarodowa, która wspiera realizację celów RLGD, przez wymianę wiedzy i doświadczeń oraz budowanie sieci kontaktów o charakterze międzyterytorialnym lub międzynarodowym</p>

Źródło: Opracowanie własne.

5.2 Cele uzupełniające wybrane do realizacji

Wybrane do realizacji cele główne LSR odnoszą się do potrzeb i problemów obszaru, które zostały dokładnie zdefiniowane podczas diagnozy i konsultacji społecznych. Jak to już zaznaczono w rozdziale IV niniejszego

dokumentu, implementacja Strategii nie jest w stanie rozwiązać wszystkich wyzwań stojących przed obszarem LSR. Skuteczność zaplanowanych działań wymaga więc koncentracji wysiłku i zasobów na tych obszarach działania, które:

- są spójne z uwarunkowaniami lokalnymi, a jednocześnie dają największą szansę powodzenia w kontekście wykorzystania szans rozwojowych i potencjału lokalnego,
- zostały wskazane w wyniku procesu konsultacji jako najistotniejsze potrzeby.

Przy wyborze celów uzupełniających zwrócono szczególną uwagę na wynikającą z uwarunkowań lokalnych potrzebę podejmowania działań zarówno po stronie podażowej (zapewnienie wysokiej jakości produktów i usług), jak i popytowej (poprawa rozpoznawalności produktów i usług). W rezultacie, każdy ze wskazanych poniżej celów uzupełniających przyczynia się do realizacji co najmniej jednej z tych potrzeb – podażowej i popytowej. Jednocześnie spośród możliwych do wyboru celów uzupełniających wyeliminowano te, których realizacja oznaczałaby zaangażowanie dużych środków finansowych, a jednocześnie nie wpływałaby w bezpośredni i zauważalny sposób na podaż lub popyt wysokiej jakości produktów. Konsekwencją przeprowadzonych diagnoz, konsultacji społecznych i analiz eksperckich był wybór następujących celów uzupełniających wskazanych w *Rozporządzeniu MRiRW o Prioryciecie 3*.

Tabela 16. Wybrane do realizacji cele uzupełniające w ramach trzech priorytetowych celów głównych.

Lp.	Cele uzupełniające	Cele główne
1.	<p>a) inwestycje lub działania związane z kultywowaniem lub promowaniem historii lokalnej społeczności rybackiej lub obszaru rybackiego, w tym budowę i modernizację izb pamięci i muzeów lub budowę ścieżek edukacyjnych i przyrodniczych,</p> <p>b) promowanie roli, jaką w społeczności odgrywa sektor rybacki, oraz działania promocyjne i edukacyjne dotyczące zawodów branży rybackiej, w tym edukację lub szkolenia osób młodych lub zainteresowanych tymi zawodami,</p> <p>c) działania informacyjne lub promocyjne upowszechniające wiedzę na temat dziedzictwa kulturowego lokalnej społeczności, tradycji rybackich lub obszaru rybackiego,</p> <p>d) działania informacyjne lub promocyjne upowszechniające wiedzę o obszarze rybackim jako atrakcyjnym miejscu turystycznym,</p> <p>e) działania informacyjne lub promocyjne dotyczące produktów rybnych z miejscowej produkcji rybackiej lub lokalnych tradycji kulinarnych,</p>	<p>Cel nr 3: Promowanie i rozwijanie dziedzictwa kulturowego i tradycji obszarów rybackich, w tym promowanie zawodów branży rybackiej</p>
2.	<p>a) inwestycje lub działania związane z tworzeniem lub poprawą infrastruktury lokalnej, w tym infrastruktury rekreacyjnej, turystycznej i zielonej,</p> <p>b) inwestycje lub działania wpływające na poprawę usług dla społeczności lokalnej lub turystów,</p>	<p>Cel nr 4: Podnoszenie poziomu życia na obszarach rybackich</p>
3.	<p>a) wspieranie podmiotów sektora rybackiego w zakresie dywersyfikacji źródeł dochodów lub przekwalifikowania,</p> <p>b) wspieranie rozwoju lokalnej przedsiębiorczości,</p> <p>d) wspieranie zrównoważonej lub innowacyjnej produkcji rybackiej przez rozwijanie produkcji, zarządzania, planowania biznesowego, marketingu, wzmocnienia krótkich łańcuchów dostaw lub logistyki,</p>	<p>Cel nr 5: Rozwój zrównoważonej niebieskiej gospodarki lub gospodarki obiegu</p>

Lp.	Cele uzupełniające	Cele główne
	f) działania na rzecz opracowywania nowych produktów rybnych oraz poprawę wartości i jakości produktów rybnych istniejących na rynku, g) działania wspierające produkcję lokalnej żywności, w tym utrzymanie jej jakości, promowanie, wzmacnianie krótkich łańcuchów dostaw lub informowanie konsumentów o jakości i dostępności tej żywności, h) działania informacyjne lub promocyjne dotyczące jakości i dostępności lokalnych produktów rybnych oraz wyróżnianie i promowanie miejsc związanych z ich sprzedażą lub serwowaniem	zamkniętego przez wspieranie lokalnej przedsiębiorczości

Źródło: Opracowanie własne.

Cele uzupełniające zidentyfikowane zostały nie tylko w odniesieniu do trzech priorytetowych celów głównych, ale również dwóch dodatkowych celów głównych.

Tabela 17. Wybrane do realizacji cele uzupełniające w ramach pozostałych celów głównych.

Lp.	Cele uzupełniające	Cele główne
4.	f) związane z ograniczaniem nadmiernej eutrofizacji wód, w tym zakup sprzętu do ograniczenia lub usuwania jej skutków, g) dotyczące infrastruktury ograniczającej antropopresję na środowisko naturalne, w tym antropopresję wynikającą z turystyki, h) przyczyniające się do tworzenia lub utrzymania oraz zachowania zróżnicowania genetycznego stad tarłowych ryb, i) przyczyniające się do budowy lub odtwarzania tarlisk ryb lub ich naturalnego otoczenia, w tym starorzeczy, j) przyczyniające się do przeciwdziałania kłusownictwu, w tym przez zakup lub instalację sprzętu lub monitoringu, k) zabezpieczające potencjał produkcyjny lub przyrodniczy obiektów rybackich,	Cel nr 2: Ochrona i odbudowa naturalnych ekosystemów i bioróżnorodności środowiskowej w celu przeciwdziałania zmianom klimatu lub wspomagania dostosowania się do tych zmian, przyczyniania się do zwalczania negatywnego wpływu działalności człowieka lub zwierząt na środowisko naturalne i ekosystemy
5.	Współpraca międzyterytorialna i międzynarodowa, która wspiera realizację przez RLGD wybranych do realizacji celów głównych, przez wymianę wiedzy i doświadczeń oraz budowanie sieci kontaktów o charakterze międzyterytorialnym lub międzynarodowym.	Cel nr 6: Współpraca międzyterytorialna i międzynarodowa, która wspiera realizację celów RLGD, przez wymianę wiedzy i doświadczeń oraz budowanie sieci kontaktów o charakterze międzyterytorialnym lub międzynarodowym

Źródło: Opracowanie własne.

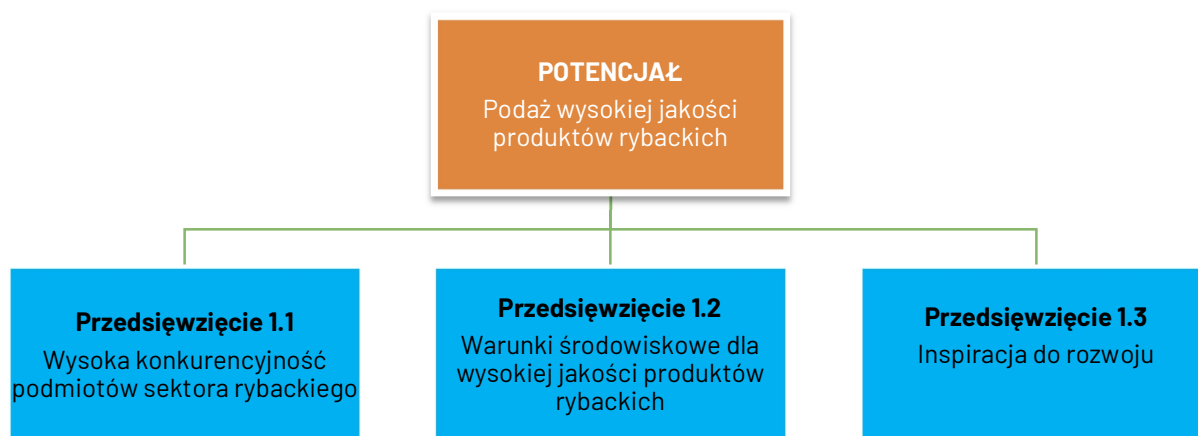
5.3 Środki służące do osiągnięcia poszczególnych celów głównych i uzupełniających, w tym operacje planowane do wsparcia

Osiągnięcie przedstawionych wcześniej celów głównych i uzupełniających wymaga realizacji operacji dostosowanych do potrzeb i potencjału obszaru LSR. Nie mniej ważnej jest jednak również zadbanie o czytelny i jednoznaczny komunikat do potencjalnych wnioskodawców dotyczący kierunków planowanej interwencji. W tym celu, operacje pogrupowane zostały w opisane poniżej przedsięwzięcia, a więc w sposób który jest dobrze znany potencjalnym wnioskodawcom z realizacji poprzednich LSR. Każde z przedsięwzięć wpisuje się w jeden z dwóch rodzajów działań:

- wykorzystanie potencjału poprzez zapewnienie podaży wysokiej jakości produktów rybackich (Przedsięwzięcia 1.1, 1.2, 1.3),
- zaspokojenie potrzeby zwiększenia popytu na lokalne produkty rybackie (Przedsięwzięcia 2.1 oraz 2.2).

Ilustracją tego związku przyczynowo-skutkowego są poniższe rysunki.

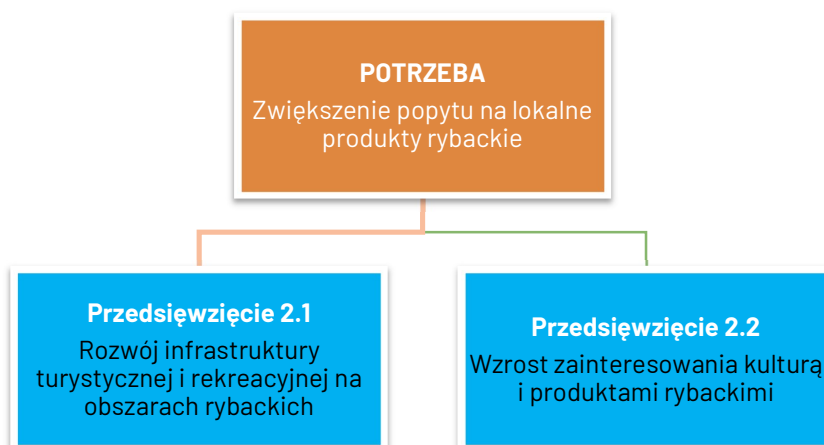
Rysunek 5. Przedsięwzięcia służące do zapewnienia podaży produktów rybackich

Źródło: Opracowanie własne.

Realizacja powyższych przedsięwzięć pozwoli na wykorzystanie potencjału obszaru w zakresie podaży wysokiej jakości produktów rybackich. Aktywizacja strony podażowej wymaga jednak podjęcia adekwatnych działań również po stronie popytowej. Zaspokojenie tej potrzeby dokonane zostanie poprzez realizację przedstawionych poniżej dwóch przedsięwzięć.

Rysunek 6. Przedsięwzięcia służące do zwiększenia popytu na produkty rybackie

Źródło: Opracowanie własne.

Podkreślić jednocześnie należy, że każdemu z pięciu przedsięwzięć odpowiada jeden ściśle określony cel główny. Dzięki temu zapewniono spójność planowanych działań z określonym w *Rozporządzeniu MRiRW o Priorytecie 3* zakresem działania. Poniżej przedstawiono tę relację zaznaczając jednocześnie tłustym drukiem trzy cele priorytetowe w kontekście kryteriów oceny LSR:

P 1.1 – Cel 5: *Rozwój zrównoważonej niebieskiej gospodarki lub gospodarki obiegu zamkniętego (...)*.

P 1.2 – Cel 2: *Ochrona i odbudowa naturalnych ekosystemów i bioróżnorodności środowiskowej (...)*,

P 1.3 – Cel 6: *Współpraca międzyterytorialna i międzynarodowa (...)*,

P 2.1 – Cel 4: *Podnoszenie poziomu życia na obszarach rybackich,*

P 2.2 – Cel 3 *Promowanie i rozwijanie dziedzictwa kulturowego i tradycji obszarów rybackich.*

5.3.1 Opis i uzasadnienie operacji

Pięć wybranych do realizacji przedsięwzięć traktować należy jako środki służące do realizacji celów głównych i uzupełniających. Tym samym, poziom szczegółowości ich opisu musi być na tyle duży, aby umożliwić sprawne wdrożenie Lokalnej Strategii Rozwoju, a jednocześnie zawierać uzasadnienie ich zastosowania i powiązanie z analizą potrzeb i potencjału obszaru realizacji. Poniższe opisy poszczególnych przedsięwzięć przedstawiają takie właśnie informacje.

Przedsięwzięcie 1.1 *Wysoka konkurencyjność podmiotów sektora rybackiego*

Przedsięwzięcie przyczynia się do realizacji celu głównego 5: *Rozwój zrównoważonej niebieskiej gospodarki lub gospodarki obiegu zamkniętego przez wspieranie lokalnej przedsiębiorczości*

Alokacja: ~~725.000,00 EUR~~ 544.000,00 EUR

Typy operacji: Przedsięwzięcie realizowane będzie poprzez projekty konkursowe oraz projekty własne.

Uzasadnienie:

Zgodnie z wynikami przeprowadzonych konsultacji społecznych, lokalne produkty rybackie stanowią kluczowy zasób i potencjał obszaru LSR. Niestety zasób ten nie jest w pełni wykorzystany. Wciąż produkcja rybacka w dużej mierze ograniczona jest do jednego produktu – karpia – oraz do jednego okresu czasu – Świąt Bożego Narodzenia. Wzmocnienie sektora rybackiego wymaga dywersyfikacji produkcji zarówno pod względem asortymentu jak i sezonowości. W innych regionach potwierdzono już, że na bazie atrakcyjnych i wysokiej jakości produktów lokalnych można prowadzić skuteczne działania gospodarcze oraz promocyjne. Jednakże, aby to osiągnąć, konieczna jest poprawa konkurencyjności podmiotów

sektora rybackiego. W ramach LSR, ważne jest wsparcie lokalnych przedsiębiorców w zakresie rozwoju oferty lokalnych produktów rybackich, a także związanych z nimi usług. Naturalnym uzupełnieniem tego kierunku interwencji będą również działania informacyjno-promocyjne dotyczące jakości i dostępności lokalnych produktów rybnych oraz wyróżnianie i promowanie miejsc związanych z ich sprzedażą lub serwowaniem. Synergia między tymi działaniami wpłynie na wzmocnienie oferty produktowej Opolszczyzny. Rozwój asortymentu, wartości i jakości produktów stwarza również szansę dla podmiotów lokalnej niebieskiej gospodarki na dywersyfikację działalności (zwłaszcza w ramach swoich łańcuchów dostaw) oraz zdobycie dodatkowego dochodu. W rezultacie, pozytywne skutki będą odczuwalne zarówno na poziomie indywidualnym, jak i zbiorowym dla całej społeczności Opolszczyzny.

Niniejsze Przedsięwzięcie jest szczególnie nastawione na innowacje, postrzegane jako skuteczny środek poprawy konkurencyjności podmiotów sektora rybackiego. Jego istotą jest również wykorzystanie unikalnych i charakterystycznych dla obszaru LSR lokalnych zasobów, zwłaszcza przyrodniczych i kulturowych – ich wykorzystanie spowoduje, że przyjęte rozwiązania będą charakteryzowały się wysokim poziomem innowacyjności.

Realizacja projektów konkursowych przewidzianych w ramach tego przedsięwzięcia pozwoli na dotarcie do szerokiej grupy potencjalnych wnioskodawców, a jednocześnie umożliwi wybór tych operacji, które w najbardziej optymalny sposób przyczynią się do realizacji założonych celów. Uzupełnieniem projektów konkursowych będą również projekty własne, których realizacja pozwoli wykorzystać pozycję RLGD w środowisku rybackim, a także jego potencjał organizacyjny.

Kluczowy potencjał obszaru

Duży, lecz wciąż niedostatecznie wykorzystany potencjał w zakresie podaży wysokiej jakości produktów rybackich

- liczne stawy rybne na całym obszarze RLGD,
- doświadczenie i kompetencje w zakresie produkcji rybackiej,
- bogata oferta produktów rybackich,
- Karp Niemodliński - produkt wpisany na Listę Produktów Tradycyjnych,
- aktywni lokalni przedsiębiorcy,
- warunki geologiczne sprzyjające do rozbudowy i budowy nowych stawów hodowlanych,
- współpraca sektora rybackiego z lokalną branżą hotelarsko-gastronomiczną, zainteresowaną wykorzystaniem produktów rybackich,
- potencjał produkcyjny, infrastrukturalny i personalny Okręgu Polskiego Związku Wędkarskiego.

Najważniejsze potrzeby rozwojowe

Potrzeba poprawy konkurencyjności podmiotów sektora rybackiego

- zapewnienie nowych i zróżnicowanych produktów rybackich, adekwatnych do zmieniających się oczekiwań konsumenckich,
- poprawa jakości produktów rybackich oraz dostosowanie ich do różnych segmentów rynkowych tj. np.: standardowy, premium, ekologiczny),
- wsparcie procesów modernizacyjnych dotyczących zrównoważonej produkcji rybackiej,
- podwyższenie poziomu innowacyjności podmiotów sektora rybackiego zwłaszcza w zakresie produkcji, marketingu i logistyki,
- wzmocnienie potencjału lokalnych podmiotów w zakresie dystrybucji produkcji rybackiej,
- stworzenie warunków do poprawy dochodowości produkcji rybackiej (m.in. marżowość),
- utrzymywanie lojalności konsumentów poprzez budowanie relacji i komunikacji z nimi,
- stworzenie rozpoznawalnych i kojarzonych z wysoką jakością produktów lokalnych,
- zapewnienie stałego dostępu do ryb w ciągu roku.

Warunki przyznania pomocy finansowej

- Intensywność wsparcia:

- ⇒ do 50% kosztów kwalifikowalnych w przypadku projektów konkursowych,
- ⇒ do 100% kosztów kwalifikowanych w przypadku realizacji projektów własnych przez Grupę Rybacką "Opolszczyzna"
- ⇒ do 200 000 zł na jednego wnioskodawcę na operacje realizowane w ramach celu głównego nr 5 (dotyczy projektów konkursowych)
- ⇒ do 300 000 zł na operacje realizowane w ramach celu głównego nr 5, jeżeli realizowana operacja obejmuje inwestycję (dotyczy projektów konkursowych)⁴

Pomoc przyznawana będzie na zgodne z aktualnymi regulacjami operacje w zakresie celu głównego numer 5: *Rozwój zrównoważonej niebieskiej gospodarki(...)*. Zakres przedmiotowy operacji będzie spójny z celami uzupełniającymi określonymi w podrozdziale 5.2, przy czym warunkiem koniecznym realizacji operacji będzie związek z rozwojem sektora rybackiego. Beneficjentami bezpośrednimi przedsięwzięcia będą:

- rybacy, tj. osoby fizyczne prowadzące uznaną przez państwo polskie, komercyjną działalność połowową;
- podmioty prowadzące działalność gospodarczą na obszarze realizacji LSR, w zakresie chowu, hodowli organizmów wodnych, przetwórstwa lub dystrybucji produktów rybnych;
- osoby władające obwodem rybackim na podstawie umowy, o której mowa w art. 4 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 18 kwietnia 1985 r. o rybnictwie śródlądowym (Dz. U. z 2022 r. poz. 883);
- stowarzyszenia, fundacje lub inne organizacje społeczne lub zawodowe;
- podmioty prowadzące działalność gospodarczą na obszarze realizacji LSR;
- Grupa Rybacka "Opolszczyzna" - w przypadku realizacji projektów własnych.
- Grupa Rybacka "Opolszczyzna" - w przypadku realizacji projektów własnych.

Przedsięwzięcie 1.2 *Warunki środowiskowe dla wysokiej jakości produktów rybackich*

Przedsięwzięcie przyczynia się do realizacji celu głównego 2: *Ochrona i odbudowa naturalnych ekosystemów i bioróżnorodności środowiskowej w celu przeciwdziałania zmianom klimatu lub wspomagania dostosowania się do tych zmian, przyczyniania się do zwalczania negatywnego wpływu działalności człowieka lub zwierząt na środowisko naturalne i ekosystemy.*

Alokacja: ~~250.000,00 EUR~~ 216.500,00 EUR

Typy operacji: Przedsięwzięcie realizowane będzie poprzez projekty konkursowe.

Uzasadnienie:

Nie ulega wątpliwości, że jednym z podstawowych wyróżników wysokiej jakości produktów rybackich są warunki środowiskowe, w których prowadzona jest produkcja lub oferowane są usługi. O ile podstawowym efektem powyżej opisanego Przedsięwzięcia 1.1 ma być wzmocnienie wewnętrzne podmiotów sektora rybackiego, to Przedsięwzięcie 1.2 ma doprowadzić do poprawy sytuacji w otoczeniu zewnętrznym tychże podmiotów.

Szereg czynników zewnętrznych przyczynia się do tego, że potencjalni klienci przywiązują dużą uwagę do kwestii środowiskowych. Należą do nich między innymi oczekiwania klientów, którzy dzięki rosnącej zamożności poszukują produktów zdrowych, ekologicznych i spełniających wymogi zrównoważonego rozwoju. Oczekiwania te nie dotyczą jedynie klientów indywidualnych, ale również hurtowych, którzy uzależniają realizację kontraktu od uprzedniej weryfikacji kontrahentów w swoich łańcuchach wartości.

⁴ Wskazana wartość jest mniejsza od maksymalnego poziomu określonego w Rozporządzeniu MRiRW o Priorytecie 3, w celu rozszerzenia potencjalnego kręgu wnioskodawców i zwiększenia liczby operacji.

Tym samym istotnym wyzwaniem stojącym przed sektorem rybackim z obszaru LSR w kontekście zapewnienia podaży wysokiej jakości produktów jest zabezpieczenie potencjału produkcyjnego i przyrodniczego obiektów rybackich. W tym kontekście odczuwalny jest również negatywny wpływ działalności ludzi i zwierząt na środowisko naturalne i ekosystem. Wyraża się to zarówno w tradycyjnych problemach rybaków – kłusownictwo, presja zwierząt rybożernych – jak i coraz bardziej odczuwanych skutkach antropopresji.

Istotnym elementem lokalnych planów związanych z zapewnieniem podaży wysokiej jakości produktów rybackich jest również budowa lub odtwarzanie tarlisk ryb i ich naturalnego otoczenia. Działania te wpisują się w zamiar zbudowania zróżnicowanej oferty wysokiej jakości produktów rybackich oraz związanych z nimi usług.

Realizacja projektów konkursowych przewidzianych w ramach tego przedsięwzięcia pozwoli na dotarcie do szerokiej grupy potencjalnych wnioskodawców, a jednocześnie umożliwi wybór tych operacji, które w najbardziej optymalny sposób przyczynią się do realizacji założonych celów.

Kluczowy potencjał obszaru

Duży, lecz wciąż niedostatecznie wykorzystany potencjał w zakresie podaży wysokiej jakości produktów rybackich.

- wysokie walory środowiska przyrodniczego związane ze stawami oraz dolinami rzek, w szczególności: Odry, Nisy Kłodzkiej, Małej Panwi, Bogacicy, Stobrawy,
- położenie w obrębie granic Grupy Rybackiej kilku ostoi Natura 2000: „Grądy Odrzańskie”, „Łąki w okolicach Karłowic nad Stobrawą”, „Zbiornik Turawa”,
- duża lesistość obszaru, w szczególności gmin: Murów, Tułowice, Ozimek, Turawa, Pokój, Świerczów,
- położenie w obrębie Stobrawskiego Parku Krajobrazowego oraz trzech Obszarów Chronionego Krajobrazu: „Lasy Stobrawsko-Turawskie”, „Bory Niemodlińskie” i „Grodziec”,
- wysoka bioróżnorodność obszaru, występowanie wielu gatunków chronionych i zagrożonych roślin i zwierząt - w dużej mierze dzięki prowadzeniu hodowli ryb,
- liczne stawy rybne na całym obszarze Grupy Rybackiej,
- warunki geologiczne sprzyjające do rozbudowy i budowy nowych stawów hodowlanych,
- zaangażowana i dobrze zorganizowana Społeczna Straż Rybacka PZW Opole,

Najważniejsze potrzeby rozwojowe

Potrzeba zapewnienia warunków środowiskowych dla wysokiej jakości produktów rybackich.

- stworzenie warunków środowiskowych umożliwiających podaż wysokiej jakości produktów rybackich,
- ograniczenie negatywnych skutków działalności turystycznej i rekreacyjnej dla środowiska naturalnego,
- zapewnienie warunków umożliwiających zachowanie lub odtworzenie stad tarłowych ryb,
- ograniczenie negatywnych skutków ekonomicznych i środowiskowych kłusownictwa oraz aktywności gatunków rybożernych.

- funkcja retencyjna stawów hodowlanych

Warunki przyznania pomocy finansowej

- Intensywność wsparcia:

- ⇒ do 50% kosztów kwalifikowalnych,
- ⇒ do 85% kosztów kwalifikowalnych - w przypadku, gdy operacja jest w interesie zbiorowym, tj. spełnia kryterium, o którym mowa w ppkt i w wierszu 13 w załączniku III do Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1139 z dnia 7 lipca 2021 r. ustanawiające Europejski Fundusz Morski, Rybacki i Akwakultury (nazywanego w dalszej części rozporządzeniem 2021/1139),
- ⇒ do 200 000 zł na jednego wnioskodawcę na operacje realizowane w ramach celu głównego nr 2,
- ⇒ do 300 000 zł⁵ na operacje realizowane w ramach celu głównego nr 2, jeżeli realizowana operacja obejmuje inwestycję.

Pomoc przyznawana będzie na zgodne z aktualnymi regulacjami operacje w zakresie celu głównego numer 2: *Ochrona i odbudowa naturalnych ekosystemów i bioróżnorodności środowiskowej (...)*. Zakres przedmiotowy operacji będzie spójny z celami uzupełniającymi określonymi w podrozdziale 5.2. Beneficjentami bezpośrednimi przedsięwzięcia będą:

- rybacy tj. osoby fizyczne prowadzące uznaną przez państwo polskie, komercyjną działalność połowową;
- podmioty prowadzące działalność gospodarczą na obszarze realizacji LSR w zakresie chowu lub hodowli organizmów wodnych;
- osoby władające obwodem rybackim na podstawie umowy, o której mowa w art. 4 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 18 kwietnia 1985 r. o rybnictwie śródlądowym (Dz. U. z 2022 r. poz. 883);
- jednostki samorządu terytorialnego lub podległe im jednostki organizacyjne;
- podmioty prowadzące działalność gospodarczą na obszarze realizacji LSR.

Przedsięwzięcie 1.3 *Inspiracja do rozwoju*

Przedsięwzięcie przyczynia się do realizacji celu głównego 6: *Współpraca międzyterytorialna i międzynarodowa, która wspiera realizację przez RLGD powyższych celów, przez wymianę wiedzy i doświadczeń oraz budowanie sieci kontaktów o charakterze międzyterytorialnym lub międzynarodowym*

Alokacja: ~~140.000,00 EUR~~ 132.000,00 EUR

Typy operacji: Przedsięwzięcie realizowane będzie poprzez projekty współpracy.

Uzasadnienie:

Współczesny rynek, w tym również produktów rybnych, wyróżnia się bardzo dużą konkurencyjnością i otwartością. Klienci mają możliwość wybrać i nabyć w prosty sposób (internet) produkty od różnych podmiotów z różnych lokalizacji. Oznacza to, że produkty rybackie z obszaru LSR są porównywane i konkurują z najlepszymi produktami na rynku. Zapewnienie podaży wysokiej jakości produktów z Opolszczyzny wymaga inspiracji rozwojowej i transferu innowacyjnych rozwiązań. Środkiem do realizacji tego celu jest współpraca z innymi regionami, zarówno krajowymi, jak i zagranicznymi. Pozwala ona na poznanie i implementację innowacyjnych praktyk i technologii stosowanych poza obszarem LSR. Dzięki temu podmioty z obszaru LSR mogą wprowadzać nowoczesne rozwiązania w zakresie zrównoważonego rozwoju, ochrony środowiska czy efektywnego zarządzania zasobami. Współpraca międzyterytorialna i międzynarodowa daje możliwość czerpania wiedzy od liderów i ekspertów, którzy osiągnęli znaczące

⁵ Wskazana wartość jest mniejsza od maksymalnego poziomu określonego w Rozporządzeniu MRiRW o Priorytecie 3, w celu rozszerzenia potencjalnego kręgu wnioskodawców i zwiększenia liczby operacji.

sukcesy w obszarach istotnych dla rozwoju sektora rybackiego. Przykłady udanych projektów stanowią będą inspirację i model do naśladowania.

Przewidziane w ramach przedsięwzięcia typ operacji (projekty współpracy) pozwolą wykorzystać potencjał związany z pozycją RLGD w środowisku rybackim, a także jego potencjał organizacyjny.

Jak pokazują dotychczasowe doświadczenia Grupy Rybackiej realizacja projektów współpracy pozwala również na konsolidację lokalnej społeczności rybackiej oraz budowanie jej tożsamości.

Kluczowy potencjał obszaru

Duży, lecz wciąż niedostatecznie wykorzystany potencjał w zakresie podaży wysokiej jakości produktów rybackich.

- bardzo dobrze działająca, doświadczona we wdrażaniu projektów i wspierająca sektor Grupa Rybacka "Opolszczyzna",
- doświadczenie w realizacji projektów współpracy,
- sieć kontaktów z krajowymi i zagranicznymi RLGD,
- kilka działających Lokalnych Grup Działania w ramach RLKS w obrębie obszaru Grupy Rybackiej,
- aktywni mieszkańcy organizujący się w grupy formalne i nieformalne współpracujący z Grupy Rybackiej,
- duże doświadczenie Grupy Rybackiej w zakresie organizacji inicjatyw edukacyjno-rekreacyjno-promocyjnych dla różnorodnych grup odbiorców,
- dobrze działający, z potencjałem produkcyjnym, infrastrukturalnym i personalnym Okręg PZW.

Najważniejsze potrzeby rozwojowe

Potrzeba zapewnienia inspiracji rozwojowej dla podaży wysokiej jakości produktów rybackich.

- zebranie najlepszych praktyk i doświadczeń z zakresu rozwijania niebieskiej gospodarki na terenach śródlądowych,
- aktywizacja i inspirowanie społeczności rybackiej poprzez kontakt z innymi społecznościami poza terenem LSR,
- rozwój bezpośrednich kontaktów biznesowych z podmiotami sektora rybackiego oraz gastronomicznego spoza LSR,
- zapewnienie impulsu rozwojowego dla lokalnego sektora rybackiego w zakresie wdrażania innowacyjnych procesów, produktów, usług lub rozwiązań, które doprowadzą do podnoszenia jakości produktów rybackich.

Warunki przyznania pomocy finansowej

- Intensywność wsparcia:
⇒ do 100% kosztów kwalifikowalnych.

Pomoc przyznawana będzie na zgodne z aktualnymi regulacjami operacje w zakresie celu głównego numer 6: *Współpraca międzyterytorialna i międzynarodowa (...)*. Zakres przedmiotowy operacji będzie spójny z celami uzupełniającymi określonymi w podrozdziale 5.2. Beneficjentem bezpośrednim przedsięwzięcia będzie:

- Grupa Rybacka „Opolszczyzna”

Przedsięwzięcie 2.1 *Rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej na obszarach rybackich*

Przedsięwzięcie przyczynia się do realizacji celu głównego 4: *Podnoszenie poziomu życia na obszarach rybackich*

Alokacja: ~~700.000,00 EUR~~ 1.009.000,00 EUR

Typy operacji: Przedsięwzięcie realizowane będzie poprzez projekty konkursowe

Uzasadnienie:

Obszar LSR – Opolszczyzna – jest uważane za miejsce o ogromnym potencjale rozwojowym w dziedzinie turystyki, rekreacji i kultury. Wykorzystanie tego potencjału może mieć kluczowe znaczenie dla poprawy popytu na produkty rybackie oraz dywersyfikacji dochodów sektora rybackiego. Wzrost liczby turystów oraz mieszkańców korzystających z położonej nad wodą infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej

oznaczać będzie jednocześnie wzrost liczby potencjalnych nabywców produktów rybackich. Wzmocnienie atrakcyjności bazy infrastrukturalnej będzie więc istotnym czynnikiem popytowym, zwiększając rynek konsumentów lokalnych produktów rybackich. Innymi słowy, nabywcy produktów rybackich przyjadą po nie na miejsce (czyli obszar LSR), ograniczając tym samym koszty dystrybucji i zwiększając marżowość produkcji. Niestety, obecny stan infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej nie odpowiada aspiracjom regionu oraz wysokim standardom narzuconym przez potencjalną konkurencję krajową i zagraniczną. Dlatego też, realizacja planu poprawy lokalnego popytu na produkty rybackie będzie niemożliwa do zrealizowania bez działań w zakresie infrastruktury. Inwestycje tego typu umożliwią również korzystanie z efektu synergii z dużymi inwestycjami infrastrukturalnymi realizowanymi przez inwestorów prywatnych oraz władze regionalne i rządowe.

Realizacja projektów konkursowych przewidzianych w ramach tego przedsięwzięcia pozwoli na dotarcie do szerokiej grupy potencjalnych wnioskodawców, a jednocześnie umożliwi wybór tych operacji, które w najbardziej optymalny sposób przyczynią się do realizacji założonych celów.

Kluczowy potencjał obszaru

Duży, lecz wciąż niedostatecznie wykorzystany potencjał turystyczno-rekreacyjny

- bliskie sąsiedztwo z aglomeracją opolską, wrocławską, śląską i Czechami,
- walory rekreacyjno-wypoczynkowe związane z występowaniem wielu naturalnych zbiorników wodnych, a także kąpielisk sztucznych,
- wyjątkowe atrakcje turystyczne (np.: Święto Karpia, konkurs kulinarny „Czas na rybę!”),
- wysokie walory środowiska przyrodniczego związane ze zbiornikami wodnymi, dolinami rzek oraz dużą lesistością,
- możliwość realizacji wielu rodzajów turystyki np.: poznawcza, kwalifikowana, wypoczynkowa (w tym agroturystyka), rodzinna, kulinarna
- oferta produktów rybackich,
- doświadczenie lokalnych przedsiębiorców, NGO i samorządów w realizacji oferty turystycznej.

Najważniejsze potrzeby rozwojowe

Potrzeba zwiększenia popytu na produkty rybackie wśród mieszkańców i turystów

- umożliwienie użytkownikom lokalnej infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej korzystania z lokalnych produktów rybackich,
- zapewnienie podaży zróżnicowanej i atrakcyjnej oferty usługowej w zakresie wypoczynku,
- lepsze wykorzystanie potencjału turystycznego i rekreacyjnego położonych nad wodą terenów Opolszczyzny,
- zapewnienie atrakcyjnych miejsc wypoczynku dla mieszkańców,
- zapewnienie konkurencyjności oferty turystycznej Opolszczyzny wobec rosnącej atrakcyjności innych miejsc w regionie i kraju,
- poprawa dostępu do infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej,
- dostosowanie poziomu infrastruktury i usług turystyczno-rekreacyjnych do rosnących aspiracji i oczekiwań społeczności lokalnej i turystów,
- ograniczenie zjawiska depopulacji obszarów wiejskich poprzez zapewnienie dostępu do infrastruktury i usług w obszarze tzw. kultury wypoczynku (wolnego czasu)

Warunki przyznania pomocy finansowej

- Intensywność wsparcia:
 - ⇒ do 50% kosztów kwalifikowalnych,
 - ⇒ do 85% kosztów kwalifikowalnych, gdy operacja jest w interesie zbiorowym, tj. spełnia kryterium, o którym mowa w ppkt i w wierszu 13 w załączniku III do rozporządzenia 2021/1139, w przypadku projektów konkursowych

- ⇒ do 200 000 zł na jednego wnioskodawcę na operacje realizowane w ramach celu głównego nr 4;
- ⇒ do 300 000 zł na operacje realizowane w ramach celu głównego nr 4, jeżeli realizowana operacja obejmuje inwestycję⁶.

Pomoc przyznawana będzie na zgodne z aktualnymi regulacjami operacje w zakresie celu głównego numer 4: *Podnoszenie poziomu życia na obszarach rybackich*. Zakres przedmiotowy operacji będzie spójny z celami uzupełniającymi określonymi w podrozdziale 5.2. Beneficjentami bezpośrednimi przedsięwzięcia będą:

- rybacy tj. osoby fizyczne prowadzące uznaną przez państwo polskie, komercyjną działalność połowową;
- podmioty prowadzące działalność gospodarczą na obszarze realizacji LSR w zakresie chowu lub hodowli organizmów wodnych;
- osoby władające obwodem rybackim na podstawie umowy, o której mowa w art. 4 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 18 kwietnia 1985 r. o rybactwie śródlądowym (Dz. U. z 2022 r. poz. 883);
- jednostki samorządu terytorialnego lub podległe im jednostki organizacyjne;
- podmioty prowadzące działalność gospodarczą na obszarze realizacji LSR;
- stowarzyszenia, fundacje lub inne organizacje społeczne lub zawodowe.

Przedsięwzięcie 2.2 *Wzrost zainteresowania kulturą i produktami rybackimi*

Przedsięwzięcie przyczynia się do realizacji celu głównego 3: *Promowanie i rozwijanie dziedzictwa kulturowego i tradycji obszarów rybackich, w tym promowanie zawodów branży rybackiej*

Alokacja: ~~565.000,00 EUR~~ 342.500,00 EUR

Typy operacji: Przedsięwzięcie realizowane będzie poprzez projekty konkursowe oraz projekty własne

Uzasadnienie:

Popyt na produkty rybackie wynika nie tylko z samej ich jakości, ale również w dużej mierze z ich rozpoznawalności i umiejętności zbudowania relacji z klientami. Jak pokazują to przykłady wielu innych regionów europejskich znakomitym sposobem do realizacji tego efektu jest zwiększenie zainteresowania lokalnym dziedzictwem kulturowym i tradycjami. Dzięki temu oferowane produkty (np. żywność) zyskują unikalną tożsamość i rozpoznawalność. Wyniki przeprowadzonych analiz porównawczych (benchmarking) oraz konsultacje społeczne potwierdziły zasadność wykorzystania dziedzictwa kulturowego i tradycji rybackich Opolszczyzny do zwiększenia popytu na lokalne produkty rybackie. Przez promowanie lokalnej historii, kultury i tradycji można skutecznie wpłynąć na poprawę rozpoznawalności Opolszczyzny jako obszaru oferującego wysokiej jakości produkty rybackie. Rybackie dziedzictwo kulturowe uznać należy za bardzo atrakcyjny i skuteczny nośnik informacji. Wykorzystanie informacji na ten temat jako swego rodzaju wizytówki Opolszczyzny wpłynie na wzrost zainteresowania ofertą produktów rybackich, a także na zwiększenie rozpoznawalności obszaru LSR jako miejsca wypoczynku nad wodą. Przedsięwzięcie 2.2 należy więc traktować jako uzupełnienie P 2.1 w zakresie rozwoju popytu na lokalne produkty rybackie.

Promowanie dziedzictwa kulturowego i tradycji obszarów rybackich będzie miało również korzystny wpływ na mieszkańców Opolszczyzny. Działania te nie tylko przyczyniają się do wzrostu aktywności i więzi społecznych, ale również umożliwiają promowanie roli, jaką w społeczności odgrywa sektor rybacki, a także upowszechnią wiedzę o obszarze rybackim jako atrakcyjnym miejscu turystyczno-rekreacyjnym. To także skuteczny sposób na działania promocyjne i edukacyjne dotyczące zawodów branży rybackiej.

⁶ Wskazana wartość jest mniejsza od maksymalnego poziomu określonego w Rozporządzeniu MRiRW o Prioryecie 3, w celu rozszerzenia potencjalnego kręgu wnioskodawców i zwiększenia liczby operacji.

Jednym z efektów tych działań może być również wzbudzenie zainteresowanie branżą rybacką wśród osób młodych.

Realizacja projektów konkursowych przewidzianych w ramach tego przedsięwzięcia pozwoli na dotarcie do szerokiej grupy potencjalnych wnioskodawców, a jednocześnie umożliwi wybór tych operacji, które w najbardziej optymalny sposób przyczynią się do realizacji założonych celów. Uzupełnieniem projektów konkursowych będą również projekty własne, których realizacja pozwoli wykorzystać pozycję RLGD w środowisku rybackim, a także jego potencjał organizacyjny.

Kluczowy potencjał obszaru

Duży, lecz wciąż niedostatecznie wykorzystany potencjał promocyjny związany z dziedzictwem kulturowym i tradycjami obszarów rybackich

- bogata historia obszaru, w tym średniowieczne tradycje rybackie.
- bliskie sąsiedztwo z aglomeracją opolską, wrocławską, śląską i Czechami,
- wyjątkowe atrakcje turystyczne (np.: Święto Karpia, konkurs kulinarny „Czas na rybę”),
- możliwość realizacji wielu rodzajów turystyki np.: poznawcza, kwalifikowana, wypoczynkowa (w tym agroturystyka), rodzinna,
- bogata oferta produktów rybackich,
- aktywni mieszkańcy organizujący się w grupy formalne i nieformalne: stowarzyszenia, Koła Gospodyń Wiejskich oraz grupy odnowy wsi.
- tygiel kulturowy wyrażający się m.in. w przenikaniu tradycji i kultur tym samym wzbogacając je w lokalnej kuchni,
- rozpoznawalne w kraju i za granicą wydarzenia kulturalne (Międzynarodowy Konkurs Rysunku Satyrycznego „Karpik”, a także Polsko – Czeski Konkurs Kulinarny na potrawę z ryb oraz konkurs plastyczny dla dzieci „Mały Karpik”).

Najważniejsze potrzeby rozwojowe

Potrzeba zwiększenia popytu na produkty rybackie wśród mieszkańców i turystów

- lepsze wykorzystanie rybackiego dziedzictwa kulturowego do promocji i zwiększenia rozpoznawalności Opolszczyzny jako obszaru rybackiego,
- wzmocnianie tożsamości lokalnej społeczności, zwłaszcza z sektora rybackiego, jako mieszkańców tradycyjnych obszarów rybackich,
- budowanie pozycji zawodów branży rybackiej na rynku pracy, zwłaszcza wśród ludzi młodych,
- podniesienie świadomości społecznej co do znaczenia rybaków w dziedzictwie kulturowym regionu,
- rozwijanie infrastruktury wykorzystującej lokalne zasoby przyrodnicze i kulturowe do promocji tradycji rybackich,
- poprawa podaży i rozpoznawalności wysokiej jakości oferty lokalnych produktów rybackich,
- wykorzystanie potencjału komercyjnego produktów lokalnych.

Warunki przyznania pomocy finansowej

- Intensywność wsparcia:
 - ⇒ do 50% kosztów kwalifikowalnych w przypadku projektów konkursowych ,
 - ⇒ do 85% kosztów kwalifikowalnych - w przypadku projektów konkursowych, gdy operacja jest w interesie zbiorowym, tj. spełnia kryterium, o którym mowa w ppkt i w wierszu 13 w załączniku III do rozporządzenia 2021/1139,
 - ⇒ do 100% kosztów kwalifikowanych w przypadku realizacji projektu własnego przez Grupę Rybacką "Opolszczyzna";
 - ⇒ do 200 000 zł na jednego wnioskodawcę na operacje realizowane w ramach celu głównego nr 3 (dotyczy projektów konkursowych)

⇒ do 300 000 zł na operacje realizowane w ramach celu głównego nr 3, jeżeli realizowana operacja obejmuje inwestycję. (dotyczy projektów konkursowych)⁷.

Pomoc przyznawana będzie na zgodne z aktualnymi regulacjami operacje w zakresie celu głównego numer 3 *Promowanie i rozwijanie dziedzictwa kulturowego i tradycji obszarów rybackich (...)*. Zakres przedmiotowy operacji będzie spójny z celami uzupełniającymi określonymi w podrozdziale 5.2., przy czym warunkiem koniecznym realizacji operacji będzie związek z promowaniem i rozwijanie dziedzictwa kulturowego i tradycji obszarów rybackich.

Beneficjentami bezpośrednimi przedsięwzięcia będą:

- rybacy tj. osoby fizyczne prowadzące uznaną przez państwo polskie, komercyjną działalność połowową;
- podmioty prowadzące działalność gospodarczą na obszarze realizacji LSR w zakresie chowu lub hodowli organizmów wodnych;
- osoby władające obwodem rybackim na podstawie umowy, o której mowa w art. 4 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 18 kwietnia 1985 r. o rybnactwie śródlądowym (Dz. U. z 2022 r. poz. 883);
- jednostki samorządu terytorialnego lub podległe im jednostki organizacyjne;
- stowarzyszenia, fundacje lub inne organizacje społeczne lub zawodowe;
- Grupa Rybacka "Opolszczyzna" - w przypadku realizacji projektów własnych.

⁷ Wskazana wartość jest mniejsza od maksymalnego poziomu określonego w Rozporządzeniu MRiRW o Priorytecie 3, w celu rozszerzenia potencjalnego kręgu wnioskodawców i zwiększenia liczby operacji.

Tabela 18. Przedsięwzięcia realizowane w ramach poszczególnych celów

	Grupy docelowe / beneficjenci	Typ operacji	Warunki finansowe (alokacja / intensywność wsparcia)
Operacje w ramach Celu 3.			
(Promowanie i rozwijanie dziedzictwa kulturowego i tradycji obszarów rybackich, w tym promowanie zawodów branży rybackiej)			
Przedsięwzięcie 2.2 <i>Wzrost zainteresowania kulturą i produktami rybackimi</i>	<ul style="list-style-type: none"> • rybacy, tj. osoby fizyczne prowadzące uznaną przez państwo polskie, komercyjną działalność połowową; • podmioty prowadzące działalność gospodarczą na obszarze realizacji LSR w zakresie chowu lub hodowli organizmów wodnych; • osoby władające obwodem rybackim na podstawie umowy, o której mowa w art. 4 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 18 kwietnia 1985 r. o rybnictwie śródlądowym (Dz. U. z 2022 r. poz. 883); • jednostki samorządu terytorialnego lub podległe im jednostki organizacyjne; • stowarzyszenia, fundacje lub inne organizacje społeczne lub zawodowe; • Grupa Rybacka "Opolszczyzna" - w przypadku realizacji projektów własnych. 	konkurs, projekt własny	Alokacja: 565.000,00 EUR 342.500,00 EUR Intensywność wsparcia: <ul style="list-style-type: none"> • do 50% kosztów kwalifikowalnych w przypadku projektów konkursowych, • do 85% kosztów kwalifikowalnych - w przypadku projektów konkursowych, gdy operacja jest w <u>interesie zbiorowym</u>, tj. spełnia kryterium, o którym mowa w ppkt i w wierszu 13 w załączniku III do rozporządzenia 2021/1139, • do 100% kosztów kwalifikowanych w przypadku realizacji projektu własnego przez Grupę Rybacką "Opolszczyzna"; • do 200 000 zł na jednego wnioskodawcę na operacje realizowane w ramach celu głównego nr 3 (dotyczy projektów konkursowych) • do 300 000 zł na operacje realizowane w ramach celu głównego nr 3, jeżeli realizowana operacja obejmuje inwestycję. (dotyczy projektów konkursowych).
Operacje w ramach Celu 4.			
(Podnoszenie poziomu życia na obszarach rybackich)			
Przedsięwzięcie 2.1 <i>Rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej na obszarach rybackich</i>	<ul style="list-style-type: none"> • rybacy, tj. osoby fizyczne prowadzące uznaną przez państwo polskie, komercyjną działalność połowową; • podmioty prowadzące działalność gospodarczą na obszarze realizacji LSR w zakresie chowu lub hodowli organizmów wodnych; 	konkurs	Alokacja: 700.000,00 EUR 1.009.000,00 EUR Intensywność wsparcia: <ul style="list-style-type: none"> • do 50% kosztów kwalifikowalnych, • do 85% kosztów kwalifikowalnych, gdy operacja jest w <u>interesie zbiorowym</u>, tj. spełnia kryterium, o którym mowa w ppkt i w wierszu 13 w załączniku III do rozporządzenia 2021/1139, w przypadku projektów konkursowych

	Grupy docelowe / beneficjenci	Typ operacji	Warunki finansowe (alokacja / intensywność wsparcia)
	<ul style="list-style-type: none"> osoby władające obwodem rybackim na podstawie umowy, o której mowa w art. 4 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 18 kwietnia 1985 r. o rybactwie śródlądowym (Dz. U. z 2022 r. poz. 883) jednostki samorządu terytorialnego lub podległe im jednostki organizacyjne; podmioty prowadzące działalność gospodarczą na obszarze realizacji LSR; stowarzyszenia, fundacje lub inne organizacje społeczne lub zawodowe. 		<ul style="list-style-type: none"> do 200 000 zł na jednego wnioskodawcę na operacje realizowane w ramach celu głównego nr 4; do 300 000 zł na operacje realizowane w ramach celu głównego nr 4, jeżeli realizowana operacja obejmuje inwestycję.
Operacje w ramach Celu 5.			
(Rozwój zrównoważonej niebieskiej gospodarki lub gospodarki obiegu zamkniętego przez wspieranie lokalnej przedsiębiorczości)			
Przedsięwzięcie 1.1 <i>Wysoka konkurencyjność podmiotów sektora rybackiego</i>	<ul style="list-style-type: none"> rybacy, tj. osoby fizyczne prowadzące uznaną przez państwo polskie, komercyjną działalność połowową; podmioty prowadzące działalność gospodarczą na obszarze realizacji LSR, w zakresie chowu, hodowli organizmów wodnych, przetwórstwa lub dystrybucji produktów rybnych; osoby władające obwodem rybackim na podstawie umowy, o której mowa w art. 4 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 18 kwietnia 1985 r. o rybactwie śródlądowym (Dz. U. z 2022 r. poz. 883). stowarzyszenia, fundacje lub inne organizacje społeczne lub zawodowe; podmioty prowadzące działalność gospodarczą na obszarze realizacji LSR; Grupa Rybacka "Opolszczyzna" - w przypadku realizacji projektów własnych. 	konkurs, projekt własny	Alokacja: 725.000,00 EUR 544.000,00 EUR Intensywność wsparcia: <ul style="list-style-type: none"> do 50% kosztów kwalifikowalnych w przypadku projektów konkursowych, do 100% kosztów kwalifikowanych w przypadku realizacji projektów własnych przez Grupę Rybacką "Opolszczyzna" do 200 000 zł na jednego wnioskodawcę na operacje realizowane w ramach celu głównego nr 5 (dotyczy projektów konkursowych) do 300 000 zł na operacje realizowane w ramach celu głównego nr 5, jeżeli realizowana operacja obejmuje inwestycję (dotyczy projektów konkursowych).

	Grupy docelowe / beneficjenci	Typ operacji	Warunki finansowe (alokacja / intensywność wsparcia)
Operacje w ramach Celu 2. (Ochrona i odbudowa naturalnych ekosystemów i bioróżnorodności środowiskowej w celu przeciwdziałania zmianom klimatu lub wspomaganie dostosowania się do tych zmian...)			
Przedsięwzięcie 1.2 <i>Warunki środowiskowe dla wysokiej jakości produktów rybackich</i>	<ul style="list-style-type: none"> rybacy, tj. osoby fizyczne prowadzące uznaną przez państwo polskie, komercyjną działalność połowową; podmioty prowadzące działalność gospodarczą na obszarze realizacji LSR w zakresie chowu lub hodowli organizmów wodnych; osoby władające obwodem rybackim na podstawie umowy, o której mowa w art. 4 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 18 kwietnia 1985 r. o rybactwie śródlądowym (Dz. U. z 2022 r. poz. 883). jednostki samorządu terytorialnego lub podległe im jednostki organizacyjne; podmioty prowadzące działalność gospodarczą na obszarze realizacji LSR. 	konkurs	Alokacja: 250.000,00 EUR 216.500,00 EUR Intensywność wsparcia: <ul style="list-style-type: none"> do 50% kosztów kwalifikowalnych, do 85% kosztów kwalifikowalnych - w przypadku, gdy operacja jest w <u>interesie zbiorowym</u>, tj. spełnia kryterium, o którym mowa w ppkt i w wierszu 13 w załączniku III do rozporządzenia 2021/1139, do 200 000 zł na jednego wnioskodawcę na operacje realizowane w ramach celu głównego nr 2, do 300 000 zł na operacje realizowane w ramach celu głównego nr 2, jeżeli realizowana operacja obejmuje inwestycję.
Operacje w ramach Celu 6. (Współpraca międzyterytorialna i międzynarodowa, która wspiera realizację celów RLGD...)			
Przedsięwzięcie 1.3 <i>Inspiracja do rozwoju</i>	<ul style="list-style-type: none"> Grupa Rybacka „Opolszczyzna” 	projekt współpracy	Alokacja: 140.000,00 EUR 132.000,00 EUR Intensywność wsparcia: <ul style="list-style-type: none"> 100% kosztów kwalifikowalnych.

5.4 Operacje skierowane do sektora rybackiego na obszarze realizacji LSR oraz operacje, w których beneficjentem będą podmioty sektora rybackiego

Wszystkie operacje planowane do realizacji w ramach LSR (przedsięwzięcia) skierowane są do sektora rybackiego. Podstawowym założeniem wynikającym z diagnozy sytuacji, a zwłaszcza z konsultacji przeprowadzonych wśród rybaków, jest maksymalne wykorzystanie dostępnych zasobów na rozwój sektora rybackiego. Zasoby te będą wykorzystane zarówno bezpośrednio przez podmioty sektora rybackiego jak i przez działania instytucji otoczenia sektora rybackiego (np. jednostek samorządu terytorialnego, organizacji pozarządowych). Kluczowa różnica pomiędzy poszczególnymi przedsięwzięciami dotyczy więc tego czy podmioty sektora rybackiego występują w nich jako:

- beneficjenci bezpośredni (wnioskodawcy) – podmioty mające możliwość wnioskowania i realizacji operacji na terenie LSR,
- beneficjenci pośredni – osoby lub grupy społeczne, które nie są wnioskodawcami, ale do których bezpośrednio skierowane są działania projektowe i które odniosą bezpośrednią korzyść w wyniku ich przeprowadzenia,

Przyjmując tego rodzaju rozróżnienie wskazać można następujące operacje (przedsięwzięcia) skierowane do sektora rybackiego:

Przedsięwzięcie 1.1 *Wysoka konkurencyjność podmiotów sektora rybackiego*

Grupa docelowa:

beneficjenci bezpośredni (wnioskodawcy): rybacy; podmioty prowadzące działalność gospodarczą na obszarze realizacji LSR, w tym zwłaszcza w zakresie chowu lub hodowli organizmów wodnych oraz przetwórstwa i dystrybucji produktów rybnych, stowarzyszenia, fundacje lub inne organizacje społeczne lub zawodowe, Grupa Rybacka "Opolszczyzna" w przypadku projektów; osoby władające obwodem rybackim na podstawie umowy, o której mowa w art. 4 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 18 kwietnia 1985 r. o rybactwie śródlądowym (Dz. U. z 2022 r. poz. 883).

- beneficjenci pośredni: podmioty sektora rybackiego z obszaru realizacji LSR, w tym również członkowie ich rodzin lub domownicy, turyści i mieszkańcy obszaru LSR korzystający z oferty produktów rybnych.

Uzasadnienie: o sile szeroko rozumianego sektora rybackiego w dużej mierze decydują czynniki ekonomiczne, wyrażające się wysokim popytem na lokalne produkty rybne oraz możliwością zapewnienia ich podaży. Lokalne produkty rybackie stanowią kluczowy zasób i potencjał obszaru LSR. Niestety zasób ten nie jest w pełni wykorzystany. Wzmocnienie sektora rybackiego wymaga poprawy jego konkurencyjności zwłaszcza poprzez dywersyfikację produkcji – zarówno pod względem asortymentu jak i sezonowości. Realizacja Przedsięwzięcia 1.1 ma doprowadzić do wsparcia podmiotów gospodarczych oferujących lokalne produkty rybne, a w konsekwencji do wzmocnienia pozycji ekonomicznej wszystkich podmiotów sektora rybackiego, w tym również członków rodzin i domowników.

Analiza potrzeb i potencjału: zgodnie ze szczegółowym opisem przedstawionym w podrozdziale 5.3.1 podstawową potrzebą adresowaną przez P 1.1 jest poprawa konkurencyjności podmiotów sektora rybackiego na coraz bardziej wymagającym rynku. Realizacja tej potrzeby możliwa będzie dzięki wykorzystaniu potencjału w zakresie podaży wysokiej jakości produktów rybackich.

Warunki przyznania i intensywność wsparcia:

- 50% kosztów kwalifikowalnych, (100% w przypadku operacji własnej)
- do 200 000 zł na jednego wnioskodawcę na operacje realizowane w ramach celu głównego nr 5 (dot. projektów konkursowych),
- do 300 000 zł na operacje realizowane w ramach celu głównego nr 5, jeżeli realizowana operacja obejmuje inwestycję (dot. projektów konkursowych).

Przedsięwzięcie 1.2 *Warunki środowiskowe dla wysokiej jakości produktów rybackich*

Grupa docelowa:

beneficjenci bezpośredni (wnioskodawcy): rybacy; podmioty prowadzące działalność gospodarczą na obszarze realizacji LSR, w tym zwłaszcza w zakresie chowu lub hodowli organizmów wodnych, jednostki samorządu terytorialnego lub podległe im jednostki organizacyjne, osoby władające obwodem rybackim na podstawie umowy, o której mowa w art. 4 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 18 kwietnia 1985 r. o rybactwie śródlądowym (Dz. U. z 2022 r. poz. 883).

- beneficjenci pośredni: podmioty sektora rybackiego z obszaru realizacji LSR, w tym również członkowie ich rodzin lub domownicy, turyści i mieszkańcy obszaru LSR korzystający z oferty produktów rybackich.

Uzasadnienie: podstawą istnienia sektora rybackiego są warunki środowiskowe – obszary wodne. To od nich zależy możliwość oferowania wysokiej jakości produktów rybnych. O ile podstawowym efektem powyżej opisanego Przedsięwzięcia 1.1 ma być wzmocnienie wewnętrzne podmiotów sektora rybackiego, to Przedsięwzięcie 1.2 ma doprowadzić do poprawy sytuacji w otoczeniu zewnętrznym tychże podmiotów. Ważnym powodem realizacji tych działań ma być również wsparcie rybaków w rozwiązywaniu ich tradycyjnych problemów – kłusownictwa i presji zwierząt rybożernych.

Analiza potrzeb i potencjału: zgodnie ze szczegółowym opisem przedstawionym w podrozdziale 5.3.1 podstawową potrzebą adresowaną przez P 1.2 jest poprawa konkurencyjności podmiotów sektora rybackiego na coraz bardziej wymagającym rynku produktów rybnych. Realizacja tej potrzeby możliwa będzie dzięki wykorzystaniu potencjału w zakresie zapewnienia warunków środowiskowych dla podaży wysokiej jakości produktów rybnych.

Warunki przyznania i intensywność wsparcia:

- do 50% kosztów kwalifikowalnych,
- do 85% kosztów kwalifikowalnych – w przypadku, gdy operacja jest w interesie zbiorowym, tj. spełnia kryterium, o którym mowa w ppkt i w wierszu 13 w załączniku III do rozporządzenia 2021/1139,
- do 200 000 zł na jednego wnioskodawcę na operacje realizowane w ramach celu głównego nr 2,
- do 300 000 zł na operacje realizowane w ramach celu głównego nr 2, jeżeli realizowana operacja obejmuje inwestycję.

Przedsięwzięcie 1.3 *Inspiracja do rozwoju*

Grupa docelowa:

- beneficjenci bezpośredni (wnioskodawcy): Grupa Rybacka „Opolszczyzna”.
- beneficjenci pośredni: podmioty sektora rybackiego z obszaru realizacji LSR, w tym również członkowie ich rodzin lub domownicy.

Uzasadnienie: zapewnienie podaży wysokiej jakości produktów rybnych z Opolszczyzny wymaga inspiracji rozwojowej i transferu innowacyjnych rozwiązań. Środkiem do realizacji tego celu jest współpraca z innymi regionami, zarówno krajowymi, jak i zagranicznymi. Pozwala ona na poznanie i implementację innowacyjnych praktyk i technologii stosowanych poza obszarem LSR. Dzięki temu podmioty sektora rybackiego mogą wprowadzać nowoczesne rozwiązania w zakresie zrównoważonego rozwoju, ochrony środowiska czy

efektywnego zarządzania zasobami. Grupa Rybacka od wielu lat pełni rolę katalizatora innowacji i rozwoju wśród lokalnych rybaków. Nie bez znaczenia jest też rola Grupy Rybackiej w zakresie budowania tożsamości i spójności członków społeczności rybackiej. Realizacja projektów współpracy jest znakomitym środkiem do osiągnięcia tych celów.

Analiza potrzeb i potencjału: zgodnie ze szczegółowym opisem przedstawionym w podrozdziale 5.3.1 podstawową potrzebą adresowaną przez P 1.2 jest zapewnienie inspiracji rozwojowej dla podaży wysokiej jakości produktów rybnych. Realizacja tej potrzeby możliwa będzie dzięki wykorzystaniu potencjału w zakresie podaży wysokiej jakości produktów rybnych.

Warunki przyznania i intensywność wsparcia:

- 100% kosztów kwalifikowalnych.

Przedsięwzięcie 2.1 *Rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej na obszarach rybackich*

Grupa docelowa:

- beneficjenci bezpośredni (wnioskodawcy): rybacy; podmioty prowadzące działalność gospodarczą na obszarze realizacji LSR, w tym zwłaszcza w zakresie chowu lub hodowli organizmów wodnych, organizacje pozarządowe, jednostki samorządu terytorialnego lub podległe im jednostki organizacyjne. Osoby władające obwodem rybackim na podstawie umowy, o której mowa w art. 4 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 18 kwietnia 1985 r. o rybnictwie śródlądowym (Dz. U. z 2022 r. poz. 883);
- beneficjenci pośredni: podmioty sektora rybackiego z obszaru realizacji LSR, w tym również członkowie ich rodzin lub domownicy, turyści i mieszkańcy obszaru LSR korzystający z oferty produktów rybackich.

Uzasadnienie: wzrost liczby turystów oraz mieszkańców korzystających z położonej nad wodą infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej oznaczać będzie jednocześnie wzrost liczby potencjalnych nabywców produktów rybackich. Wzmocnienie atrakcyjności bazy infrastrukturalnej będzie więc istotnym czynnikiem popytowym, zwiększając rynek konsumentów lokalnych produktów rybackich. Realizacja Przedsięwzięcia 2.1 doprowadzi nie tylko do poprawy sytuacji ekonomicznej rybaków i podmiotów zajmujących się gospodarką rybacką, ale jednocześnie wpłynie pozytywnie na warunki życia i dobrostan przedstawicieli sektora rybackiego (w tym również członków ich rodzin lub domowników).

Analiza potrzeb i potencjału: zgodnie ze szczegółowym opisem przedstawionym w podrozdziale 5.3.1 podstawową potrzebą adresowaną przez P 2.1 jest zwiększenie popytu na produkty rybackie wśród mieszkańców i turystów. Realizacja tej potrzeby możliwa będzie dzięki wykorzystaniu potencjału turystyczno-rekreacyjnego.

Warunki przyznania i intensywność wsparcia:

- do 50% kosztów kwalifikowalnych,
- do 85% kosztów kwalifikowalnych, gdy operacja jest w interesie zbiorowym, tj. spełnia kryterium, o którym mowa w ppkt i w wierszu 13 w załączniku III do rozporządzenia 2021/1139, w przypadku projektów konkursowych
- do 200 000 zł na jednego wnioskodawcę na operacje realizowane w ramach celu głównego nr 4;
- do 300 000 zł na operacje realizowane w ramach celu głównego nr 4, jeżeli realizowana operacja obejmuje inwestycję.

Przedsięwzięcie 2.2 *Wzrost zainteresowania kulturą i produktami rybackimi*

Grupa docelowa:

- beneficjenci bezpośredni (wnioskodawcy): rybacy, jednostki samorządu terytorialnego lub podległe im jednostki organizacyjne, podmioty prowadzące działalność gospodarczą na obszarze realizacji LSR w zakresie chowu lub hodowli organizmów wodnych, organizacje pozarządowe, Grupa Rybacka „Opolszczyzna”.-osoby władające obwodem rybackim na podstawie umowy, o której mowa w art. 4 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 18 kwietnia 1985 r. o rybactwie śródlądowym (Dz. U. z 2022 r. poz. 883)

- beneficjenci pośredni: podmioty sektora rybackiego z obszaru realizacji LSR, w tym również członkowie ich rodzin lub domownicy, turyści i mieszkańcy obszaru LSR korzystający z oferty produktów rybackich.

Uzasadnienie: promowanie dziedzictwa kulturowego i tradycji obszarów rybackich wpłynie na zwiększenie rozpoznawalności obszaru LSR jako miejsca wypoczynku nad wodą, a tym samym także na wzrost zainteresowania ofertą produktów rybackich. Przedsięwzięcie 2.2 należy więc traktować jako uzupełnienie P 2.1 w zakresie rozwoju popytu na lokalne produkty rybackie. Działania te przyczyniają się także do wzrostu aktywności i więzi społecznych wśród podmiotów sektora rybackiego. Istotne znacznie będzie miało również promowanie roli jaką w lokalnej społeczności odgrywa sektor rybacki.

Analiza potrzeb i potencjału: zgodnie ze szczegółowym opisem przedstawionym w podrozdziale 5.3.1 podstawową potrzebą adresowaną przez P 2.2 jest zwiększenie popytu na produkty rybackie wśród mieszkańców i turystów. Realizacja tej potrzeby możliwa będzie dzięki wykorzystaniu potencjału promocyjnego związanego z dziedzictwem kulturowym i tradycjami obszarów rybackich.

Warunki przyznania i intensywność wsparcia:

- do 50% kosztów kwalifikowalnych w przypadku projektów konkursowych ,
- do 85% kosztów kwalifikowalnych - w przypadku projektów konkursowych, gdy operacja jest w interesie zbiorowym, tj. spełnia kryterium, o którym mowa w ppkt i w wierszu 13 w załączniku III do rozporządzenia 2021/1139,
- do 100% kosztów kwalifikowanych w przypadku realizacji projektu własnego przez Grupę Rybacką „Opolszczyzna”;
- do 200 000 zł na jednego wnioskodawcę na operacje realizowane w ramach celu głównego nr 3 (dotyczy projektów konkursowych)
- do 300 000 zł na operacje realizowane w ramach celu głównego nr 3, jeżeli realizowana operacja obejmuje inwestycję. (dotyczy projektów konkursowych).

Rozdział VI Wykazanie spójności celów LSR z analizowanym obszarem

Diagnoza obszaru przedstawiona w analizie SWOT jednoznacznie potwierdza, że podstawowym potencjałem „Opolszczyzny” jest możliwość zapewnienia wysokiej jakości produktów rybackich na bardzo atrakcyjnych pod względem rekreacyjnym i turystycznym terenach. Wykorzystanie tego potencjału wymaga jednak działań zaspokajających kluczowe potrzeby obszaru LSR. Cele przyjęte do realizacji w Strategii są więc odpowiedzią na zidentyfikowane potencjały i potrzeby rozwojowe. Potwierdza to zawarty w niniejszym rozdziale opis zgodności wybranych celów LSR z analizowanym obszarem, oparty na wynikach analizy SWOT.

Wybór Celu 5 do realizacji w ramach LSR jest konsekwencją gruntowej analizy zasobów, deficytów oraz ryzyk dotyczących obszaru. W jej wyniku stwierdzono, że to właśnie realizacja Przedsięwzięcia 1.1 (odpowiadającego Celowi głównemu nr 5) jest najlepszą odpowiedzią na potrzeby obszaru związane z zapewnieniem nowych i zróżnicowanych produktów rybackich, które odpowiadają zmieniającym się oczekiwaniom konsumentów. Działania te będą również ukierunkowane na poprawę jakości produktów oraz ich dostosowanie do różnych segmentów rynkowych, takich jak standardowy, premium, czy ekologiczny. Kluczowym celem jest także wsparcie procesów modernizacyjnych, podwyższenie poziomu innowacyjności, oraz wzmocnienie potencjału lokalnych podmiotów w zakresie dystrybucji. W konsekwencji, przedsięwzięcie

przyczyni się do poprawy dochodowości produkcji rybackiej, utrzymania lojalności konsumentów oraz stworzenia rozpoznawalnych i kojarzonych z wysoką jakością produktów lokalnych. Potwierdza to poniższa tabela wskazująca te elementy analizy SWOT, które w najpełniejszy sposób potwierdzają spójność omawianego celu z obszarem LSR.

Tabela 19. Spójność Celu nr 5 z obszarem LSR w oparciu o analizę SWOT

Przedsięwzięcie 1.1 Wysoka konkurencyjność podmiotów sektora rybackiego Cel nr 5: Rozwój zrównoważonej niebieskiej gospodarki lub gospodarki obiegu (...)	
MOCNE STRONY (S)	SŁABE STRONY (W)
<ul style="list-style-type: none"> • Stabilne, ze znaczącą pozycją na rynku dużych i zmodernizowanych gospodarstw rybackich: Krogulna, Niemodlin, Krzywa Góra. • Działalność przetwórcza obejmująca szeroki asortyment ryb patroszonych i ich przetworów. • Przedsiębiorcy opolskiego sektora rybackiego cieszący się dobrą opinią wśród kontrahentów. • Coraz większe doświadczenie w produkcji ryb i związana z tym coraz lepsza jakość i smak ryb hodowanych na obszarze LSR. • Warunki geologiczne sprzyjające do rozbudowy i budowy nowych stawów hodowlanych. • Chów i hodowla ryb w oparciu o własny materiał zarybieniowy (bezpieczeństwo zoo- higieniczne). • Coraz częściej obserwowane działania lokalnego sektora rybackiego związane z hodowlą karpia przyjazną środowisku. • Karp Niemodliński - produkt wpisany na Listę Produktów Tradycyjnych, prowadzoną przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi. 	<ul style="list-style-type: none"> • Niedostateczny popyt na lokalne produkty rybackie. • Niska dochodowość produkcji rybackiej. • Sprzedaż ryb głównie w okresie przedświątecznym, co przekłada się na sezonowość zarabiania i zatrudnienia. • Niezadawalająca sprzedaż karpia poprzez restauracje i lokalne smażalnie. • Gospodarstwa niedostatecznie dostosowane do dywersyfikacji produktu - a w związku z tym: mało przetwórci ryb, fileciarni, patroszalni ryb. • Bariery organizacyjne i logistyczno-techniczne dot. sprzedaży ryb we własnych gospodarstwach. • Niedostateczna innowacyjność i zaawansowanie technologiczne branży rybackiej. • Niewystarczające kompetencje rybaków w zakresie marketingu i promocji produktów. • Niedostosowanie małych, rodzinnych przedsiębiorstw do aktualnych trendów i standardów w zakresie innowacyjności, wyposażenia i nowoczesnej promocji produktów.
SZANSE (O)	ZAGROŻENIA (T)
<ul style="list-style-type: none"> • Rosnąca konsumpcja ryb związana ze wzrastającą świadomością korzyści związanych z jedzeniem zdrowych lokalnych produktów. • Wzrost zainteresowania lokalnych restauratorów i handlowców lokalnymi produktami rybnymi. • Wzrost popytu na zróżnicowaną jakościowo i cenowo ofertę produktów rybackich (segmentacja rynku). 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak zastępowalności pokoleniowej w branży rybackiej. • Niedostosowanie jakości i zróżnicowania oferty produktów rybackich do zmieniających się oczekiwań konsumenckich. • Rosnąca konkurencja hipermarketów, które oferują niższe ceny oraz produkcja masowa prowadząca do spadku konkurencyjności.

Źródło: Opracowanie własne

Również w przypadku Przedsięwzięcia 1.2 (odpowiadającego Celowi głównemu nr 2) dokonano analizy, która potwierdziła jego spójność z obszarem LSR. Dotyczy to zwłaszcza możliwości wynikających z realizacji celu w kontekście realizacji potrzeb związanych z Jak potwierdza to poniższa tabela, dzięki realizacji przedsięwzięcia możliwe będzie osiągnięcie kluczowych potrzeb Opolszczyzny, a związanych z ograniczeniem negatywnych skutków działalności turystycznej i rekreacyjnej dla środowiska naturalnego oraz zapewnieniem warunków sprzyjających zachowaniu lub odtworzeniu stad tarłowanych ryb. Przedsięwzięcie będzie także kluczowe dla stworzenia odpowiednich warunków środowiskowych, umożliwiających podaż wysokiej jakości produktów rybackich. Dodatkowo, działania te przyczynią się do ograniczenia negatywnych skutków ekonomicznych i środowiskowych kłusownictwa, wspierając zrównoważony rozwój regionu. Syntetyczne zestawienie najważniejszych elementów SWOT potwierdzających spójność celu z wynikiem analizy obszaru ilustruje poniższa tabela:

Tabela 20. Spójność Celu nr 2 z obszarem LSR w oparciu o analizę SWOT

Przedsięwzięcie 1.2 Warunki środowiskowe dla wysokiej jakości produktów rybackich Cel nr 2: Ochrona i odbudowa naturalnych ekosystemów i bioróżnorodności środowiskowej (...)	
MOCNE STRONY (S)	SŁABE STRONY (W)
<ul style="list-style-type: none"> • Wysokie walory środowiska przyrodniczego związane ze stawami oraz dolinami rzek, w szczególności: Odry, Nysy Kłodzkiej, Małej Panwi, Bogacicy, Stobrawy, Budkowiczanki i Ścinawy Niemodlińskiej. • Duża lesistość obszaru. • Wysoka bioróżnorodność obszaru, występowanie wielu gatunków chronionych i zagrożonych roślin i zwierząt, zwłaszcza ornitofauny – dogodne warunki do rozwijania obserwacji ptaków (ang. birdwatching). • Położenie w obrębie granic Grupy Rybackiej "Opolszczyzna" kilku ostoi Natura 2000. • Utrzymane w dobrym stanie stawy zapewniające różnicowanie fauny i flory 	<ul style="list-style-type: none"> • Związana z brakiem inwestycji postępująca eutrofizacja części stawów. • Zniszczone obiekty hydrotechniczne oraz budowlane uniemożliwiające właściwe kształtowanie i korzystanie z zasobów wodnych. • Niedostateczna ochrona akwenów wodnych przed kłusownictwem. • Spadek produkcji rybackiej, a zwłaszcza akwakultury z powodu ilości i aktywności gatunków rybożernych (wydra, kormoran, czapla) oraz kłusownictwa. • Zdegradowane na skutek niewłaściwych działań melioracyjnych odcinki rzek. • Rzeki obszaru niedostosowane do realizacji funkcji turystycznej.
SZANSE (O)	ZAGROŻENIA (T)
<ul style="list-style-type: none"> • Lokalne i regionalne inwestycje w infrastrukturę wodno-ściekową powodujące poprawę czystości środowiska przyrodniczego. • Nowe możliwości realizacji i finansowania działań w zakresie rozwoju świadomości ekologicznej i kształtowania postaw dotyczących zrównoważonego rozwoju. • Wzrost zainteresowania turystyką niszową (turystyka ornitologiczna, poznawcza, kulinarna, wędkarstwo, etc.). 	<ul style="list-style-type: none"> • Niekorzystne działania związane z modernizacją infrastruktury wodnej (np.: regulacja cieków wodnych), które utrudniają zarybianie. • Pogorszenie sytuacji ekonomicznej mieszkańców wpływające negatywnie na ich postawy ekologiczne. • Pogorszenie jakości i ilości wody (w tym pitnej) • Dewastacja środowiska w wyniku pogarszającej się czystości powietrza i anomalii pogodowych.

Źródło: Opracowanie własne

Również w przypadku Przedsięwzięcia 1.3, które odpowiada Celowi głównemu nr 6, potwierdzono spójność z

potencjałem i potrzebami obszaru LSR. Jak potwierdza to poniższa tabela, dzięki realizacji przedsięwzięcia możliwe będzie osiągnięcie kluczowych potrzeb obszaru, a związanych z zebraniem najlepszych praktyk i doświadczeń w rozwijaniu niebieskiej gospodarki na terenach śródlądowych oraz aktywizacją społeczności rybackiej poprzez kontakt z innymi społecznościami spoza LSR. Przedsięwzięcie to przyczyni się także do rozwoju bezpośrednich kontaktów biznesowych z podmiotami sektora rybackiego spoza regionu, co będzie impulsem rozwojowym dla lokalnego sektora rybackiego. Działania te umożliwią wdrażanie innowacyjnych procesów, produktów, usług i rozwiązań, które przyczynią się do podnoszenia jakości produktów rybackich.

Tabela 21. Spójność Celu nr 6 z obszarem LSR w oparciu o analizę SWOT

Przedsięwzięcie 1.3 Inspiracja do rozwoju	
Cel nr 6: Współpraca międzyterytorialna i międzynarodowa, która wspiera realizację celów RLGD (...)	
MOCNE STRONY (S)	SŁABE STRONY (W)
<ul style="list-style-type: none"> • Duże doświadczenie Grupy Rybackiej „Opolszczyzna” w zakresie organizacji inicjatyw edukacyjno-rekreacyjno-promocyjnych dla różnorodnych grup odbiorców. • Bardzo dobra znajomość lokalnego sektora rybackiego, doświadczenie i ugruntowana pozycja GR „Opolszczyzna” jako podmiotu aktywizującego rybaków. • Warunki do realizacji wielu rodzajów turystyki. 	<ul style="list-style-type: none"> • Rozdrobnienie rynku lokalnych rybaków i przedsiębiorców branży rybackiej. • Stosunkowo niska aktywność społeczna ogółu mieszkańców, w tym zwłaszcza osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. • Słaba współpraca międzypokoleniowa. • Niedostateczny poziom innowacyjności i zaawansowania technologicznego lokalnych przedsiębiorstw rybackich.
SZANSE (O)	ZAGROŻENIA (T)
<ul style="list-style-type: none"> • Kontakt z przedstawicielami sektora rybackiego z innych regionów lub krajów wpłynie pozytywnie na procesy modernizacyjne wśród lokalnych rybaków. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ograniczenie aktywności społecznej mieszkańców w wyniku pogorszenia sytuacji ekonomicznej. • Brak zastępowalności pokoleniowej w branży rybackiej wynikający ze stereotypowego postrzegania pracy rybaka.

Źródło: Opracowanie własne

Decyzja o wyborze do realizacji Celu głównego nr 4, przyjętego w LSR w formie Przedsięwzięcia 2.1, jest efektem identyfikacji najważniejszych potencjałów i potrzeb rozwojowych obszaru. Dzięki konsultacjom społecznym oraz analizie SWOT potwierdzono, że jest to najlepszy sposób na spełnienie potrzeb związanych z zapewnieniem zróżnicowanej i atrakcyjnej oferty usługowej w zakresie wypoczynku oraz lepszym wykorzystaniem potencjału turystycznego terenów położonych nad wodą. Przedsięwzięcie przyczyni się również do stworzenia atrakcyjnych miejsc wypoczynku dla mieszkańców oraz zwiększenia konkurencyjności oferty turystycznej Opolszczyzny w obliczu rosnącej atrakcyjności innych regionów. Poprawa dostępu do infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej oraz dostosowanie jej do rosnących oczekiwań lokalnej społeczności i turystów staną się priorytetem. Ponadto, przedsięwzięcie umożliwi użytkownikom lokalnej infrastruktury korzystanie z lokalnych produktów rybackich oraz pomoże w ograniczeniu zjawiska depopulacji obszarów wiejskich, poprzez rozwój infrastruktury i usług związanych z kulturą wypoczynku. Potwierdzeniem tego wniosku jest poniższa tabela wskazująca te elementy analizy SWOT, które w najpełniejszy sposób potwierdzają spójność omawianego celu z obszarem LSR.

Tabela 22. Spójność Celu nr 4 z obszarem LSR w oparciu o analizę SWOT

Przedsięwzięcie 2.1 Rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej na obszarach rybackich Cel nr 4: Podnoszenie poziomu życia na obszarach rybackich	
MOCNE STRONY (S)	SŁABE STRONY (W)
<ul style="list-style-type: none"> • Walory rekreacyjno-wypoczynkowe związane z występowaniem wielu zbiorników wodnych. • Tereny umożliwiające rozwój rybactwa oraz wędkarstwa komercyjnego i amatorskiego. • Znakomite warunki przyrodnicze do rozwoju turystyki wodnej i wędkarskiej. • Bardzo duże zainteresowanie turystów oraz lokalnej społeczności turystyką wodną (np.: spływy kajakowe). 	<ul style="list-style-type: none"> • Niedostatecznie wykorzystywane walory przyrodniczo-kulturowe, sprzyjające rekreacji. • Brak szlaków powiązanych ze zbiornikami wodnymi, trasami rowerowymi, pieszymi, etc. • Niedostatecznie wykorzystany potencjał zbiorników wodnych (brak infrastruktury, informacji i promocji). • Niedostateczne zagospodarowanie terenów publicznych przy stawach i nad rzekami. • Zbyt mało miejsc nad wodami, łączących funkcje: rekreacja, gastronomia, nocleg. • Niedostateczna oferta turystyczna i rekreacyjna. • Niedostateczny rozwój infrastruktury wykorzystującej lokalne zasoby przyrodnicze i kulturowe. • Słaba infrastruktura turystyki wędkarskiej. • Niewystarczająca oferta w zakresie kultury wolnego czasu dla seniorów oraz młodzieży.
SZANSE (O)	ZAGROŻENIA (T)
<ul style="list-style-type: none"> • Rosnąca popularność spędzania wolnego czasu w atrakcyjnych naturalnych terenach. • Rozwój nowych form turystyki, związanych z walorami lokalnymi i zasobami wiejskimi. • Wzrost zainteresowania turystyką niszową (ornitologiczna, kulinarna, wędkarstwo, etc.). • Zwiększenie rozpoznawalności Opolszczyzny w wyniku działań promocyjnych. 	<ul style="list-style-type: none"> • Niedostosowanie poziomu infrastruktury i usług turystyczno-rekreacyjnych do rosnących oczekiwań społeczności lokalnej i turystów. • Zmniejszająca się liczba mieszkańców obszaru oraz marginalizacja i wyludnienie wsi. • Ograniczenie aktywności społecznej mieszkańców w wyniku pogorszenia sytuacji ekonomicznej.

Źródło: Opracowanie własne

Również w przypadku ostatniego z realizowanych Przedsięwzięć 2.2, które odpowiada Celowi głównemu nr 3, potwierdzono spójność z potencjałem i potrzebami obszaru LSR. Diagnoza obszaru potwierdziła, że to właśnie realizacja tego kierunku interwencji jest najlepszą odpowiedzią na potrzeby obszaru związane z lepszym wykorzystaniem rybackiego dziedzictwa kulturowego do promocji i zwiększenia rozpoznawalności regionu jako obszaru rybackiego. Przedsięwzięcie przyczyni się do wzmacniania tożsamości lokalnej społeczności, szczególnie wśród mieszkańców sektora rybackiego, oraz do budowania pozycji zawodów związanych z branżą rybacką na rynku pracy, co jest szczególnie ważne dla młodszych pokoleń. Działania te podniosą świadomość społeczną co do znaczenia rybaków w dziedzictwie kulturowym regionu i wesprą rozwój infrastruktury, która wykorzystuje lokalne zasoby przyrodnicze i kulturowe do promocji tradycji

rybackich. Ponadto, przedsięwzięcie poprawi podaż i rozpoznawalność lokalnych produktów rybackich o wysokiej jakości, umożliwiając lepsze wykorzystanie ich potencjału komercyjnego. Potwierdza to poniższa tabela wskazująca te elementy analizy SWOT, które w najpełniejszy sposób potwierdzają spójność omawianego celu z obszarem LSR.

Tabela 23. Spójność Celu nr 3 z obszarem LSR w oparciu o analizę SWOT

Przedsięwzięcie 2.2 Wzrost zainteresowania kulturą i produktami rybackimi	
Cel nr 3: Promowanie i rozwijanie dziedzictwa kulturowego i tradycji obszarów rybackich (...)	
MOCNE STRONY (S)	SŁABE STRONY (W)
<ul style="list-style-type: none"> • Bogata historia obszaru, w tym średniowieczne tradycje rybackie. • Materialne i niematerialne dziedzictwo rybackie stanowiące fundament lokalnej tożsamości i atrakcję dla turystów. • Rozpoznawalna w Polsce impreza plenerowa „Wojewódzkie Święto Karpia Opolskiego”, która promuje nie tylko sektor rybacki, ale cały obszar ze wszystkimi jego podmiotami (branża rybacka, gminy, organizacje społeczne, w tym lokalne grupy działania). • Ogólnopolski konkurs kulinarny „Czas na rybę!” • Tygiel kulturowy wyrażający się m.in. w przenikaniu tradycji i kultur tym samym wzbogacając je w lokalnej kuchni. • Rozpoznawalne w kraju i za granicą wydarzenia kulturalne. • Rozpoznawalne w kraju i za granicą wydarzenia kulturalne (Międzynarodowy Konkurs Rysunku Satyrycznego „Karpik”, a także Polsko – Czeski Konkurs Kulinarny na potrawę z ryb oraz konkurs plastyczny dla dzieci „Mały Karpik”). 	<ul style="list-style-type: none"> • Niewystarczająca oferta w zakresie kultury wolnego czasu (np.: kultura, rekreacja) dla seniorów oraz młodzieży. • Niedostatecznie wykorzystywane, istniejące wysokie walory przyrodniczo-kulturowe, sprzyjające aktywnej rekreacji. • Niedostateczna oferta turystyczna i rekreacyjna. • Niedostateczny rozwój infrastruktury wykorzystującej lokalne zasoby przyrodnicze i kulturowe. • Niedostatecznie zrównoważony popyt na produkty rybne w okresie całego roku kalendarzowego.
SZANSE (O)	ZAGROŻENIA (T)
<ul style="list-style-type: none"> • Zwiększenie przeciętnych dochodów i zmiany w modelu spędzania wolnego czasu powodujące zwiększenie popytu na lokalne wydarzenia kulturalne. • Zwiększenie rozpoznawalności Opolszczyzny w wyniku krajowych i regionalnych działań promocyjnych. 	<ul style="list-style-type: none"> • Odchodzenie od tradycji obszaru, w tym tradycji rybackich. • Postrzeganie pracy w sektorze rybackim, jako pracy tylko dla silnych fizycznie, czyli jako pracy dla mężczyzn. • Brak zastępowalności pokoleniowej w branży rybackiej wynikający ze stereotypowego postrzegania pracy rybaka.

Źródło: Opracowanie własne

Jak potwierdzają to przedstawione powyżej przykłady, cele wybrane do realizacji w ramach LSR są bezpośrednim rezultatem analizy obszaru wynikającej z SWOT. Zakres przedmiotowy wyznaczonych w Strategii przedsięwzięć jednoznacznie odwołuje się do przedstawionych w podrozdziałach 4.2 i 4.3 wniosków

z analizy SWOT, zgodnie z którymi kierunki interwencji wymagają wykorzystania najważniejszych potencjałów „Opolszczyzny” tj.: ekonomicznego, środowiskowego, infrastrukturalnego, kulturowego i promocyjnego. Warunkiem koniecznym do optymalnego wykorzystania tych potencjałów jest natomiast realizacja potrzeb rozwojowych odpowiadających założonym w LSR kierunkom interwencji tj.: poprawa konkurencyjności, środowisko, infrastruktura, promocja i inspiracja rozwojowa.

Rozdział VII Proces wyboru operacji oraz stosowane kryteria wyboru

7.1 Tworzenie procedur.

Podstawowymi dokumentami regulującymi proces oceny i wyboru operacji w ramach LSR jest Regulamin Rady, **Procedura Wyboru i Oceny Operacji w ramach LSR** oraz **Kryteria wyboru operacji stosowane w ramach wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju** ~~Procedury Oceny i Wyboru Operacji (Załącznikiem do tego dokumentu są Kryteria Wyboru Operacji)~~ oparte na obowiązujących dla programu operacyjnego Fundusze Europejskie dla Rybactwa, przepisach krajowych i unijnych. Określają one m.in. tok postępowania w zakresie ogłaszania naborów, oceny formalnej i merytorycznej złożonych wniosków oraz prowadzenia dyskusji i głosowań podczas posiedzeń Rady oceniającej wnioski o dofinansowanie.

Oba dokumenty uchwalane i aktualizowane są przez Walne Zebranie Członków. Uchwalenie i zmiana Kryteriów Wyboru Operacji podlega konsultacjom społecznym umożliwiającym zgłaszanie uwag i pomysłów przez wszystkich mieszkańców obszaru. Przyjęte w procedurach rozwiązania mają na celu:

- zapewnienie w poszczególnych głosowaniach Rady parytetu gwarantującego, że żadna z grup interesu nie będzie miała więcej niż 49% głosów,
- zapewnienie niedyskryminującego charakteru procesu decyzyjnego,
- umożliwienie uniknięcia ryzyka wystąpienia konfliktu interesu w procesach decyzyjnych,
- zapewnienie bezstronności Rady, poprzez składanie przez członków Rady oświadczeń o bezstronności, na podstawie których prowadzony będzie także rejestr interesów, oraz zobowiązanie członków Rady do wyłączenia się z procesu oceny i wyboru operacji w sytuacjach powiązania z wnioskiem lub wnioskodawcą,
- uregulowanie sposobu postępowania w sytuacjach spornych i wyjątkowych oraz umożliwienie odwołania się wnioskodawców od decyzji Rady,
- zapewnienie spójności w ramach LSR poprzez powiązanie z diagnozą obszaru, celami strategii, przedsięwzięciami i ich wskaźnikami,
- wybór najlepszych z punktu widzenia realizacji LSR operacji.

Wszystkie procedury, jak i kryteria związane z oceną i wyborem operacji mają charakter jawny i upubliczniane są na stronie internetowej GR „Opolszczyzna” oraz dostępne są w wersji papierowej w biurze GR „Opolszczyzna”. Zasady wyboru i oceny operacji dostępne są również w drodze świadczonego doradztwa (telefonicznego, poprzez e-mail, osobistego, na spotkaniach informacyjno-konsultacyjnych), umożliwiającym ich szersze omówienie bezpośrednio z zainteresowanymi podmiotami.

7.2 Proces wyboru operacji.

Złożone w biurze wnioski o dofinansowanie podlegają wstępnej ocenie formalnej oraz pod kątem spełnienia warunków udzielenia wsparcia, dokonanej przez pracownika GR „Opolszczyzna”. Jedynie wnioski spełniające warunki formalne określone w ogłoszeniu o naborze wniosków poddawane są dalszej ocenie dokonywanej przez Radę. Jej działania regulowane są przez obowiązujące przepisy prawa oraz wskazany

powyżej Regulamin Rady i Procedury Oceny i Wyboru Wniosków. Rada ocenia najpierw wnioski pod kątem zgodności z LSR. Jedynie wnioski uznane za zgodne z LSR poddawane są dalszej, punktowej ocenie pod kątem Kryteriów Wyboru Operacji. Wszelkie decyzje Rady podejmowane są większością głosów.

Na podstawie oceny Rada podejmuje uchwałę o wyborze wniosków zgodnych z LSR, które zostały wybrane do dofinansowania wraz z kwotą przyznanego dofinansowania. Po zakończonej ocenie wnioskodawcom jest przekazywana informacja o wynikach i prawie do wniesienia protestu ze wskazaniem jego terminu i formy. Na stronie internetowej GR „Opolszczyzna” publikowane są dokumenty z posiedzenia Rady: protokół oraz listy ocenianych projektów. W przypadku wpłynięcia protestu dokonywana jest ponowna ocena wniosku. Wyniki rozpatrzenia niezwłocznie przekazywane są wnioskodawcy i opinii publicznej. Opisane powyżej mechanizmy w zakresie zarządzania procesem wyboru operacji potwierdziły swoją skuteczność w poprzednim okresie programowania, a jednocześnie zdolność RLGD do przeprowadzania naborów wniosków.

7.3 Kryteria wyboru operacji

Wnioski z konsultacji społecznych miały kluczowe znaczenie dla ustanawiania ostatecznych kryteriów wyboru operacji. Cały proces został podzielony na dwa główne etapy. Na początkowym etapie, uwagi mieszkańców i liderów opinii miały wpływ na diagnozę obszaru oraz analizę SWOT. Na podstawie tych danych stworzono projekt kryteriów, który następnie w drugim etapie był przedmiotem analizy Grupie Roboczej ds. LSR oraz konsultacji społecznych. Ostateczne kryteria zostały sformułowane i zaakceptowane na podstawie wyników tych konsultacji. Ważnym aspektem prac nad kryteriami było również uwzględnienie doświadczeń Grupy Rybackiej z poprzedniego okresu programowania. Dzięki nim zdecydowano o zastosowaniu dwóch rodzajów kryteriów:

1. Kryteria uniwersalne - jednolite kryteria wyboru operacji dla wszystkich przedsięwzięć.
2. Kryteria specyficzne - kryteria zastosowana w przypadku części przedsięwzięć, tak aby promować operacje w większym stopniu wpisujące się w określony kierunek interwencji LSR.

Należy zaznaczyć, że stosowane przez RLGD rozwiązania w zakresie zmiany kryteriów wyboru również obejmują proces konsultacji społecznych. Zakres tych konsultacji jest szeroki ponieważ propozycja zmian kryteriów przedstawiana jest Radzie, członkom RLGD, a także lokalnej społeczności. Dopiero po zebraniu opinii i ewentualnych sugestii zmian, podejmowana jest decyzja o zmianie kryteriów wyboru. Tak szeroki proces konsultacji społecznych służyć ma nie tylko wypracowaniu najlepszych możliwych kryteriów wyboru, ale również zwiększeniu zaangażowania mieszkańców (zwłaszcza z sektora rybackiego) w proces realizacji LSR. Warto jednocześnie podkreślić, że opisany powyżej proces konsultacji społecznych opiera się na sprawdzonych metodach, które przyniosły pozytywne rezultaty w poprzednim okresie programowania.

Jak szczegółowo ilustruje poniższa tabela, wszystkie kryteria wyboru wynikają z diagnozy obszaru i są ściśle związane z określonymi w LSR celami i wskaźnikami.

Tabela 24. Kryteria uniwersalne

Lp	Kryterium	Wynik diagnozy ⁸	Zastosowanie (cele)	Wskaźniki ⁹	Typy operacji
1.	Zasięg realizacji operacji	Potrzeba wprowadzenia kryterium wynika z założenia o konieczności jak najszerszego rozszerzenia efektów realizacji LSR dla lokalnej społeczności.	Kryterium uniwersalne, wszystkie przedsięwzięcia.	Wskaźnik produktu (p 1.) Liczba operacji planowanych do zrealizowania Wskaźnik rezultatu (r 2.) Liczba osób bezpośrednio korzystających z operacji	Konkurs Projekty własne Projekty współpracy ¹⁰
2.	Wkład własny	Kryterium stanowi odpowiedź na problem ograniczonych środków na realizację LSR oraz duże potrzeby rozwojowe. Zastosowanie kryterium pozwoli na zwiększenie środków na realizację LSR.	Kryterium uniwersalne, wszystkie przedsięwzięcia.	Wskaźnik produktu (p 1.) Liczba operacji planowanych do zrealizowania Wskaźnik rezultatu (r 2.) Liczba osób bezpośrednio korzystających z operacji	Konkurs
3.	Realizacja operacji na terenie mniejszych miejscowości	Kryterium jest bezpośrednim nawiązaniem do wyników konsultacji społecznych wskazujących na potrzebę wspierania aktywności społeczno-ekonomicznej w mniejszych miejscowościach, które mają mniejszą możliwość wpływania na lokalne decyzje inwestycyjne.	Kryterium uniwersalne, wszystkie przedsięwzięcia.	Wskaźnik produktu (p 1.) Liczba operacji planowanych do zrealizowania Wskaźnik rezultatu (r 2.) Liczba osób bezpośrednio korzystających z operacji	Konkurs Projekty własne Projekty współpracy
4.	Pozytywny wpływ na środowisko	Kryterium stanowi odpowiedź na postulaty zgłaszane przez mieszkańców (zwłaszcza rybaków). Jest też spójne z wynikiem analiz wskazujących, że środowisko stanowi podstawowy potencjał obszaru LSR.	Kryterium uniwersalne, wszystkie przedsięwzięcia.	Wskaźnik produktu (p 1.) Liczba operacji planowanych do zrealizowania Wskaźnik rezultatu (r 1.) Liczba operacji w zakresie ochrony środowiska w wyniku inwestycji	Konkurs Projekty własne Projekty współpracy

⁸ Wynik diagnozy wynika z informacji zawartych w Rozdziale 4 (Analiza SWOT...) oraz Rozdziale 5 (Określenie celów...).

⁹ W większości przypadków kryterium odnosi się do więcej niż jednego wskaźnika, co potwierdza komplementarność i efekt synergii planowanych działań. W tabeli uwzględniono jednak maksymalnie dwa przykładowe wskaźniki: produktu i rezultatu.

¹⁰ Zasadność i sposób wykorzystania kryteriów wyboru w odniesieniu do projektów współpracy i projektów własnych zostanie doprecyzowany po ustaleniu trybu wyboru tego rodzaju operacji.

Lp	Kryterium	Wynik diagnozy ⁸	Zastosowanie (cele)	Wskaźniki ⁹	Typy operacji
				Działania przyczyniające się do dobrego stanu środowiska, obejmujące odbudowę przyrody, zachowanie, ochronę ekosystemów, różnorodności biologicznej, zdrowia i dobrostanu zwierząt.	
5.	Innowacyjność	Kryterium jest spójne z wnioskami konsultacji o potrzebie preferowania operacji wprowadzających innowacyjne rozwiązania na obszarze LSR. Jest też odpowiedzią na zdiagnozowane potrzeby w zakresie konieczności podjęcia aktywnych działań modernizacyjnych.	Kryterium uniwersalne, wszystkie przedsięwzięcia.	Wskaźnik produktu (p 1.) Liczba operacji planowanych do zrealizowania Wskaźnik rezultatu (r 1.) Liczba operacji w zakresie ochrony środowiska w wyniku inwestycji Działania przyczyniające się do dobrego stanu środowiska, obejmujące odbudowę przyrody, zachowanie, ochronę ekosystemów, różnorodności biologicznej, zdrowia i dobrostanu zwierząt.	Konkurs Projekty własne Projekty współpracy
6.	Kluczowi wnioskodawcy	Przyjęcie kryterium jest konsekwencją analiz wskazujących rybaków (zwłaszcza tych o ograniczonym potencjale inwestycyjnym) jako grupę szczególnie istotną dla LSR.	Kryterium uniwersalne, wszystkie przedsięwzięcia.	Wskaźnik produktu (p 1.) Liczba operacji planowanych do zrealizowania Wskaźnik rezultatu (r 2.) Liczba osób bezpośrednio korzystających z operacji	Konkurs
7.	Związek z potencjałem rybackim lub wodnym obszaru LSR	Przyjęcie kryterium jest konsekwencją analiz wskazujących sektor rybacki jako podstawową grupę docelową LSR. Zastosowanie kryterium ma również zapewnić, że środki z LSR będą wspierały operacje ściśle związane z wodnym lub rybackim potencjałem obszaru.	Kryterium uniwersalne, wszystkie przedsięwzięcia.	Wskaźnik produktu (p 1.) Liczba operacji planowanych do zrealizowania Wskaźnik rezultatu (r 1.) Liczba operacji w zakresie ochrony środowiska w wyniku inwestycji	Konkurs Projekty własne Projekty współpracy

Lp	Kryterium	Wynik diagnozy ⁸	Zastosowanie (cele)	Wskaźniki ⁹	Typy operacji
				Działania przyczyniające się do dobrego stanu środowiska, obejmujące odbudowę przyrody, zachowanie, ochronę ekosystemów, różnorodności biologicznej, zdrowia i dobrostanu zwierząt.	
8.	Liczba osób bezpośrednio korzystających z operacji	Zastosowanie kryterium ma przyczynić się do zwiększenia zakresu oddziaływania LSR, a tym samym przyczynić się realizacji potrzeb środowiskowych, infrastrukturalnych i gospodarczych wynikających z diagnozy.	Kryterium uniwersalne, wszystkie przedsięwzięcia.	Wskaźnik produktu (p 1.) Liczba operacji planowanych do zrealizowania Wskaźnik rezultatu (r 2.) Liczba osób bezpośrednio korzystających z operacji	Konkurs Projekty własne Projekty współpracy
9.	Wniosek był przedmiotem czynności doradczych Biura RLGD.	Zastosowanie kryterium ma doprowadzić do realizacji najlepiej przygotowanych i gotowych do realizacji operacji. Stanowiąc będzie również odpowiedź na zagrożenie związane z wycofywaniem się z realizacji operacji już po podpisaniu umowy.	Kryterium uniwersalne, wszystkie przedsięwzięcia.	Wskaźnik produktu (p 1.) Liczba operacji planowanych do zrealizowania Wskaźnik rezultatu (r 4.) Liczba operacji w zakresie współpracy, w których uczestniczy więcej niż jedna RLGD	Konkurs

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 25. Kryteria specyficzne

Lp	Kryterium	Wynik diagnozy ¹¹	Zastosowanie (cele)	Wskaźniki	Typy operacji
1.	Utrzymanie miejsca pracy	Kryterium jest odpowiedzią na zdiagnozowane problemy dotyczące niewystarczającej podaży pracowników dysponujących odpowiednimi	Kryterium specyficzne, dotyczy: P 1.1.	Wskaźnik produktu (p 1.) Liczba operacji planowanych do zrealizowania	Konkurs

¹¹jw.

Lp	Kryterium	Wynik diagnozy ¹¹	Zastosowanie (cele)	Wskaźniki	Typy operacji
		kompetencjami w zakresie produkcji rybackiej.		Wskaźnik rezultatu (r 3.) Liczba osób (utrzymanych miejsc pracy) w wyniku inwestycji	
2.	Bezpośrednie sąsiedztwo akwenów wodnych i/lub rzek	Przyjęcie kryterium jest konsekwencją analiz wskazujących na niedostateczne wykorzystanie potencjału turystyczno-rekreacyjnego zbiorników wodnych.	Kryterium specyficzne, dotyczy. P 2.1	Wskaźnik produktu (p 1.) Liczba operacji planowanych do zrealizowania Wskaźnik rezultatu (r 2.) Liczba osób bezpośrednio korzystających z operacji	Konkurs

Źródło: Opracowanie własne

7.4 Kwalifikowanie operacji jako realizowanych w interesie zbiorowym

Zgodnie z warunkami określonymi w Rozdziale V LSR, pomoc finansowa może zostać przyznana do 85%¹² kosztów, jeśli operacja jest uznana za służącą interesowi zbiorowemu, co oznacza, że spełnia kryteria określone w ppkt i, wiersz 13 załącznika III do rozporządzenia 2021/1139. Operacja służąca interesowi zbiorowemu to taka, która przynosi korzyści całej społeczności lub jej znaczącej części, a nie tylko wąskiej grupie beneficjentów. Projekty tego typu powinny przede wszystkim przyczynić się do poprawy jakości życia, dobrostanu społeczności, rozwoju gospodarczego lub ochrony środowiska, zamiast służyć wyłącznie prywatnym interesom. Ocena, czy dana operacja spełnia kryterium „interesu zbiorowego”, będzie przeprowadzana w dwuetapowym procesie:

Tabela 26. Proces kwalifikowania operacji jak realizowanych w interesie zbiorowym

Etap	Zakres weryfikacji	Mechanizmy kontrolne
<p>Etap I: weryfikacja formalno-merytoryczna Biura RLGD</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Weryfikacja formalna</i> - weryfikacja czy we wniosku znajdują się informacje dotyczące tego, że operacja jest w interesie zbiorowym. Brak takich informacji uniemożliwia zakwalifikowanie operacji jako realizowanej w interesie zbiorowym. Efektem weryfikacji formalnej będzie informacja dla Rady dotycząca wyniku oceny. • <i>Weryfikacja merytoryczna</i> - weryfikacja treści przedstawionych we wniosku pod kątem spójności, rzetelności i kompletności informacji potwierdzających to, że operacja jest w interesie zbiorowym. <ul style="list-style-type: none"> ⇒ <i>spójność</i> - przedstawione przez wnioskodawcę uzasadnienie jest zgodne z przedstawionymi przez niego informacjami o celach, rezultatach i wskaźnikach operacji, ⇒ <i>rzetelność</i> - przedstawione przez wnioskodawcę uzasadnienie jest wiarygodne, co oznacza, że jego argumentacja jest poparta odpowiednimi dowodami lub faktami, które potwierdzają zasadność realizacji projektu zgodnie z zadeklarowanymi celami i przewidywanymi korzyściami dla społeczności. ⇒ <i>kompletność</i> - przedstawione przez wnioskodawcę informacje zawierają dane oraz szczegóły, które są wystarczające aby potwierdzić, że operacja jest w interesie zbiorowym. Kompletność informacji umożliwia osobom dokonującym późniejszej weryfikacji dojście do 	<p>W celu zapewnienia rzetelności procesu weryfikacji stosowane będą następujące rozwiązania:</p> <p>⇒ <i>zasada pisemności</i> - wynik weryfikacji i materiał dowodowy utrwała się w formie pisemnej lub elektronicznej.</p>

¹² W Rozporządzeniu MRiRW o Priorytecie 3, wskazany maksymalny procent dofinansowania wynosi do 100%. W LSR ustalono maksymalny procent do 85% w celu rozszerzenia potencjalnego kręgu wnioskodawców i zwiększenia liczby operacji.

Etap	Zakres weryfikacji	Mechanizmy kontrolne
	<p>tych samych wniosków, do których doszły osoby weryfikujące.</p> <p>Efekt weryfikacji merytorycznej będzie informacja dla Rady dotycząca wyniku oceny.</p>	
<p>Etap II: ocena zgodności prowadzona przez Radę</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Ocena zgodności</i> - Rada RLGD, jako organ decyzyjny, przeprowadzi ocenę zgodności operacji pod kątem realizacji interesu zbiorowego. Punktem wyjścia do oceny będą przedstawione przez Biuro informacje na temat weryfikacji formalno-merytorycznej, przy czym decyzja ostateczna należy do Rady. <p>Należy jednocześnie podkreślić, że w przypadku niezakwalifikowania operacji przez Radę w interesie zbiorowym, Wnioskodawca ma prawo do złożenia protestu.</p>	<p>⇒ <i>zasada pisemności</i> - wynik weryfikacji i materiał dowodowy utrwała się w formie pisemnej lub elektronicznej.</p>

Źródło: Opracowanie RLGD.

Rozdział VIII Proces realizacji LSR i zdolność RLGD do jej realizacji

8.1 Proces realizacji LSR

Proces realizacji LSR przebiegać będzie zgodnie zapisami Rozdziału IX *Plan finansowy (budżet) LSR*. Harmonogram i kwoty naborów, będą na bieżąco aktualizowane, na podstawie danych z monitoringu wdrażania LSR. W zależności od realizacji wskaźników produktu i rezultatu z LSR, stanu realizacji budżetu LSR, liczby podpisanych i rozwiązanych umów o dofinansowanie, na wniosek pracowników Biura będą dokonywane ewentualne zmiany w harmonogramie i budżecie LSR.

Wszystkie wskaźniki produktu i rezultatu będą osiągnęte poprzez projekty realizowane w ramach konkursów, jak również projekty własne i współpracy.

Zakłada się, że pierwsze działania (m.in. nabory wniosków o dofinansowanie) związane z realizacją LSR rozpoczną się w drugiej połowie 2025 r. i potrwać do końca 2029 r. kiedy to zakłada się datę graniczną przeznaczoną na wydatkowanie wszystkich środków w ramach LSR.

Szczególnie nasilenie działań związanych z wdrażaniem LSR przewiduje się na lata 2026 - 2027, kiedy to planowana jest kontraktacja większości środków finansowych. W harmonogramie naborów, na etapie pisania LSR, planuje się przeprowadzenie naborów raz w roku na kilka przedsięwzięć jednocześnie. W zależności od ilości złożonych wniosków, zakontraktowanych środków i zrealizowanych wskaźników, harmonogram będzie aktualizowany i zostaną przeprowadzone nabory uzupełniające.

Zgodnie z zasadą n+2 odnoszącą się do okresu finansowania Unii Europejskiej, lata 2028 oraz 2029 przeznaczone będą natomiast głównie na realizację i rozliczanie projektów.

W ciągu całego okresu wdrażania LSR naborom wniosków towarzyszyć będzie systematyczne doradztwo oraz szkolenia dla beneficjentów, dostosowane do potrzeb mieszkańców obszaru i wnioskodawców.

Uzupełnieniem projektów konkursowych w realizacji LSR są projekty własne, zaplanowane na lata ~~2025-2026-~~2028. Dodatkowym uzupełnieniem są projekty współpracy, których realizacja zaplanowana jest na lata 2026-2027.

Podczas całego procesu wdrażania LSR, Grupa Rybacka "Opolszczyzna" dokładać będzie wszelkich starań aby zapewnić szerokie rozpowszechnianie informacji dotyczących realizacji LSR, jak również umożliwiając włączenie się w jej realizację społeczności zamieszkującej lub działającej na obszarze gmin objętych LSR. Niezbędna zatem będzie skuteczna, dwustronna komunikacja w tym zakresie. W podrozdziale 3.3 Strategii zawarto szczegółowy opis metod angażowania społeczności lokalnej w proces realizacji LSR. Spośród wskazanych tam form komunikacji szczególne znaczenie będą miały następujące:

- Internet - wszelkie informacje nt. naborów wniosków, projektów wybranych do realizacji, a także efektów ich realizacji będą na bieżąco publikowane przede wszystkim na stronie internetowej stowarzyszenia oraz w mediach społecznościowych. W tym celu zostaną wykorzystane różnorodne środki przekazu, m.in. posty statyczne, filmy, zdjęcia oraz kilka rodzajów mediów społecznościowych (w tym Facebook, Instagram, Youtube, LinkedIn) aby dotrzeć do różnych grup odbiorców.
- Tradycyjne metody komunikacji, jak plakaty, publikacje papierowe (m.in. obrazujących dobre praktyki i wykorzystania środków na obszarze).
- Spotkania bezpośrednie - w zależności od bieżących potrzeb, do uzyskiwania wszelkich informacji zwrotnych nt. wdrażania LSR, konsultacji, planów, aktualnych problemów czy oczekiwań lokalnej społeczności, wykorzystywane będą wszelkie działania oparte na bezpośrednich spotkaniach, w tym cykliczne rybackie spotkania branżowe, doradztwo, szkolenia, konferencje, Walne Zebrania Członków stowarzyszenia, a także inne wydarzenia promocyjno-informacyjne organizowane lub współorganizowane przez stowarzyszenie .
- Badania ankietowe (w formie elektronicznej i papierowej) dając możliwość oceny efektów wdrażania LSR i poziomu zadowolenia mieszkańców gmin obszaru objętego LSR. Ta forma komunikacji będzie zwłaszcza stosowana przy procesie wprowadzania zmian LSR.
- Korespondencja papierowa i mailowa - wysyłka informacji do zainteresowanych poszczególnymi tematami działalności RLGD (np. osoby zainteresowane naborami, wydarzeniami promocyjnymi, przepisami na potrawy z ryb, edukacją przyrodniczą).
- Współpraca z mediami tradycyjnymi: radio, prasa, telewizja.

Wszystkie wymienione formy komunikacji będą wykorzystywane aby rozpowszechnić informacje dotyczące realizacji LSR i zaktywizować społeczność lokalną do udziału we wdrażaniu LSR.

Najwięcej działań zostanie podjętych w celu aktywizacji grupy szczególnie istotnej dla wdrażania LSR, tj. przedstawiciele sektora rybackiego. Oprócz wyżej wymienionych form komunikacji, będzie kontynuowana grupa dyskusyjna z gospodarstwami z całego obszaru na platformie Whatsup, która umożliwi bezpośrednią wymianę doświadczeń, szybką informację zwrotną i dotarcie bezpośrednio do każdego rybaka. Dla sektora rybackiego planuje się zorganizowanie minimum 1 raz w roku spotkania branżowego, na którym poruszane są tematy istotne z punktu widzenia wdrażania LSR, a także prelekcje zaproszonych gości dotyczące problemów i tematów branży (np. zdrowie ryb, legislacja, możliwość pozyskiwania środków zewnętrznych).

W celu zapewnienia szerokiej informacji nt. LSR oraz aktywizacji społeczności lokalnej w proces jej wdrażania, kontynuowana będzie szeroka współpraca z wszelkimi instytucjami, organizacjami i innymi podmiotami - zwłaszcza związanymi z branżą rybacką - działającymi na obszarze LSR (m.in. Okręg oraz Koła Polskiego Związku Wędkarskiego, opolski oddział Polskiego Towarzystwa Rybackiego, gospodarstwa rybackie, lokalne grupy działania, koła gospodyń wiejskich, stowarzyszenia odnowy wsi, gminne ośrodki kultury, Izba Rolnicza, Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa, Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Urząd Marszałkowski, itp.).

GR „Opolszczyzna” zobowiązuje się do uwzględnienia zasad horyzontalnych zgodnych z art. 9 rozporządzenia 2021/1060 na każdym etapie realizacji LSR. Podstawową zasadą jaką będzie się kierować Grupa jest założenie, że LSR dla obszaru objętego działaniem Grupy Rybackiej „Opolszczyzna” jest dokumentem, w którego opracowaniu, wdrażaniu i ewaluacji może uczestniczyć każda zainteresowana osoba. Strategia jest zgodna z zapisami zarówno Karty Praw Podstawowych, jak i Konwencją o Prawach Osób Niepełnosprawnych. Jej zakres w żaden sposób nie stoi w sprzeczności z wymogami tych dokumentów, dotyczących poszanowania fundamentalnych praw człowieka takich jak m.in. prawa do godności, wolności, solidarności, równości – w tym - równości wobec prawa oraz niedyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną, posiadania praw obywatelskich oraz prawa do wymiaru sprawiedliwości.

W konkursach na wybór operacji w ramach LSR będzie mogła startować każda osoba i podmiot z obszaru Grupy Rybackiej spełniający formalne warunki dostępu. Sprawdzanie przestrzegania równości szans będzie odbywało się również na etapie oceny złożonych wniosków o przyznanie pomocy. Równość szans będzie również przestrzegana w bezpośrednich działaniach Grupy Rybackiej, m.in. poprzez dobieranie środków komunikacji stosownie do grupy docelowej, przyjmowanie uczestników na doradztwo, szkolenia, warsztaty itp. wg. kolejności zgłaszania i limitu dostępnych miejsc, na spotkania wybierane będą wyłącznie miejsca dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych, unikanie drobnej czcionki w materiałach drukowanych itp.

LSR dla obszaru objętego działaniem Grupy Rybackiej „Opolszczyzna” jest zgodna z celami wspierania zrównoważonego rozwoju, ponieważ jej zakres w żaden sposób nie stoi również w sprzeczności z przepisami dotyczącymi ochrony środowiska z uwzględnieniem potrzeb przyszłych pokoleń. Strategia nie przewiduje wspierania przedsięwzięć mogących negatywnie oddziaływać na środowisko. W konkursach na wdrażanie LSR będzie weryfikowane czy i w jakim zakresie wnioskodawcy wykazali, że ich działania inwestycyjne mogą potencjalnie wpływać na środowisko.

Także bezpośrednie działania GR „Opolszczyzna” nakierowane będą na informację i edukację mieszkańców obszaru w zakresie znaczenia zrównoważonego zagospodarowania zasobów dla rozwoju lokalnego (m.in. promocja bioróżnorodności, zrównoważonego rybactwa).

W wyniku ewaluacji lub na wniosek osób zainteresowanych (członek GR, pracownik biura, mieszkańiec obszaru) LSR może zostać zmieniona. Zgodnie ze Statutem Stowarzyszenia, Zarząd GR zatwierdza aktualizację LSR. Szczegółowy proces wprowadzania zmian LSR zostanie określony przez Zarząd GR „Opolszczyzna” w formie uchwały.

8.2 Zdolność RLGD do realizacji LSR

Stowarzyszenie Grupa Rybacka „Opolszczyzna” dzięki swojemu przeszło 15-letniemu doświadczeniu posiada wszelkie niezbędne zasoby umożliwiające realizację kolejnej LSR.

Do zasobów tych, należy przede wszystkim doświadczony zespół pracowników - dyrektora biura oraz specjalisty ds. projektów - z przeszło 13-letnim stażem pracy w stowarzyszeniu. Dysponują oni odpowiednim do potrzeb doświadczeniem, kompetencjami, wiedzą i umiejętnościami (przyjęto również odpowiednie wymagania dotyczące stanowisk w Regulaminie biura, które pozwolą zachować przez cały czas odpowiednią zdolność wdrażania LSR). W razie możliwości i potrzeb, uwzględnia się zatrudnienie dodatkowej osoby w biurze.

Dwóch na trzech członków Zarządu jest przedstawicielami sektora rybackiego - również z wieloletnim stażem

sprawowania swoich funkcji w Zarządzie.

Grupa Rybacka ma także podpisaną umowę o współpracę z firmą prowadzącą księgowość, radcą prawnym, a także umowę zlecenie na doraźną pomoc informatyczną.

Stowarzyszenie posiada również odpowiednie zaplecze w postaci zmodernizowanej, sprawnie działającej strony internetowej (www.opolskieryby.pl). Grupa Rybacka ma także wieloletnie doświadczenie w prowadzeniu mediów społecznościowych, gdzie z sukcesem prowadzi komunikację na temat swojej działalności ze stale rosnącą grupą odbiorców (Facebook, Instagram, YouTube, LinkedIn).

Stowarzyszenie posiada w centralnej części obszaru LSR (Opole) biuro wraz z niezbędnym wyposażeniem, które pozwala na prowadzenie doradztwa, jak również sprawną obsługę wniosków o dofinansowanie i wszystkich interesariuszy.

Do obsługi wniosków o dofinansowanie, przewiduje się korzystanie z odpowiedniego, elektronicznego systemu oceny wniosków, który umożliwi sprawną i szybką komunikację z członkami Rady oceniającej projekty.

Na potrzeby działań edukacyjnych, informacyjnych oraz promocyjnych Stowarzyszenie może zatrudniać ekspertów zewnętrznych. W trakcie wdrażania LSR do prac związanych z działalnością stowarzyszenia będą mogły być również zatrudnione osoby na zasadzie wolontariatu, zgodnie z ustawą o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Oprócz doświadczonych pracowników i członków Zarządu, zdecydowana większość członków Rady wybierającej wnioski o dofinansowanie to osoby, które od lat zasiadają w jej szeregach. Posiadają one zatem niezbędne doświadczenie, wiedzę i kompetencje do oceny wniosków o dofinansowanie. Planuje się również, że wiedza i kompetencje zarówno członków Rady, Zarządu, jak i pracowników biura będą systematycznie podnoszone, zgodnie z corocznie aktualizowanym Planem Szkoleń.

Rozdział IX Plan finansowy (budżet) LSR

9.1 Opis finansowania działalności RLGD.

Szacunek budżetu w łącznej kwocie 2,8 mln EUR na realizację LSR został ustalony w następujący sposób (biorąc pod uwagę informacje dotyczące podziału środków z *Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 20 lutego 2024 r. w sprawie punktacji kryteriów oceny strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność oraz sposobu podziału środków przeznaczonych na realizację tych strategii w ramach Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury na lata 2021-2027*):

- kwota 1,8 mln EUR – jako kwota „bazowa” na podstawie zapisów paragrafu 2 pkt. 1.1) w/w *Rozporządzenia MRiRW w sprawie punktacji (...)*,
- dodatkowe 500 tys. euro – za kryterium opisane w paragrafie 2 pkt. 1.2a) w/w *Rozporządzenia MRiRW w sprawie punktacji (...)* – za liczbę przedstawicieli sektora rybackiego na obszarze objętym realizacją LSR w przedziale 26 do 50 (co zostało udokumentowane załącznikiem pn. *Oświadczenie dotyczące liczby przedstawicieli sektora rybackiego*)
- dodatkowe 500 tys. euro – za kryterium opisane w paragrafie 2 pkt. 1.3a) w/w *Rozporządzenia MRiRW w sprawie punktacji (...)* za wartość produkcji sektora rybackiego na obszarze objętym realizacją LSR pomiędzy 10 mln zł a 20 mln zł (co zostało udokumentowane załącznikiem *Oświadczenie dotyczące wartości produkcji sektora rybackiego*).

Po wyborze LSR do dofinansowania oraz podpisaniu umowy ramowej w dniu 5 marca 2025 roku, łączny budżet przyznany na realizację LSR wyniósł: 2,64 mln EUR.

LSR ma charakter monofunduszowy – tj. zakłada się sfinansowanie jej realizacji ze środków Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury w ramach programu operacyjnego Fundusze Europejskie dla Rybactwa na lata 2021-2027. Przy podziale środków na poszczególne działania (tj. 3.3 – Funkcjonowanie RLGD oraz 3.1 – Realizacja LSR – w tym współpraca i operacje własne, kierowano się ograniczeniami wynikającymi z Rozporządzenia MRiRW o Priorytecie 3.

Tabela 27. Podział budżetu LSR na poszczególne działania.

Zakres wsparcia	Procentowy udział w całościowym budżecie (%)	Środki ogółem (EURO)
działanie 3.1	85%	2.380.000,00 EUR
działanie 3.3	15%	420.000,00 EUR
Razem	100%	2.800.000,00 EUR
zakres wsparcia	procentowy udział w całościowym budżecie (%)	środki ogółem (euro)
Działanie 3.1	85%	2 244 000,00
Działanie 3.3	15%	396 000,00
RAZEM	100%	2 640 000,00

Źródło: Opracowanie własne

9.2 Powiązanie budżetu z celami LSR.

Podział budżetu na poszczególne cele, przedsięwzięcia i środki kształtuje się następująco:

Tabela 28. Podział budżetu LSR na poszczególne cele, przedsięwzięcia i środki.

Nazwa przedsięwzięcia	Cel z rozporządzenia	ŁĄCZNE ŚRODKI NA CEL		ŚRODKI NA NABORY		ŚRODKI NA PROJEKTY WŁASNE		ŚRODKI NA WSPÓŁPRACĘ	
		KWOTA	% BUDŻETU LSR	KWOTA	% BUDŻETU LSR	KWOTA	% BUDŻETU LSR	KWOTA	% BUDŻETU LSR
POTENCJAŁ - PODAŻ WYSOKIEJ JAKOŚCI PRODUKTÓW RYBACKICH									
1.1. Wysoka konkurencyjność podmiotów sektora rybackiego	5	€725 000,00	25,89%	€700 000,00	25,00%	€25 000,00	0,89%	€0,00	0,00%
1.2 Warunki środowiskowe dla wysokiej jakości produktów rybackich	2	€250 000,00	8,95%	€250 000,00	8,95%	€0,00	0,00%	€0,00	0,00%
1.3 Inspieracja dla rozwoju	6	€140 000,00	5,00%	€0,00	0,00%	€0,00	0	€140 000,00	5,00%
POTRZEBA - ZWIĘKSZENIE POPYTU NA LOKALNE PRODUKTY RYBACKIE									
2.1 Rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej na obszarach rybackich	4	€700 000,00	25,00%	€700 000,00	25,00%	€0,00	0,00%	€0,00	0,00%
2.2 Wzrost zainteresowania kulturą i produktami rybackimi	3	€565 000,00	20,18%	€450 000,00	16,07%	€115 000,00	4,11%	€0,00	0,00%
PODSUMOWANIE		€2 380 000,00	85,00%	€2 100 000,00	75,00%	€140 000,00	5,00%	€140 000,00	5,00%

Nazwa przedsięwzięcia	Cel z rozporządzenia	ŁĄCZNE ŚRODKI NA CEL		ŚRODKI NA NABORY		ŚRODKI NA PROJEKTY WŁASNE		ŚRODKI NA WSPÓŁPRACĘ	
		KWOTA	% BUDŻETU LSR	KWOTA	% BUDŻETU LSR	KWOTA	% BUDŻETU LSR	KWOTA	% BUDŻETU LSR
POTENCJAŁ - PODAŻ WYSOKIEJ JAKOŚCI PRODUKTÓW RYBACKICH									
1.1. Wysoka konkurencyjność podmiotów sektora rybackiego	5	€544 000,00	20,61%	€483 000,00	18,30%	€61 000,00	2,31%	€0,00	0,00%
1.2 Warunki środowiskowe dla wysokiej jakości produktów rybackich	2	€216 500,00	8,20%	€216 500,00	8,20%	€0,00	0,00%	€0,00	0,00%
1.3 Inspieracja dla rozwoju	6	€132 000,00	5,00%	€0,00	0,00%	€0,00	0,00%	€132 000,00	5,00%
POTRZEBA - ZWIĘKSZENIE POPYTU NA LOKALNE PRODUKTY RYBACKIE									
2.1 Rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej na obszarach rybackich	4	€1 009 000,00	38,22%	€1 009 000,00	38,22%	€0,00	0,00%	€0,00	0,00%
2.2 Wzrost zainteresowania kulturą i produktami rybackimi	3	€342 500,00	12,97%	€271 500,00	10,28%	€71 000,00	2,69%	€0,00	0,00%
PODSUMOWANIE		€2 244 000,00	85,00%	€1 980 000,00	75,00%	€132 000,00	5,00%	€132 000,00	5,00%

Źródło: Opracowanie własne

Zgodnie z zapisami Rozdziału V, priorytetowe cele główne LSR to: cel 3, cel 4 i cel 5. Tam właśnie planuje się przeznaczyć największe środki z budżetu (odpowiednio 20,18%, 25,00% i 25,89% 12,97%, 38,22%, 20,61% ogólnej kwoty budżetu).

Szacuje się, że operacje realizowane w celu 3 będą miały charakter nie inwestycyjny, lecz miękki – edukacyjny, promocyjny, dlatego kwoty operacji będą niższe, a na cel zaplanowano mniejszy budżet.

Z uwagi na zgłaszane w trakcie konsultacji nad niniejszą LSR potrzeby realizacji projektów nakierowanych na ochronę i odbudowę naturalnych ekosystemów i bioróżnorodności środowiskowej (cel 2), w budżecie LSR zaplanowano również środki i na ten cel. W stosunku jednak, do określonych powyżej celów priorytetowych, na realizację celu 2 przeznaczają się najmniejszą ilość środków.

Dopełnieniem realizacji LSR poprzez nabory projektów są projekty własne oraz projekty w ramach współpracy międzyterytorialnej i międzynarodowej realizowane przez Grupę Rybacką „Opolszczyzna”. Projekty własne planowane są do wdrożeń w ramach celu 5 oraz celu 3, poprzez realizację operacji polegających m.in. na organizacji wydarzeń promujących lokalne produkty rybackie, edukację na temat hodowli ryb, wsparcie merytoryczne gospodarstw w celu zwiększania jakości podaży ich produktów.

Planowane do realizacji przez Grupę Rybacką „Opolszczyzna” projekty współpracy wspierać będą wszystkie powyższe cele przez wymianę wiedzy i doświadczeń oraz budowę sieci kontaktów o charakterze międzyterytorialnym lub międzynarodowym.

9.3 Plan realizacji budżetu.

Wdrażanie LSR planuje się rozpocząć niezwłocznie, po otrzymaniu niezbędnych narzędzi, przepisów, wytycznych i zasad do przeprowadzania naborów. Konsultacje na temat możliwych do uzyskania środków są już przeprowadzane przez Zarząd i pracowników Biura od momentu opublikowania *Rozporządzenia MRiRW o Priorytecie 3* (m.in. przy zbieraniu informacji do sporządzenia analizy SWOT oraz konsultacji LSR).

W poniższej tabeli przedstawiono plan realizacji budżetu LSR. W pierwszym roku finansowania planuje się przeprowadzić nabory wybierając do realizacji operacje z łącznym wykorzystaniem budżetu na ok. ~~23~~29%. Przez operacje wybrane do realizacji rozumie się operacje pozytywnie ocenione i wybrane do realizacji przez Radę RLGD, mieszczące się w limicie środków przeznaczonych na dany nabór.

Zakłada się, że 2026 rok będzie najbardziej intensywny pod kątem wdrażania LSR. Nabyta w ciągu 2025 r. wiedza i doświadczenie we wdrażaniu nowego programu operacyjnego pozwoli zintensyfikować prace związane zarówno z ogłaszaniem i przeprowadzaniem naborów wniosków o dofinansowanie, jak i realizacją projektów własnych i współpracy przez Grupę Rybacką „Opolszczyzna”. Na koniec 2026 roku planuje się wykorzystanie budżetu na poziomie ponad ~~90~~ 70%. W roku 2027 - w zależności od faktycznego stopnia wykorzystania budżetu - planuje się tzw. nabory uzupełniające, wykorzystujące 100% budżetu przeznaczonego na nabory wniosków o dofinansowanie (dla beneficjentów innych niż Grupa Rybacka „Opolszczyzna”).

W roku 2028 i 2029 na etapie pisania niniejszej LSR, nie planuje się już przeprowadzania naborów wniosków o dofinansowanie. W 2028 roku zaplanowano jedynie realizację operacji własnej. Będzie to czas realizacji projektów, promocji dobrych praktyk oraz przeprowadzenia ewentualnych dodatkowych naborów w razie uwolnienia środków z poprzednich lat.

Tabela 29. Plan realizacji budżetu LSR.

	Środki na operacje wybrane do realizacji (w euro)									
	do 31.12.2025*		31.12.2026		31.12.2027		31.12.2028		31.12.2029	
	kwota ogółem (euro)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (euro)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (euro)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (euro)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (euro)	% wykorzystania budżetu LSR
Operacje z ramach Celu 3: <i>Promowanie i rozwijanie dziedzictwa kulturowego (...)</i>	150 000,00	26,55%	200 000,00	61,95%	165 000,00	91,15%	50 000,00	100,00%	0,00	100,00%
Przedsięwzięcie 2.2										
Operacje z ramach Celu 4: <i>Podnoszenie poziomu życia na obszarach rybackich</i>	200 000,00	28,57%	350 000,00	78,57%	150 000,00	100,00%	0,00	100,00%	0,00	100,00%
Przedsięwzięcie 2.1										
Operacje z ramach Celu 5 <i>Rozwój zrównoważonej niebieskiej gospodarki lub gospodarki (...)</i>	200 000,00	27,59%	350 000,00	75,86%	175 000,00	100,00%	0,00	100,00%	0,00	100,00%
Przedsięwzięcie 1.1										
Operacje z ramach Celu 2: <i>Ochrona i odbudowa naturalnych ekosystemów i bioróżnorodności środowiskowej (...)</i>	0,00	0,00%	150 000,00	60,00%	100 000,00	100,00%	0,00	100,00%	0,00	100,00%
Przedsięwzięcie 1.2										
Operacje w ramach Celu 6: <i>Współpraca międzyterytorialna i międzynarodowa (...)</i>	0,00	0,00%	70 000,00	50,00%	70 000,00	100,00%	0,00	100,00%	0,00	100,00%
Przedsięwzięcie 1.3										
RAZEM	550 000,00	23,11%	1 120 000,00	70,17%	860 000,00	97,90%	50 000,00	100,00%	0,00	100,00%

	środki na operacje wybrane do realizacji (w euro)										SUMA	
	rok 2025		rok 2026		rok 2027		rok 2028		rok 2029		lata 2025 - 2029	
	kwota ogółem (euro)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (euro)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (euro)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (euro)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (euro)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (euro)	% wykorzystania budżetu LSR
Operacje z ramach Celu 5 <i>Rozwój zrównoważonej niebieskiej gospodarki lub gospodarki(...)</i>	€ 0,00	0,00%	€473 000,00	86,95%	€71 000,00	100,00%	€ 0,00	100,00%	€ 0,00	100,00%	€544 000,00	100,00%
Przedsięwzięcie 1.1												
Operacje z ramach Celu 2: <i>Ochrona i odbudowa naturalnych ekosystemów i bioróżnorodności środowiskowej(...)</i>	€95 000,00	43,88%	€121 500,00	100,00%	€ 0,00	100,00%	€ 0,00	100,00%	€ 0,00	100,00%	€216 500,00	100,00%
Przedsięwzięcie 1.2												
Operacje w ramach Celu 6: <i>Współpraca międzyterytorialna i międzynarodowa(...)</i>	€125 000,00	94,70%	€7 000,00	100,00%	€ 0,00	-%	€ 0,00	100,00%	€ 0,00	100,00%	€132 000,00	100,00%
Przedsięwzięcie 1.3												
Operacje z ramach Celu 4: <i>Podnoszenie poziomu życia na obszarach rybackich</i>	€324 000,00	32,11%	€685 000,00	100,00%	€ 0,00	100,00%	€ 0,00	100,00%	€ 0,00	100,00%	€1 009 000,00	100,00%
Przedsięwzięcie 2.1												
Operacje z ramach Celu 3: <i>Promowanie i rozwijanie dziedzictwa kulturowego(...)</i>	€107 000,00	31,24%	€164 000,00	79,12%	€71 500,00	100,00%	€ 0,00	100,00%	€ 0,00	100,00%	€342 500,00	100,00%
Przedsięwzięcie 2.2												
RAZEM	€651 000,00	29,01%	€1 450 500,00	93,65%	€142 500,00	100,00%	€ 0,00	100,00%	€ 0,00	100,00%	€2 244 000,00	100,00%

Źródło: Opracowanie własne

Harmonogram planowanych naborów będzie aktualizowany w zależności od realizacji wskaźników oraz zainteresowania beneficjentów. **Poniższy harmonogram ma ogólny charakter. Szczegółowy harmonogram na poszczególne przedsięwzięcia jest określony w odrębnym dokumencie, który jest aktualizowany, zatwierdzany przez IZ i zamieszczany na stronie internetowej Grupy Rybackiej „Opolszczyzna”.**

Tabela 30. Harmonogram planowanych naborów wniosków o dofinansowanie.

I.p.	Typ operacji	Wnioskodawcy	Planowany termin naboru	Limit środków finansowych na dany nabór wniosków o dofinansowanie (euro)
1	Konkurs	<ul style="list-style-type: none"> rybacy, tj. osoby fizyczne prowadzące uznaną przez państwo polskie, komercyjną działalność połowową; podmioty prowadzące działalność gospodarczą na obszarze realizacji LSR w zakresie chowu lub hodowli organizmów wodnych; jednostki samorządu terytorialnego lub podległe im jednostki organizacyjne; podmioty prowadzące działalność gospodarczą na obszarze realizacji LSR; stowarzyszenia, fundacje lub inne organizacje społeczne lub zawodowe 	07.2025	550 000,00
2	Konkurs	<ul style="list-style-type: none"> rybacy, tj. osoby fizyczne prowadzące uznaną przez państwo polskie, komercyjną działalność połowową; podmioty prowadzące działalność gospodarczą na obszarze realizacji LSR w zakresie chowu lub hodowli organizmów wodnych; jednostki samorządu terytorialnego lub podległe im jednostki organizacyjne; podmioty prowadzące działalność gospodarczą na obszarze realizacji LSR; stowarzyszenia, fundacje lub inne organizacje społeczne lub zawodowe 	01.2026	960 000,00
3	Projekt współpracy	Grupa Rybacka "Opolszczyzna"	03.2026	70 000,00
4	Projekt własny	Grupa Rybacka "Opolszczyzna"	06.2026	65 000,00
5	Projekt własny	Grupa Rybacka "Opolszczyzna"	07.2026	25 000,00
6	Konkurs	<ul style="list-style-type: none"> rybacy, tj. osoby fizyczne prowadzące uznaną przez państwo polskie, komercyjną działalność połowową; podmioty prowadzące działalność gospodarczą na obszarze realizacji LSR w zakresie chowu lub hodowli organizmów wodnych; jednostki samorządu terytorialnego lub podległe im jednostki organizacyjne; podmioty prowadzące działalność gospodarczą na obszarze realizacji LSR; stowarzyszenia, fundacje lub inne organizacje społeczne lub zawodowe 	01.2027	590 000,00
7	Projekt współpracy	Grupa Rybacka "Opolszczyzna"	03.2027	70 000,00
8	Projekt własny	Grupa Rybacka "Opolszczyzna"	03.2028	50 000,00
				2 380 000,00

Źródło: opracowanie własne

Tabela 30. Harmonogram planowanych naborów wniosków o dofinansowanie

I.p.	Typ operacji	Wnioskodawcy	Planowany termin naboru	Limit środków finansowych na dany nabór wniosków o dofinansowanie (euro)
1	Konkurs	<ul style="list-style-type: none"> ● rybacy, tj. osoby fizyczne prowadzące uznaną przez państwo polskie, komercyjną działalność połowową; ● podmioty prowadzące działalność gospodarczą na obszarze realizacji LSR w zakresie chowu lub hodowli organizmów wodnych; ● osoby władające obwodem rybackim na podstawie umowy, o której mowa w art. 4 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 18 kwietnia 1985 r. o rybactwie śródlądowym (Dz. U. z 2022 r. poz. 883). ● jednostki samorządu terytorialnego lub podległe im jednostki organizacyjne; ● podmioty prowadzące działalność gospodarczą na obszarze realizacji LSR; ● stowarzyszenia, fundacje lub inne organizacje społeczne lub zawodowe 	2026	1 835 500,00
2	Projekt współpracy	Grupa Rybacka "Opolszczyzna"	2026	132 000,00
3	Projekt własny	Grupa Rybacka "Opolszczyzna"	2026	71 000,00
4	Konkurs	<ul style="list-style-type: none"> ● rybacy, tj. osoby fizyczne prowadzące uznaną przez państwo polskie, komercyjną działalność połowową; ● podmioty prowadzące działalność gospodarczą na obszarze realizacji LSR w zakresie chowu lub hodowli organizmów wodnych; ● osoby władające obwodem rybackim na podstawie umowy, o której mowa w art. 4 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 18 kwietnia 1985 r. o rybactwie śródlądowym (Dz. U. z 2022 r. poz. 883). ● jednostki samorządu terytorialnego lub podległe im jednostki organizacyjne; ● podmioty prowadzące działalność gospodarczą na obszarze realizacji LSR; ● stowarzyszenia, fundacje lub inne organizacje społeczne lub zawodowe 	2027	144 500,00
5	Projekt własny	Grupa Rybacka "Opolszczyzna"	2027	61 000,00
				2 244 000,00

Źródło: Opracowanie własne

Rozdział X Wskaźniki realizacji LSR

Każdy z zastosowanych w LSR wskaźników dedykowany jest do poszczególnych celów głównych realizowanych przez konkretne przedsięwzięcia. Przy wyborze wskaźników kierowano się następującymi zasadami:

- wskaźniki muszą być adekwatne do związanego z nimi kierunku interwencji,
- tam gdzie zasadne, należy uwzględnić ustalone w Programie wskaźniki dotyczące realizacji Priorytetu 3,
- wskaźniki są mierzalne i określone w jednostkach, a nie procentowo,
- wartości wskaźników wynikają z planowanej alokacji środków i okresu realizacji.

Efektom powyższych założeń było przyjęcie następujących wskaźników produktu i rezultatu:

Tabela 31. Opis wskaźników

Nazwa wskaźnika	Sposób ustalania i adekwatność
Wskaźnik produktu (p 1.) Liczba operacji planowanych do zrealizowania	Ustalony w Programie obligatoryjny wskaźnik produktu dotyczący realizacji Priorytetu 3. Wskaźnik w sposób jednoznaczny, czytelny i rzetelny określa poziom realizacji LSR, dając jednocześnie możliwość oceny skuteczności podejmowanych działań. Zastosowanie wskaźnika obligatoryjnego umożliwia również prowadzenie analiz porównawczych w odniesieniu do innych LSR.
Wskaźnik rezultatu (r 1.) Liczba operacji w zakresie ochrony środowiska w wyniku inwestycji Działania przyczyniające się do dobrego stanu środowiska, obejmujące odbudowę przyrody, zachowanie, ochronę ekosystemów, różnorodności biologicznej, zdrowia i dobrostanu zwierząt	Ustalony w Programie obligatoryjny wskaźnik rezultatu dotyczący realizacji Priorytetu 3. Wskaźnik w sposób jednoznaczny, czytelny i rzetelny określa poziom realizacji LSR, dając jednocześnie możliwość oceny skuteczności podejmowanych działań. Zastosowanie wskaźnika obligatoryjnego umożliwia również prowadzenie analiz porównawczych w odniesieniu do innych LSR.
Wskaźnik rezultatu (r 2.) Liczba osób bezpośrednio korzystających z operacji	Ustalony w Programie obligatoryjny wskaźnik rezultatu dotyczący realizacji Priorytetu 3. Wskaźnik w sposób jednoznaczny, czytelny i rzetelny określa poziom realizacji LSR, dając jednocześnie możliwość oceny skuteczności podejmowanych działań. Zastosowanie wskaźnika obligatoryjnego umożliwia również prowadzenie analiz porównawczych w odniesieniu do innych LSR.
Wskaźnik rezultatu (r 3.) Liczba osób (utrzymanych miejsc pracy) w wyniku inwestycji	Ustalony w Programie obligatoryjny wskaźnik rezultatu dotyczący realizacji Priorytetu 3. Wskaźnik w sposób jednoznaczny, czytelny i rzetelny określa poziom realizacji LSR, dając jednocześnie możliwość oceny skuteczności podejmowanych działań. Zastosowanie wskaźnika obligatoryjnego umożliwia również prowadzenie analiz porównawczych w odniesieniu do innych LSR.

Nazwa wskaźnika	Sposób ustalania i adekwatność
<p>Wskaźnik rezultatu (r 4.) Liczba operacji w zakresie współpracy, w których uczestniczy więcej niż jedna RLGD</p>	<p>Ustalony w Programie obligatoryjny wskaźnik rezultatu dotyczący realizacji Priorytetu 3. Wskaźnik w sposób jednoznaczny, czytelny i rzetelny określa poziom realizacji LSR, dając jednocześnie możliwość oceny skuteczności podejmowanych działań. Zastosowanie wskaźnika obligatoryjnego umożliwia również prowadzenie analiz porównawczych w odniesieniu do innych LSR.</p>

Źródło: Opracowanie własne

Szczegółowe informacje na temat poszczególnych wskaźników znajdują się w poniższej tabeli.

Tabela 32. Zastosowane wskaźniki

Lp	Nazwa operacji	Wnioskodawcy/ beneficjenci	Typ operacji	Nazwa wskaźnika produktu/ wskaźnika rezultatu	Typ wskaźnika produktu/ wskaźnika rezultatu	Jednostka miary wskaźnika produktu/ wskaźnika rezultatu	Wartość początkowa wskaźnika produktu/ wskaźnika rezultatu	Wartość końcowa wskaźnika produktu/ wskaźnika rezultatu	Źródło danych / sposób pomiaru wskaźnika produktu/ wskaźnika rezultatu
1.	Przedsięwzięcie 1.1 Wysoka konkurencyjność podmiotów sektora rybackiego (Cel 5)	<ul style="list-style-type: none"> rybacy; podmioty prowadzące działalność gospodarczą na obszarze realizacji LSR, w zakresie chowu, hodowli organizmów wodnych, przetwórstwa lub dystrybucji produktów rybnych; osoby władające obwodem rybackim na podstawie umowy, o której mowa w art. 4 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 18 kwietnia 1985 r. o rybactwie śródlądowym (Dz. U. z 2022 r. poz. 883); stowarzyszenia, fundacje lub inne organizacje społeczne lub zawodowe; podmioty prowadzące działalność gosp. na obszarze realizacji LSR; Grupa Rybacka "Opolszczyzna" 	Konkurs Projekty własne	<p>p 1. Liczba operacji planowanych do zrealizowania</p> <p>r 2. Liczba osób bezpośrednio korzystających z operacji</p> <p>r 3. Liczba osób (utrzymanych miejsc pracy) w wyniku inwestycji</p>	Wskaźnik produktu Wskaźnik rezultatu Wskaźnik rezultatu	Operacja Osoby Osoby	0 0 0	10 8 40 30 8-6	Dane z monitoringu wewnętrznego RLGD. Pomiar na podstawie dokumentacji projektowej. Narastająco.

Lp	Nazwa operacji	Wnioskodawcy/ beneficjenci	Typ operacji	Nazwa wskaźnika produktu/ wskaźnika rezultatu	Typ wskaźnika produktu/ wskaźnika rezultatu	Jednostka miary wskaźnika produktu/ wskaźnika rezultatu	Wartość początkowa wskaźnika produktu/ wskaźnika rezultatu	Wartość końcowa wskaźnika produktu/ wskaźnika rezultatu	Źródło danych / sposób pomiaru wskaźnika produktu/ wskaźnika rezultatu
2.	Przedsięwzięcie 1.2 Warunki środowiskowe dla wysokiej jakości produktów rybackich (Cel 2)	<ul style="list-style-type: none"> rybacy; podmioty prowadzące działalność gospodarczą na obszarze realizacji LSR w zakresie chowu lub hodowli organizmów wodnych; osoby władające obwodem rybackim na podstawie umowy, o której mowa w art. 4 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 18 kwietnia 1985 r. o rybnictwie śródlądowym (Dz. U. z 2022 r. poz. 883); jednostki samorządu terytorialnego lub podległe im jednostki organizacyjne; podmioty prowadzące działalność gosp. na obszarze realizacji LSR. 	Konkurs	<p>p 1. Liczba operacji planowanych do zrealizowania</p> <p>r 1. Liczba operacji w zakresie ochrony środowiska w wyniku inwestycji</p> <p>r.1 Działania przyczyniające się do dobrego stanu środowiska, obejmujące odbudowę przyrody, zachowanie, ochronę ekosystemów, różnorodności biologicznej, zdrowia i dobrostanu zwierząt</p>	Wskaźnik produktu	Operacja	0	4	Dane z monitoringu wewnętrznego RLGD. Pomiar na podstawie dokumentacji projektowej. Narastająco.
					Wskaźnik rezultatu	Operacja	0	4	
3.	Przedsięwzięcie 1.3 Inspiracja do rozwoju (Cel 6)	<ul style="list-style-type: none"> Grupa Rybacka „Opolszczyzna” 	Projekt współpracy	<p>p 1. Liczba operacji planowanych do zrealizowania</p> <p>r 4. Liczba operacji w zakresie współpracy, w których uczestniczy więcej niż jedna RLGD</p>	Wskaźnik produktu	Operacja	0	2	Dane z monitoringu wewnętrznego RLGD. Pomiar na podstawie dokumentacji projektowej. Narastająco.
					Wskaźnik rezultatu	Operacja	0	2	
4.	Przedsięwzięcie 2.1 Rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej na obszarach rybackich (Cel 4)	<ul style="list-style-type: none"> rybacy; podmioty prowadzące działalność gosp. na obszarze realizacji LSR w zakresie chowu lub hodowli organizmów wodnych; osoby władające obwodem rybackim na podstawie umowy, o której mowa w art. 	Konkurs	<p>p 1. Liczba operacji planowanych do zrealizowania</p> <p>r 2. Liczba osób bezpośrednio korzystających z operacji</p>	Wskaźnik produktu	Operacja	0	10-15	Dane z monitoringu wewnętrznego RLGD. Pomiar na podstawie dokumentacji projektowej. Narastająco.
					Wskaźnik rezultatu	Osoby	0	20000 2500	

Lp	Nazwa operacji	Wnioskodawcy/ beneficjenci	Typ operacji	Nazwa wskaźnika produktu/ wskaźnika rezultatu	Typ wskaźnika produktu/ wskaźnika rezultatu	Jednostka miary wskaźnika produktu/ wskaźnika rezultatu	Wartość początkowa wskaźnika produktu/ wskaźnika rezultatu	Wartość końcowa wskaźnika produktu/ wskaźnika rezultatu	Źródło danych / sposób pomiaru wskaźnika produktu/ wskaźnika rezultatu
		<p>4 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 18 kwietnia 1985 r. o rybactwie śródlądowym (Dz. U. z 2022 r. poz. 883);</p> <ul style="list-style-type: none"> • jednostki samorządu terytorialnego lub podległe im jednostki organizacyjne; • podmioty prowadzące działalność gosp. na obszarze realizacji LSR; • stowarzyszenia, fundacje lub inne organizacje społeczne lub zawodowe. 							
5.	<p>Przedsięwzięcie 2.2 Wzrost zainteresowania kulturą i produktami rybackimi (Cel 3)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • rybacy; • podmioty prowadzące działalność gosp. na obszarze realizacji LSR w zakresie chowu lub hodowli organizm. wodnych; • osoby władające obwodem rybackim na podstawie umowy, o której mowa w art. 4 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 18 kwietnia 1985 r. o rybactwie śródlądowym (Dz. U. z 2022 r. poz. 883); • jednostki samorządu terytorialnego lub podległe im jednostki organizacyjne; • stowarzyszenia, fundacje lub inne organizacje społeczne lub zawodowe; • Grupa Rybacka "Opolszczyzna". 	<p>Konkurs</p> <p>Projekty własne</p>	<p>p 1. Liczba operacji planowanych do zrealizowania</p> <p>r 2. Liczba osób bezpośrednio korzystających z operacji</p>	<p>Wskaźnik produktu</p> <p>Wskaźnik rezultatu</p>	<p>Operacja</p> <p>Osoby</p>	<p>0</p> <p>0</p>	<p>97</p> <p>13.300 1150</p>	<p>Dane z monitoringu wewnętrznego RLGD. Pomiar na podstawie dokumentacji projektowej. Narastająco.</p>

Źródło: Opracowanie własne

Rozdział XI Monitorowanie i ewaluacja realizacji LSR

W kilkuletnim okresie wdrażania LSR istnieje duże prawdopodobieństwo wystąpienia zdarzeń, które mogą zarówno negatywnie jak i pozytywnie wpłynąć na funkcjonowanie RLGD oraz realizację Strategii. Konieczne są zatem mechanizmy, które pozwolą na identyfikację tego typu zdarzeń, tak w Grupie Rybackiej jak i w jej otoczeniu zewnętrznym. W tym celu opracowano szczegółowe zasady monitoringu i ewaluacji, które zapewnią prawidłową i skuteczną realizację zadań.

11.1 Zasady i procedury monitorowania

Zasady monitoringu przewidują stałe i systematyczne zbieranie oraz analizowanie informacji dotyczących zarówno funkcjonowania RLGD, jak i postępów w realizacji LSR. Monitoring będzie prowadzony przez pracowników Biura, wspieranych przez Zarząd w procesie analizy danych. W ramach monitoringu gromadzone będą dane finansowe (zwłaszcza dotyczące realizacji budżetu) oraz rzeczowe (przede wszystkim związane z realizacją wskaźników LSR). Procedura stosowana przez RLGD szczegółowo określa sposób pozyskiwania danych, czas i okres pomiaru, a także podmioty odpowiedzialne za gromadzenie danych i prowadzenie monitorowania. Oprócz zbierania danych, procedura definiuje również mechanizmy analizy i wykorzystania wyników monitoringu. W oparciu o doświadczenia poprzedniego okresu programowania przyjęto konieczność monitorowania dwóch obszarów:

- wdrażanie LSR,
- funkcjonowanie RLGD.

Szczegółowe informacje na temat sposobu, zakresu, częstotliwości i ról w procesie monitorowania przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 33. *Monitoring wdrażania LSR*

Czas i okres pomiaru	Główne elementy podlegające monitorowaniu	Sposób pozyskiwania danych	Podmioty odpowiedzialne
Informacja dostępna do 10 dnia każdego miesiąca obejmująca dane za poprzedni miesiąc.	<ol style="list-style-type: none">1. Realizacja wskaźników produktu i rezultatu z LSR,2. Stan realizacji budżetu LSR,3. Liczba rozwiązanych umów o dofinansowanie,4. Liczba podpisanych umów o dofinansowanie.	Dane własne RLGD, zbierane przez Biuro.	Przygotowanie: Biuro RLGD. Analiza i decyzje kierunkowe: Zarząd RLGD

Źródło: *Opracowanie własne.*

Tabela 34. Monitoring funkcjonowania RLGD

Czas i okres pomiaru	Główne elementy podlegające monitorowaniu	Sposób pozyskiwania danych	Podmioty odpowiedzialne
Informacja dostępna do 10 dnia każdego miesiąca obejmująca dane za poprzedni miesiąc.	<ol style="list-style-type: none"> Efektywność usług doradczych; <ul style="list-style-type: none"> liczba usług doradczych, liczba złożonych wniosków, na które świadczono usługi doradcze, Intensywność animacji lokalnej i współpracy: <ul style="list-style-type: none"> liczba publikacji RLGD (tradycyjnych i wirtualnych), liczba organizowanych przez RLGD spotkań i uczestników, liczba wydarzeń, w których uczestniczyła RLGD, stan realizacji zadań określonych w „Metodach angażowania społeczności” (Rozdział III LSR), Realizacja budżetu na funkcjonowanie RLGD. Frekwencja na posiedzeniach Rady, Liczba złożonych wniosków (w tym wniosków złożonych przez rybaków jako grupy o specjalnym znaczeniu), Liczba wniosków wybranych do dofinansowania (w tym liczba wniosków złożonych przez rybaków jako grupy o specjalnym znaczeniu), Liczba złożonych protestów / odwołań, Odsetek wniosków które zostały wybrane do dofinansowania w stosunku do liczby wniosków złożonych w naborach, Zgodność konkursów z harmonogramem naborów. 	Dane własne RLGD, zbierane przez Biuro.	Przygotowanie: Biuro RLGD. Analiza i decyzje kierunkowe: Zarząd RLGD

Źródło: Opracowanie własne.

11.2 Zasady i procedury ewaluacji

O ile monitoring jest procesem ciągłym, to ewaluacja LSR ma charakter przede wszystkim zaplanowany i okresowy. Nie mniej jednak, w przypadku sytuacji wyjątkowych lub kryzysowych opracowane przez RLGD procedury zakładają również ewaluację doraźną. Celem ewaluacji jest ocena wartości interwencji publicznej w ramach LSR dokonana przy uwzględnieniu kryteriów skuteczności, efektywności, istotności, użyteczności i trwałości. Założono realizację trzech podstawowych rodzajów ewaluacji: ex ante, bieżącej oraz ex post.

Ewaluacja ex ante przeprowadzona została jeszcze na etapie przygotowania LSR. W ramach tej oceny sprawdzono jakość rozwiązań organizacyjnych i proceduralnych RLGD, zwłaszcza tych dotyczących funkcjonowania Biura i naboru wniosków. Poza tym, ewaluacja ex ante obejmowała również weryfikację istotności i spójności założonych celów. W tym celu wykorzystano wyniki konsultacji społecznych, analizę SWOT oraz metodę matrycy logicznej.

Ewaluacja bieżąca realizowana będzie przez Biuro i Zarząd w pierwszym kwartale każdego roku od 2026 do 2029. Okres oceny obejmować będzie wydarzenia z roku poprzedniego. Jej celem będzie systematyczna ocena stanu realizacji LSR i inicjowanie ewentualnych działań korygujących. Ewaluacja będzie miała zarówno charakter formatywny (funkcjonowanie Biura i Rady) jak i konkluzywny (wdrażanie LSR). Przy ocenie bieżącej szczególna

uwaga zostanie zwrócona na:

- **ewaluacja formatywna:** działalność RLGD, pracowników i funkcjonowanie biura, skuteczność promocji i aktywizacji społeczności lokalnej, przebieg konkursów, komunikację wewnętrzną i zewnętrzną (w tym plan komunikacji), efektywność współpracy międzyregionalnej i międzynarodowej,
- **ewaluacja konkluzywna:** stopień realizacji celów LSR, stopień realizacji wskaźników, stopień realizacji budżetu, harmonogram rzeczowo-finansowy LSR, jakość stosowanych kryteriów wyboru operacji i procedur.

Ewaluacja ex post zostanie przeprowadzona na zakończenie wdrażania LSR w 2029¹³ r. Ocena obejmować będzie wydarzenia z całego dotychczasowego okresu wdrażania strategii. Celem badania będzie przede wszystkim ocena skuteczności i efektywności podjętych działań, oraz weryfikacja użyteczności i trwałości osiągniętych efektów w kontekście potrzeb obszaru LSR. Ewaluacja będzie miała charakter formatywny (funkcjonowanie Biura, Rady i Zarządu) i konkluzywny (wdrażanie LSR). Szczególna uwaga zostanie zwrócona na grupę szczególnie istotną dla LSR i metody angażowania społeczności lokalnej w proces realizacji LSR. Przy ocenie ex post szczególna uwaga zostanie zwrócona na:

- **ewaluacja formatywna:** działalność RLGD, pracowników i funkcjonowanie biura, skuteczność promocji i aktywizacji społeczności lokalnej, przebieg konkursów, komunikację wewnętrzną i zewnętrzną (w tym plan komunikacji), efektywność współpracy międzyregionalnej i międzynarodowej,
- **ewaluacja konkluzywna:** stopień realizacji celów LSR, stopień realizacji wskaźników, stopień realizacji budżetu, harmonogram rzeczowo-finansowy LSR, jakość stosowanych kryteriów wyboru operacji i procedur.

Przy ocenie funkcjonowania RLGD i realizacji LSR zastosowane zostaną następujące kryteria:

1. **Skuteczność:** ocena stopnia osiągnięcia zakładanych celów i przedsięwzięć na podstawie określonych w LSR wskaźników. Zakłada się również ocenę skuteczności organów RLGD w ramach ewaluacji formatywnej. Kryterium wykorzystane zostanie podczas ewaluacji bieżącej i ex post. Dopuszcza się możliwość wykorzystania tego kryterium na potrzeby ewaluacji doraźnej, o ile wyniki monitoringu lub ocen zewnętrznych wskażą na taką potrzebę.
2. **Efektywność:** porównanie uzyskanych efektów z poniesionymi nakładami. Kryterium zostanie wykorzystane zarówno do oceny realizacji LSR jak i funkcjonowania Biura w ramach ewaluacji ex post.
3. **Istotność:** właściwe sformułowanie celów w kontekście potrzeb obszaru LSR. Kryterium weryfikuje czy cele i przedsięwzięcia oraz odpowiadające im wskaźniki rzeczywiście stanowią właściwą odpowiedź na zidentyfikowane potrzeby lub potencjały rozwojowe. Kryterium zostało już wykorzystane w ramach ewaluacji ex ante LSR.
4. **Użyteczność:** właściwe sformułowanie celów w kontekście potrzeb obszaru LSR. Zarówno „istotność” jak i „użyteczność” polegają na ocenie zasadności określonych w LSR celów. O ile jednak „istotność” to kryterium wykorzystane podczas ewaluacji ex ante, to „użyteczność” zastosowanie zostanie podczas ewaluacji bieżącej i ex post.
5. **Trwałość:** ocena prawdopodobieństwa tego czy osiągnięte zmiany lub korzyści będą nadal kontynuowane. Kryterium wykorzystane zostanie do oceny realizacji LSR w ramach ewaluacji ex post.

¹³ Ostateczny termin i tryb realizacji ewaluacji ex post uzależniony będzie od treści aktualnych wytycznych obowiązujących RLGD.

Tabela 35. Ewaluacja wdrażania LSR

Czas i okres oceny	Główne elementy podlegające monitorowaniu	Sposób pozyskiwania danych	Podmioty odpowiedzialne
<p>Ewaluacja bieżąca</p> <p>I kwartał każdego roku: 2026-2028</p> <p>Okres oceny: rok poprzedni.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • stopień realizacji celów LSR, • stopień realizacji wskaźników, • stopień realizacji budżetu, • harmonogram rzeczowo-finansowy LSR, • jakość stosowanych kryteriów wyboru operacji i procedur, • realizacja partycypacji - zgodność z LSR i oczekiwaniami społecznymi. 	<ul style="list-style-type: none"> • analiza monitoringu, • analiza danych zastanych, • opinie interesariuszy m.in.: Zarządu, Rady, Biura i Komisji Rewizyjnej. • warsztat refleksyjny. 	<p>Przygotowanie: Ewaluacja wew. na podst. inform. Biura RLGD</p> <p>Analiza i decyzje kierunkowe: Zarząd RLGD</p>
<p>Ewaluacja ex post</p> <p>II połowa 2029</p> <p>Okres oceny: dotychczasowy okres wdrażania</p>	<ul style="list-style-type: none"> • stopień realizacji celów LSR, • stopień realizacji wskaźników, • stopień realizacji budżetu, • harmonogram rzeczowo-finansowy LSR, • jakość stosowanych kryteriów wyboru operacji i procedur, • realizacja partycypacji - zgodność z LSR i oczekiwaniami społecznymi. 	<ul style="list-style-type: none"> • analiza danych z monitoringu, • analiza danych zastanych, • badanie ankietowe, • wywiady indywidualne, • warsztaty moderowane z interesariuszami. 	<p>Przygotowanie: Ewaluacja partycypacyjna koordynowana przez Biuro RLGD</p> <p>Analiza i decyzje kierunkowe: Zarząd RLGD.</p>

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 36. Ewaluacja funkcjonowania RLGD

Czas i okres oceny	Główne elementy podlegające monitorowaniu	Sposób pozyskiwania danych	Podmioty odpowiedzialne
<p>Ewaluacja bieżąca</p> <p>I kwartał każdego roku: 2026-2028</p> <p>Okres oceny: rok poprzedni.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • stopień realizacji celów LSR, • stopień realizacji wskaźników, • stopień realizacji budżetu, • harmonogram rzeczowo-finansowy LSR, • jakość stosowanych kryteriów wyboru operacji i procedur, • realizacja partycypacji - zgodność z LSR i oczekiwaniami społecznymi. 	<ul style="list-style-type: none"> • analiza monitoringu, • analiza danych zastanych, • opinie interesariuszy m.in.: Zarządu, Rady, Biura i Komisji Rewizyjnej. • warsztat refleksyjny. 	<p>Przygotowanie: Ewaluacja wewnętrzna na podstawie informacji z Biura RLGD</p> <p>Analiza i decyzje kierunkowe: Zarząd RLGD</p>

Czas i okres oceny	Główne elementy podlegające monitorowaniu	Sposób pozyskiwania danych	Podmioty odpowiedzialne
<p>Ewaluacja ex post II połowa 2029 Okres oceny: dotychczasowy okres wdrażania</p>	<ul style="list-style-type: none"> • działalność RLGD, pracowników i funkcjonowanie biura, • skuteczność promocji i aktywizacji społeczności lokalnej, • przebieg konkursów, • komunikacja wewnętrzna i zewnętrzna (w tym plan komunikacji), • efektywność współpracy międzyregionalnej i międzynarodowej. 	<ul style="list-style-type: none"> • analiza danych z monitoringu, • analiza danych zastanych, • badanie ankietowe, • wywiady indywidualne, • warsztaty moderowane z interesariuszami. 	<p>Przygotowanie: Ewaluacja partycypacyjna koordynowana przez Biuro RLGD</p> <p>Analiza i decyzje kierunkowe: Zarząd RLGD.</p>

Źródło: Opracowanie własne.

11.3 Wykorzystanie wyników ewaluacji i monitorowania

Informacje uzyskane z ewaluacji i monitoringu stanowią będą kluczowy mechanizm zarządczy w procesie realizacji LSR i wykorzystane zostaną w następujący sposób:

1. **Realizacja celu poznawczego** - głównym celem monitoringu i ewaluacji będzie zwiększenie wiedzy RLGD oraz zainteresowanych interesariuszy na temat mechanizmów wdrażania LSR i poszczególnych operacji oraz uzyskanie informacji dotyczącej efektów Strategii, jej sukcesów i niepowodzeń. Wiedza uzyskana w trakcie monitoringu i ewaluacji ma pomóc w wypracowywaniu decyzji strategicznych przez RLGD. Dodatkowo, informacje będące wynikiem ewaluacji będą przedstawiane mieszkańcom obszaru LSR w sposób określony w Rozdziale III.
2. **Realizacja celu instrumentalnego** - głównym celem monitoringu i ewaluacji w podejściu instrumentalnym będzie wykorzystanie jej wyników i rezultatów do podejmowania decyzji związanych z realizowanymi operacjami jak i samą Strategią. Uzyskane z ewaluacji dane będą miały kluczowe znaczenie przy podejmowaniu decyzji dotyczących działań promocyjno-informacyjnych (głównie wśród wnioskodawców), decyzji finansowych (wybór projektów w kontekście wskaźników) jak i decyzji organizacyjnych (proces decyzyjny i obsługa administracyjna w RLGD). Warunkiem wstępnym umożliwiającym podejmowanie takich decyzji jest rzetelna ocena postępu realizacji LSR zwłaszcza w kontekście realizacji założonych celów i przedsięwzięć. Przedstawione w dwóch wcześniejszych podrozdziałach zasady oraz procedury prowadzenia monitoringu i ewaluacji jednoznacznie określają w jaki sposób będzie to realizowane. Efektem tych działań będą precyzyjne informacje o charakterze formatywnym (ocena funkcjonowania RLGD) oraz konkluzywnym (ocena realizacji LSR). Precyzyjność tych informacji będzie konsekwencją jednoznacznego zestawu wskaźników, które na bieżąco (monitoring) i okresowo (ewaluacja) będą przedmiotem analizy i oceny. Opracowana na potrzeby LSR procedura monitoringu i ewaluacji zakłada jednak nie tylko bieżące gromadzenie danych, ale również ich szczegółową comiesięczną analizę przez Biuro oraz Zarząd RLGD. Celem tej analizy będzie przede wszystkim weryfikacja tego czy poziom realizacji wskaźników jest zgodny z założeniami, a w przypadku rozbieżności ustalenie przyczyn i skutków tej sytuacji. Proces identyfikowania ewentualnych problemów we wdrażaniu LSR i funkcjonowaniu RLGD oraz określania środków naprawczych przebiegać będzie według zasad wypracowanych podczas wdrażania poprzednich LSR. Ilustruje to poniższa tabela.

Tabela 37. Wykorzystanie wyników monitorowania i ewaluacji w procesie zarządzania RLGD

Rodzaj informacji	Odpowiedzialność za realizację		
	Identyfikacja problemu	Analiza problemu	Reakcja
Realizacja LSR niezgodnie z założeniami	<ul style="list-style-type: none"> • Biuro – rola wiodąca • Zarząd, Rada, Komisja Rewizyjna, WZC 	<ul style="list-style-type: none"> • Zarząd – rola wiodąca • Biuro 	<ul style="list-style-type: none"> • Zarząd – rola wiodąca
Niewłaściwe funkcjonowanie RLGD	<ul style="list-style-type: none"> • Biuro – rola wiodąca • Zarząd, Rada, Komisja Rewizyjna, WZC 	<ul style="list-style-type: none"> • Zarząd – rola wiodąca • Biuro 	<ul style="list-style-type: none"> • Zarząd – rola wiodąca
Sygnały o podejrzeniu nieprawidłowości	<ul style="list-style-type: none"> • Zarząd – rola wiodąca 	<ul style="list-style-type: none"> • Zarząd – rola wiodąca 	<ul style="list-style-type: none"> • Zarząd – rola wiodąca
Rekomendacje z ewaluacji albo zalecenia pokontrolne	<ul style="list-style-type: none"> • Zarząd – rola wiodąca 	<ul style="list-style-type: none"> • Zarząd – rola wiodąca 	<ul style="list-style-type: none"> • Zarząd – rola wiodąca
Istotne zmiany w otoczeniu zewnętrznym (np.: prawne, społeczne, ekonomiczne, polityczne, technologiczne, zdrowotne)	<ul style="list-style-type: none"> • Zarząd – rola wiodąca • Biuro, Rada, Komisja Rewizyjna, WZC. 	<ul style="list-style-type: none"> • Zarząd – rola wiodąca 	<ul style="list-style-type: none"> • Zarząd – rola wiodąca

Źródło: Opracowanie własne.

Wykaz wykorzystanej literatury

1. Lokalna Strategia Rozwoju Rybackiej Lokalnej Grupy Działania „Opolszczyzna” do roku 2020
2. Lokalna Strategia Rozwoju (LSR) Gmin Borów Niemodlińskich do roku 2027
3. Lokalna Strategia Rozwoju Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania Stabrowski Zielony Szlak na lata 2023-2027
4. Lokalna Strategia Rozwoju Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Dolina Stobrawy” do roku 2027
5. Strategia Rozwoju Gminy Lewin Brzeski do roku 2030
6. Strategia Rozwoju Gminy Lasowice Wielkie na lata 2024-2030
7. Strategia Rozwoju Gminy Niemodlin na lata 2022-2030
8. Strategia Rozwoju Gminy Ozimek na lata 2023 – 2030
9. Strategia Rozwoju Gminy Pokój na lata 2014-2020
10. Strategia Rozwoju Gminy Świerczów na lata 2021-2030
11. Strategia Rozwoju Gminy Tułowice na lata 2022-2030
12. Strategia Rozwoju Gminy Turawa na lata 2015-2022
13. Strategia Rozwoju Gminy Murów
14. Strategia Rozwoju Gminy Wołczyn na lata 2015-2022
15. Strategia Rozwoju Gminy Zębowice
16. Strategia Rozwoju Gminy Popielów na lata 2021-2030
17. Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego do roku 2030